

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Biblioteca J. A. M. S. S. S. S.
SALA DE LECTURA

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR: FUNCTIONALITATE, EFICIENTĂ

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU în unități economice din Capitală

Urmărind, la fața locului, cum se înlăptuiesc hotărârile Conferinței Naționale, secretarul general al partidului a analizat, împreună cu muncitori și specialiști, probleme majore privind sporirea producției de materiale de construcții, creșterea eficienței economice și realizarea construcțiilor de locuințe

EVOLUTIA PRODUCTIEI NETE

INDICATORUL	1980	1981	1982	1983
VALOARE				
mil. lei	140,0	162,4	183,3	190,0
%	100,0	116,0	130,9	135,0

EVOLUTIA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCTIE MARFA

INDICATORUL	1980	1981	1982	1983
CHELTUIELI lei	1016	973,9	925,4	900,3
DIFERENTE lei	-16	26,1	74,6	90,7

EVOLUTIA PRODUCTIVITATII MUNCII

INDICATORUL	1980	1981	1982
m ³ /om an	125	128,3	130,0
%	100,0	102,7	104,0

EVOLUTIA PRODUCTIEI FIZICE

INDICATORUL	1980	1981	1982	1983
VALOARE				
mil. lei	125,0	126,0	128,0	130,0
%	100,0	100,8	102,4	104,0

Implicații economice ale creșterii randamentelor de extracție

IN CONFORMITATE cu orientările și sarcinile stabilite la Consfătuirea de lucru de al C.C. a P.C.R. din ianuarie 1983, **Centrala minereurilor Deva**, unitate cu o pondere însemnată în asigurarea economiei naționale cu resurse minerale utile, și-a intensificat eforturile pentru extragerea și valorificarea rezervelor de minereuri complexe, cuprifere, aurifere, neferoase și nemetalifere din raza sa de activitate.

Pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor importante ce îi revin, încă din primele zile ale acestui an au fost depuse eforturi deosebite organizatorice, materiale și umane care au condus la obținerea unor rezultate bune în primul trimestru, centrala realizându-și toți indicatorii de plan și reușind chiar să depășească producția fizică sortimentală. Astfel, în perioada menționată **s-a depășit producția marfă cu peste 35 000 mii lei**, producția sortimentală planificată cu 55 tone plumb, 79 tone zinc, 96 tone cupru, 60 290 tone dolomită, 1 260 tone talc, 510 tone bentonită, 467 tone utilaje miniere.

Dezbatând cu spirit de răspundere măsurile aprobate la consfătuirea de lucru menționată, adunările generale ale oamenilor muncii din unități au aprobat programele proprii de măsuri pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1983 și aplicarea eșalonată a noilor programe de lucru. Acestea vizează unele direcții de acțiune importante cum sint: îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, întărirea și perfecționarea asistenței tehnice, precum și aplicarea programelor noi de lucru în subteran. Înfăptuirea acestora va asigura obținerea, la nivelul întregului an, a unor importante creșteri de producție și anume: 35 mii tone minereuri complexe, 25 mii tone minereuri cuprifere, 27 mii tone minereuri aurifere, 30 mii tone minereuri de fier. Prin prelucrarea minereurilor respective, economia națională va primi în plus importante cantități de metale — 121 tone plumb, 280 tone zinc, 100 tone cupru, 6 000 tone fier.

Atragerea în circuitul economic a noi resurse

ÎN AFARA preocupării permanente de realizare a producției planificate, unitățile centralei și-au concentrat eforturile în direcția **sporirii bazei de**

materii prime și valorificării superioare și complexe a rezervelor în curs de exploatare. Astfel, activitatea geologică este orientată în scopul intensificării cercetărilor pentru creșterea bazei de materii prime, atragerii în circuitul economic a noi rezerve, creșterii gradului de recuperare și valorificare a metalelor din rezervele geologice exploatare.

Ca urmare a acțiunilor întreprinse în anul trecut la unitățile centralei, activitatea de cercetare și exploatare geologică s-a încheiat cu rezultate bune. Planul fizic la principalele genuri de lucrări a fost îndeplinit și depășit (creșterile de rezerve prevăzute s-au realizat la minereuri de fier în proporție de 170,4%, iar la minereuri auro-argintifere în proporție de 105,7%). S-au pus în evidență importante cantități de rezerve geologice de bilanț la minereuri polimetalice și cuprifere, precum și substanțe nemetalifere (bauxită, talc, dolomită, calcar) în județele Hunedoara, Caraș-Severin, Harghita etc.

Rezervele existente la începutul acestui an la unitățile în exploatare au condus la îmbunătățirea gradului de asigurare și la fundamentarea producției pe perioada 1983—1985, precum și la schițarea nivelurilor de producție pentru 1986—1990. Pentru zăcămintele cu grad de asigurare cu rezerve nesatisfăcătoare (Sasca Montană, Ocna de Fier, Deva, Zlătna, Rușchița etc.) s-au întocmit programe comune cu unitățile de explorări ale Ministerului Geologiei, pentru intensificarea cercetărilor geologice și scurtarea duratei de explorare în vederea punerii în evidență și atragerii în circuitul economic a unor noi rezerve în cel mai scurt timp posibil.

O atenție deosebită se acordă **exploatării raționale a zăcămintelor**, punându-se accent pe îmbunătățirea continuă a gradului de recuperare și valorificarea a metalelor din rezerva geologică exploatabilă. Studiile tehnico-economice pe anii 1981—1985 au fundamentat gradele de recuperare și valorificare pentru fiecare unitate, ținând seama de metodele de exploatare aplicate și caracteristicile geo-miniere ale zăcămintelor. În lumina sarcinilor reieșite din documentele aprobate la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, s-au stabilit programe concrete de urmărire și îmbunătățire a gradelor de recuperare și valorificare începând cu 1983, atât în procesul de exploatare cât și în cel de preparare. Astfel, nivelurile

de recuperare pentru anul în curs au fost stabilite pe unități și transmise acestora în scopul urmăririi și încadrării în limitele stabilite la plumb, zinc și cupru. Programele întocmite la nivelul unităților cuprind măsuri tehnico-organizatorice care asigură exploatarea integrală și rațională a rezervelor, reducerea pierderilor de exploatare și diluției, realizarea gradelor de recuperare stabilite.

Începând cu 1983, pentru creșterea bazei de materii prime minerale s-au prevăzut fonduri suplimentare pentru intensificarea cercetărilor geologice atât la minereuri de fier cât și la minereuri neferoase și substanțe nemetalifere. Astfel, fondurile destinate finanțării lucrărilor geologice, față de anul trecut, cresc în 1984 cu 22,8%. În același timp, se va intensifica preocuparea pentru atragerea în exploatare a unor zone adiacente sau zăcămintele noi cu conținuturi mai reduse.

În contextul sporirii mai accentuate a necesităților de metale ale economiei naționale, Centralei minereurilor Deva i s-au acordat în cincinalul 1981—1985 fonduri de investiții de peste 10,5 miliarde lei, continuându-se construcția marilor obiective miniere de la Roșia Poieni și Moldova Nouă, primul cu o capacitate finală de 15 milioane tone pe an, al doilea cu o capacitate de 9 milioane tone pe an minereuri cuprifere sărace. De asemenea, au fost atacate lucrările de construcție la noi obiective miniere importante cum sint cele de la Valea Morii-Brad, Coranda-Hondol, Baia de Aramă, precum și modernizarea, dotarea și mecanizarea minelor existente la Bălan, Brad, Teliuc, Baia de Arieș, Bocșa, Rușchița și Dobrești. Este de remarcat faptul că în dotarea tuturor acestor obiective s-au folosit utilaje de concepție și construcție românească.

Dacă la începutul cincinalului capacitățile productive existente în cadrul centralei permiteau realizarea unor producții de 4,3 milioane tone minereuri cuprifere și 690 mii tone minereuri complexe, la finele cincinalului, prin noile capacități în construcție, se vor produce 20 milioane tone minereuri cuprifere și 1,6 milioane tone minereuri complexe. În afara unităților în construcție, o preocupare permanentă o constituie și prelucrarea unor noi zăcămintele, în vederea exploatării rezerve-

ing. Ioan POPA
director general

Centrala minereurilor Deva

(Continuare în pag. 10)

INVESTIȚII

Scurtarea duratelor de execuție, factor de accelerare a punerilor în funcțiune

IMPORTANȚA deosebită pe care o prezintă pentru întreaga economie națională punerea în funcțiune la termen sau în devans a noilor capacități de producție planificate — ca sursă majoră de creștere a producției, a venitului național și a bunăstării oamenilor muncii — trebuie să determine pe întreaga filieră, de la concepție la execuție, o sporire a eforturilor pentru „comprimarea” duratelor de execuție a obiectivelor de investiții.

În lumina acestei cerințe prezentăm în cele ce urmează unele aspecte reieșite din activitatea desfășurată în cadrul **Trustului de montaj utilaj chimic București** pentru îndeplinirea planului de construcții-montaj și de puneri în funcțiune de noi capacități productive în cursul trimestrului I 1983, urmărind modalitățile de acțiune pentru scurtarea duratelor de execuție și accelerarea ritmului de lucru pe șantiere.

Depășiri la construcții-montaj, restanțe la puneri în funcțiune. De ce ?

TRUSTUL DE MONTAJ utilaj chimic București este o unitate specializată care își desfășoară activitatea cu prioritate pe marile platforme chimice ale țării, colaborând strâns cu trusturile de construcții în execuția și punerea în producție a noilor obiective din această ramură.

În trimestrul I din acest an, prin intensificarea eforturilor depuse pe șantiere pentru accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor cu termene de punere în funcțiune în această perioadă, pe baza pregătirii temeinice din cursul anului trecut a activității de montaj, **producția de construcții-montaj planificată a fost realizată în procent de 100,4%**. În această perioadă au fost puse în funcțiune importante obiective industriale, în special din industria chimică; este vorba de realizarea și punerea în funcțiune la termen a unui număr de 17 capacități și 2 capacități în devans. Printre cele mai importante obiective realizate la termen se numără: instalația de acid acetic de la Combinatul chimic Craiova; instalația de acid sulfuric de la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele; instalația de acid fosforic de la Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească; instalația de oxigen și aer instrumental la Combinatul petrochimic Pitești și o instalație tehnologică la Combinatul chimic Făgăraș. Devansul față de prevederile planificate în punerea în funcțiune s-a înregistrat în realizarea fabricii de jenți Drăgășani (cu 8 luni înainte de termen) și a instalației pilot pentru conversia metanolului de la Combinatul petrochimic Brazi (o lună).

Alături de aceste realizări se cere menționat însă și faptul că în perioada

analizată au apărut și unele restanțe: față de prevederile totale ale planului, un număr de 19 noi capacități de producție nu au putut fi puse în funcțiune. Din analizele întreprinse în cadrul trustului a reieșit faptul că principalele cauze ale decalajului între realizări și prevederile planului de puneri în funcțiune pe primele trei luni ale acestui an au fost:

1 Neasigurarea de către anumiți beneficiari la termenele prevăzute în grafice a unor utilaje tehnologice și a unor materiale speciale. Date fiind însemnatele neajunsuri care le provoacă lipsa acestor produse din fluxul de montaj, atât la constructor cât și mai departe în economie, considerăm util să facem și pe această cale un apel la beneficiari și respectiv la unitățile producătoare-furnizoare, pentru concentrarea preocupărilor și a potențialului productiv pentru fabricarea și livrarea de urgență pe șantiere a următoarelor utilaje tehnologice și materiale care au provocat și continuă să provoace restanțe:

- la Întreprinderea de produse din aluminiu Slatina, pentru finalizarea unor capacități de laminate etapele 4—5: o mașină de îndreptat tablă contractată cu Întreprinderea de mașini grele București;

- la rafinăria Borzești, pentru capacități de HDV, hidrogen și izomerizare M xileni: preîncălzitoare, subansamble de cuptor, țevă, robinet, flanșe, pompe, filtre, răcitoare și compensatori;

- la Combinatul de îngrășăminte chimice Arad, pentru instalația de amoniac sinteză: rotoare de joasă și înaltă presiune la turbina compresor sinteză și rotor pentru compresor de amoniac precum și țevă și armături;

- la Combinatul petrochimic Midia — pentru instalația de izomerizare M xileni: regulatoare, traducătoare;

- la Combinatul chimic Făgăraș, pentru instalația de producere a teflonului: utilaje specifice, armături, compensatori și flanșe.

2 Întârzieri în asigurarea de către beneficiari a documentației de execuție, așa cum s-a întâmplat de pildă la realizarea instalației de preparare a apei calde prin utilizarea energiei solare la Întreprinderea „Viscofil” — București sau la Întreprinderea „Solventul” — Timișoara la execuția instalației de recuperare a căldurii.

3 Neeliberarea la vreme a amplasamentelor (pe platforma industrială Pitești).

Iată de ce nu considerăm lipsit de importanță să subliniem din nou necesitatea ca întreprinderile beneficiare

să-și îndeplinească cu responsabilitate sporită îndatoririle importante care le revin în asigurarea de urgență a utilajelor și materialelor necesare pentru definitivarea traseelor de instalații și finalizarea montajului, pentru urgentarea predării documentațiilor și amplasamentelor. De asemenea, și trustul, ca unitate de montaj, va trebui să-și sporească efortul propriu, să remedieze neajunsurile care se manifestă și în propria activitate, pentru accelerarea montajului utilajelor sosite pe șantiere.

Utilajele tehnologice trebuie să funcționeze, nu să rămână în stoc

ÎN CADRUL șantierei trustului, în trimestrul I 1983 un accent deosebit a fost pus pe montajul utilajelor tehnologice, pe reducerea stocului de utilaje sosite. Datorită măsurilor organizatorice luate pentru intensificarea montajului de utilaje în general, în special a celor din stoc, în primele trei luni a.c. stocul a fost diminuat față de nivelul de la 31 decembrie 1982 cu 304 mil. lei (din care 118,6 mil. la investițiile chimice). În total, în această perioadă au fost montate utilaje tehnologice în valoare de circa 1 000 mil. lei, ponderea mare fiind pe șantierele combinatele chimice de la Midia, Borzești, Craiova, Calafat — la instalația de biosinteze și la Giurgiu — la instalațiile de epichlorhidrină și parafenitidină.

Cu toate eforturile depuse, trebuie spus că mai sint platforme pe care există stocuri mari de utilaje tehnologice nemontate datorită în principal neasigurării fronturilor de lucru de montaj de către constructori, din care menționăm pe cele de la Rafinăria Brazi și de la Combinatul chimic Râmnicu Vilcea — instalația electroliază IV. De asemenea, în această perioadă, stocul de utilaje tehnologice nemontate s-a menținut ridicat și datorită unor investiții din domeniul Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții, în special la combinatele de celuloză și hârtie Dej și Brăila — la capacități pentru reconducție de celuloză, unde stau nemontate utilaje în valoare de 384 mil. lei, deoarece nu au asigurate fronturi de lucru.

Pe baza experienței bune acumulate la montaj și având în vedere sarcina trecerii cât mai rapide în producție a tuturor instalațiilor tehnologice, pentru trimestrul II a.c. în toate unitățile trustului au fost luate măsuri de re-

Camelia SIRBU

Trustul de montaj utilaj chimic
București

(Continuare în pag. 5)

Puncte de vedere

Perfecționarea mecanismului de aprovizionare și desfacere

UNA DIN CONDIȚIILE hotărâtoare ale realizării ritmice, integrale a prevederilor de plan o constituie buna funcționare a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale. În toate cazurile în care întreprinderile își asigură din vreme baza materială necesară derulării optime a programelor de producție și contracte economice ferme de aprovizionare-desfacere activitatea se desfășoară normal. Așa cum s-a subliniat la Conferința Națională a partidului, problemele aprovizionării ritmice cu materii prime, materiale și piese de schimb, ca și ale respectării în totalitate a obligațiilor contractuale față de beneficiarii interni și externi trebuie să se afle în atenția fiecărei întreprinderi, a tuturor factorilor de decizie.

Conlucrare strinsă între factorii implicați

REZULTATELE obținute în anul trecut și pe primul trimestru din 1983, în unitățile economice din județul Brașov, deși sînt în general bune, nu reflectă în întregime potențialul material și uman de care acestea dispun. Faptul că în unele cazuri au apărut neconcordanțe între planul de producție și cel de aprovizionare, generate atît de nefundamentarea corespunzătoare a resurselor proprii din întreprinderile economice, cît și de unele inadvertențe în însuși mecanismul derulării contractelor și aprovizionării tehnico-materiale au atras după sine dereglări în bunul mers al activității de producție, în realizarea producției fizice la unele sortimente. Considerăm necesar să menționăm în acest context cerința ca activitatea de încheiere a contractelor economice să se desfășoare în teritoriu printr-o conlucrare mai strinsă între centralele și întreprinderile coordonatoare de balanțe și centralele și întreprinderile producătoare și beneficiare, cu participarea nemijlocită a specialiștilor din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Comitetul de Stat al Planificării. Concomitent, întreprinderile vor trebui să militeze mai ferm pentru încheierea de contracte pe termen lung, în funcție de prevederile planului cincinal.

Realizarea integrală a prevederilor la indicatorul producție netă, precum și

a structurii fizice în sortimentele planificate impune asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materii prime și materiale, combustibil și energie, ceea ce atrage obligații și răspunderi sporite și pentru furnizori în legătură cu respectarea termenelor de livrare, stabilite prin contracte. Desigur, realizarea acestui obiectiv necesită, după părerea noastră, unele măsuri cadru, inclusiv unele îmbunătățiri în domeniul metodologiei de contractare, și anume:

— în activitatea de încheiere a contractelor economice de desfacere-aprovizionare ar trebui să crească rolul bazelor județene, prin prospectarea din timp a cererilor beneficiarilor — mai ales la produsele la a căror realizare concură un număr mare de furnizori și se consumă de un număr mare de beneficiari;

— urgentarea de către ministere și centrale a elaborării și difuzării catalogelor și nomenclatoarelor (cu noile prețuri) care să conțină și produsele realizate prin valorificarea materialelor re folosibile;

— eliminarea practicii actuale ca pentru o serie de produse din industria ușoară să se încheie contracte economice numai la nivel de trimestru, semestru sau sezon, sistem ce limitează posibilitățile de optimizare a producției la furnizori la nivelul cel mult al unui an și care, de asemenea, nu creează perspectiva asigurării bazei materiale la producători și a fondului de marfă în structura solicitată de populație; experiența de pînă acum a demonstrat că, pe baza unui contract cadru încheiat pe perioada unui an, există posibilitatea concretizării necesităților de aprovizionat în fiecare lună sau chiar pe perioade mai scurte, decdale de exemplu, atunci cînd există comenzi și posibilități de realizare a lor;

— în domeniul contractării utilajelor destinate obiectivelor de investiții ar trebui să se treacă de la actualul sistem de contractare anuală la contracte pe termen lung, pe baza listelor anexă la proiectele de execuție aprobate conform legii, corelat cu termenul de punere în funcțiune și în succesiunea lucrărilor de montaj;

— noile capacități cuprinse în planul de investiții urmează a se realiza prin contracte ferme pentru lucrările care au proiecte de execuție aprobate, pe întreaga perioadă de realizare a obiectivelor prevăzute prin plan; pentru restul lucrărilor, la care nu sînt proiecte de execuție, este necesar să se treacă la încheierea de contracte cadru, cu includerea clauzelor privind termenul la care se vor preda documentațiile de execuție etc.

În activitatea de pregătire a contractărilor se constată că o serie de coordonatori de balanță solicită în continuare ca specificațiile pentru întreaga cotă alocată la produsele de uz general să fie depuse centralizat, nu numai pentru unele tipodimensiuni, cum prevăd reglementările actuale, ci pentru mult mai multe, încălcînd astfel metodologia cu privire la modul de specificare și de rulare a acestor produse în cantități nevagonabile și programul de măsuri privind activitatea precontractuală. Astfel de abateri duc la întîrzierea definitivării și defalcării cotelor, restrîngerea atribuțiilor B.J.A.T.M.

Etape necesare ale activității precontractuale

POTRIVIT METODOLOGIEI existente, activitatea precontractuală (fundamentarea necesarului, elaborarea balanțelor sintetice, corelarea acestora pe plan central, transmiterea cotelor, depunerea desfășurătoarelor cu specificații, elaborarea balanțelor analitice, inclusiv optimizarea transporturilor, emiterea de repartiții și transmiterea comenzilor) trebuie să se desfășoare în perioada aprilie-august, după care urmează încheierea contractelor în cursul lunii septembrie, evident, în anul anterior celui de plan. În realitate, la un număr apreciabil de produse, printre care unele cu importanță deosebită pentru economia națională, termenii stabiliți nu sînt respectați, contractele încheindu-se pînă la finele anului precedent sau chiar în cursul anului de plan.

Dat fiind că, față de sarcinile inițiale stabilite prin planul cincinal, în planurile anuale sînt înscrise prevederi care diferă uneori substanțial, contractarea ar trebui să aibă la bază nivelurile actualizate, reale, din anul următor. Desfășurarea unei aprovizionări ritmice, în 1983, în deplină concordanță cu termenii stabiliți, face absolut necesar ca resursele prevăzute în balanțele inițiale să fie reactualizate „la zi”. Deoarece este necesar ca planurile să aibă la bază contracte ferme de aprovizionare și desfacere, iar necesitățile beneficiarilor sînt în schimbare, se impune, în mod cert, o adaptare operativă a prevederilor inițiale la cerințele concrete din anul de plan.

Îată de ce susținem ideea că în înscrisura în balanțe a producțiilor pentru anul de plan să fimem seama în mai mare măsură de posibilitățile reale ale întreprinderilor, iar acolo unde acestea nu concordă cu prevederile din cincinal să fie aduse corective necesare. Întreaga acțiune de contractare a desfacerii producției și a aprovizionării tehnico-materiale pe 1984 ar trebui să se încheie la 30 iunie 1983, în care scop termenii prevăzute pentru diferite acțiuni să fie următoarele: corelarea propunerilor de îmbunătățire a planului în cadrul balanțelor sintetice ale economiei naționale: 31 mai; detaliera prevederilor de plan pe anul 1984 și 1985 și a materialelor de prezentare pentru aprobare: 20 iunie.

În același timp, apreciem ca oportună schimbarea succesiunii de desfășurare a activității precontractuale. În linii generale fazele acestui proces ar fi: corelarea propunerilor de îmbunătățire a planului în cadrul balanțelor sintetice ale economiei naționale și a balanțelor materiale; transmiterea cotelor la titularii de plan din timp; întocmirea desfășurătoarelor cu specificații, verificarea acestora la centrale și ministere și depunerea la coordonatorul de balanță o singură dată pentru tot ministerul; elaborarea balanțelor analitice, inclusiv optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor în timp util; încheierea contractelor economice. Avînd în vedere specificul multor produse, pot apare unele abateri care ar trebui precizate de la caz la caz, termenii amintite mai înainte fiind, de regulă, maxime.

Ioan UNGUR
secretar al Comitetului județean
Brașov al P.C.R.

Valorificarea unor importante rezerve de sporire a producției agricole din zona de deal-munte

IN DEZVOLTAREA și modernizarea agriculturii din țara noastră, rolul de bază revine marii producții socialiste (de stat și cooperatistă). Acest sector a produs în ultimele cincinale cele mai mari cantități de cereale, plante tehnice, legume, produse obținute din creșterea animalelor (carne, lapte, ouă etc.). O contribuție de seamă la acoperirea necesarului de produse agroalimentare o au însă și gospodăriile membrilor cooperatori și ale altor posesori de terenuri agricole.

Sprijinirea dezvoltării producției agroalimentare în cadrul acestui tip de gospodării este necesar să se facă de către consiliile populare, consiliile unice agroindustriale, organele de conducere și de îndrumare a agriculturii, cooperația de consum și alte unități, în forme diverse, corespunzătoare fiecărei localități și categorii de producători. Acest efort este pe deplin justificat dacă avem în vedere faptul că prin rezervele de care dispun, aceste gospodării pot să-și sporească considerabil aportul la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare.

Prezentăm în continuare unele experiențe ale agriculturii județului Vâlcea, precum și măsurile ce se impun a fi luate pentru o mai eficientă punere în valoare a rezervelor de care dispune în scopul creșterii producțiilor vegetale și animale.

JUDEȚUL VÎLCEA, deși încadrat în zona a doua de favorabilitate a culturilor, cuprinde o mare varietate de tipuri de sol, începând cu cele mai fertile, pînă la cele aproape lipsite de această caracteristică. Demn de reținut este aspectul referitor la proporția diferitelor soluri în funcție de clasa de fertilitate, ceea ce impune o mare atenție în aplicarea diferențiată a măsurilor de refacere și sporire a fertilității. Extinderea lucrărilor hidroameliorative pe anumite zone amplifică importanța măsurilor locale, la nivelul parcelei, de refacere și sporire a potențialului de producție al solului. După studiile întreprinse în acest județ — referitoare la starea terenurilor —, rezultă că din suprafața totală agricolă de 257 mii hectare, 127 mii sînt fără pericol de exces de umiditate, iar 130 mii prezintă pericol de exces de umiditate. Din această ultimă categorie de terenuri, 30 mii hectare prezintă un pericol redus de exces de umiditate (în anii ploioși sau în urma introducerii sistemului de irigații), 25 mii hectare — un pericol moderat de exces de umiditate și 75 mii hectare — un pericol accentuat de exces de umiditate.

Prima și cea mai substanțială rezervă, în continuă creștere, este reprezentată de disponibilitățile mari din cel mai valoros material fertilizant — **dejecțiile** de la animale. Însă, rezervele de gunoi de grajd sînt mult mai mari dacă considerăm cantitățile din unitățile agricole care ani de-a rîndul nu au fost valorificate, precum și cantitățile importante din acest îngrășămint existentă în gospodăriile populației. Gunoiul de grajd trebuie menționat cu exactitate în evidențele fermelor zootehnice și depozitat și transportat corespunzător, astfel încît să poată contribui la creșterea fertilității și îmbunătățirea structurii solului. Sporul de producție este mai sigur decît cel ce s-ar putea obține din orice fel de îngrășămintă chimică sau combinații de îngrășămintă, însoțit și de efecte salutare în refacerea potențialului de fertilitate al solului. Realizările sub posibilități de pînă acum sînt strîns legate de doi **factori limitativi**, și anume: nevoia relativ mare de mijloace de transport și de încărcare mecanizată a dejecțiilor; starea fizică a unor importante cantități de dejecții, mai ales de la marile complexe, pentru a căror manipulare și administrare (fiind în stare fluidă) utilajele existente nu sînt cele mai potrivite.

Problema transporturilor pe distanțe mici nu este nouă. Cu toate acestea, rezolvarea ei este în stadiul de început. După informațiile noastre, animalele pentru tracțiune sînt tot așa de puține ca acum 3—4 ani de zile, iar multe unități agricole nu dispun de nici un atelaj; este nevoie, în acest sens, de o sporire rapidă a efectivului de animale pentru tracțiune.

Rezolvarea problemei transportului începe odată cu **creșterea gradului de folosire rațională** a tuturor mijloacelor de transport existente în unitățile agricole și în gospodăriile populației. Fără a lua în calcul numărul mare al autocamionelor

și basculantelor, există posibilități multiple de optimizare a transportului, încercînd cu gunoi mijloacele care aduc, de exemplu, paie sau coceni în ferme — în scopul de a nu reveni descărcate la parcelă.

O a doua problemă dificilă o constituie **starea fizică a dejecțiilor** de la complexe de animale. Sînt multe situații cînd dejecțiile lichide nu au cu ce să fie transportate în cîmp. Există, totuși, cîteva modalități de rezolvare: ele pot fi dirijate ușor în rețeaua canalelor de irigație; diluarea și împrăștierea cu cisterne adaptate pe plan local poate asigura folosirea unei părți de material, dar și aici sfera de aplicare este relativ restrînsă; materialul fluid, a cărui împrăștiere nu se poate face cu utilajele existente, impune căutarea unor soluții în această direcție. Se pare că cea mai eficientă este scăderea umidității prin adaos de paie, în proporții care să permită ca după o compostare de 3—6 luni să se transforme fluidul în material pe care mașina îl poate împrăști uniform. După unele calcule făcute de specialiști, pentru evitarea unor lucrări suplimentare, nu paiele trebuie aduse la unitățile zootehnice, pentru a căra apoi amestecul, ci materialul fluid trebuie transportat cu remorci etanșe sau autobene la locul unde se găsesc paiele. În acest fel, la parcela de teren existentă se obține depozitul de compost care urmează a fi împrăștiat.

O pondere mare în suprafața totală a județului Vâlcea o dețin **pășunile și fînețele naturale**. Creșterea randamentelor la hectar constituie premisa sigură a unor producții zootehnice superioare. Cercetările din ultimii ani în acest domeniu sînt orientate în direcția sporirii capacității de producție a terenurilor pentru pașiști și a stabilirii de tehnologii de ameliorare corespunzătoare condițiilor specifice din fiecare zonă.

În vederea cunoașterii, protecției, ameliorării și valorificării superioare a solului s-au executat studii pedologice la scară mare pe unități agricole și teritorii cadastrale pe o suprafață de peste 12 milioane de hectare, cuprinzînd în totalitate suprafața arabilă a unităților agricole de producție socialiste din întreaga țară. Ca urmare a acestui fapt, aproape toate unitățile agricole dispun, în acest sens, de planuri curente de fertilizare a solurilor.

O **ALTĂ PROBLEMĂ ESENȚIALĂ** în agricultura județului Vâlcea o constituie **prevenirea și combaterea eroziunii solului**, ca și **valorificarea economică a terenurilor în pantă**. Aceasta presupune aplicarea unui complex de măsuri antierozionale. Se au în vedere, cu precădere, stabilirea categoriilor de folosință și în cadrul acestora organizarea antierozională a terenului, structurii și rotației optime a culturilor, tehnologii corespunzătoare, ca și aplicarea celor mai adecvate sisteme antierozionale de cultură. O experiență pozitivă în acest domeniu o deține Stațiunea de cercetări Perieni (județul Vaslui). Cercetările efectuate pe astfel de terenuri evidențiază efectul pozitiv al acestor sisteme, rezultate care se impun a fi grabnic generalizate în alte zone ale țării cu condiții similare.

Sistemele de cultură asupra cărora trebuie să optăm (în funcție de condițiile concrete ale zonei) se referă la: sistemul de cultură pe direcția curbelor de nivel; sistemul de cultură în fișii; sistemul de cultură în benzi înierbate; sistemul de cultură cu terase pe arabil. Experiența demonstrează că pe terenurile în pantă lucrările solului executate pe direcția generală a curbelor de nivel contribuie la reducerea eroziunii acestuia. De asemenea, înlocuirea arăturii cu lucrarea cu freza n-a diminuat semnificativ producția, în schimb s-au realizat importante economii de combustibil pe unitatea de produs, de pînă la 74% față de tehnologia clasică. Specialiștii în acest domeniu afirmă că semănatul culturilor pe pantă, și în special al prășitoarelor, este necesar să fie efectuat numai pe direcția generală a curbelor de nivel. Altfel, se accentuează procesul de eroziune (pierderile de sol prin acest proces cresc de 3—4 ori), iar producția agricolă se diminuează cu pînă la 37% din cea potențială.

Aplicarea unor sisteme antierozionale de cultură în fișii și benzi înierbate, corespunzător dimensionate, are ca efect reducerea substanțială a procesului de eroziune a solului și realizarea unor sporuri de producție. De asemenea, aplicarea sis-

temului de agricultură cu terase pe teren arabil (numai pe pante mai mari de 15%) reduce considerabil eroziunea solului și asigură obținerea unor importante sporuri de producție.

Nu trebuie uitat că un rol hotărâtor în procesul de conservare în cele mai bune condiții a solului pe terenurile în pantă îl are aplicarea unei structuri corespunzătoare a plantelor. Cele care contribuie la alcătuirea unei structuri normale pot fi incluse în asolamentele preconizate de fiecare unitate socialistă. În plus, încadrarea culturilor în asolamente contribuie la prevenirea sau combaterea unor boli și dăunători, precum și la îmbunătățirea însușirilor chimice și fizice ale solului, cu efecte semnificative asupra creșterii cantitative și calitative a producției.

Din experiența Stațiunii centrale de cercetări pentru combaterea eroziunii solului de la Perieni, **structura culturilor** reprezintă o verigă de bază. Pe terenurile cu pante de până la 5% raportul culturilor prășitoare — slab protectoare ale solului împotriva eroziunii produse de apă — poate fi mai mare de 50%. Înșă, odată ce înclinația pantei crește, procentul plantelor prășitoare este necesar să scadă în favoarea culturilor cu densitate mai mare pe unitatea de suprafață.

Realizarea unor producții agricole vegetale superioare pe solurile erodate, ca urmare a creșterii capacității productive a acestor terenuri, a determinat amplificarea cercetărilor privind atenuarea eroziunii solului. Fertilizarea optimă, pe lângă faptul că a contribuit la obținerea unor producții semnificative la hectar, a dus la modificări importante ale însușirilor solului. La cultura grâului, de exemplu, producțiile au crescut cu 30—40%. Toate aceste experiențe pozitive se impun și pot fi aplicate cu maximum de eficiență economică și pe terenurile județului Vilcea, cu condiții asemănătoare din anumite puncte de vedere cu cele ale județului Vaslui.

ÎN CURÎND începe sezonul pășunatului. Pregătirea pajiștilor, a taberelor de vară pentru animale, a surselor de apă trebuie să stea de pe acum în atenția unităților agricole. Despre experiența pozitivă a unor întreprinderi agricole din această parte a țării se știe mai puțin. Ferma Galicea a I.A.S. Rîmnicu Vilcea a realizat în primul trimestru al acestui an 700 litri de lapte pe o vacă, de circa 2,3 ori mai mare decât producția din aceeași perioadă a anului trecut. Această producție a permis să se depășească livrările la fondul de stat, creîndu-se posibilități să se ajungă la sfîrșitul anului acesta la o producție de 2.800 litri de lapte de la fiecare vacă. Încă o comparație: pe două luni (ianuarie — februarie) ferma realiza în 1982 632 hl, iar în 1983 de două ori și jumătate mai mult.

Un sprijin permanent se impune a fi acordat agriculturii din zonele necooperativizate prin asigurarea unei dotări strict corespunzătoare a unei **asistențe tehnice de specialitate** în funcție de suprafața agricolă, efectivele de animale și structura de producție. Obținerea de producții agricole în continuă creștere presupune diversificarea și **livrarea unor utilaje agricole**

AGRICULTURA VILCEANĂ are condiții naturale mai puțin prietnice: totuși, ca urmare a creșterii gradului de dotare tehnică și amplificării preocupării pentru practicarea unei agriculturi moderne, intensive, de înalt randament, sporurile de producție în unitățile de stat sînt semnificative. Astfel, valoarea producției globale agricole a crescut de la 0,42 miliarde lei în 1950, la 2,5 miliarde lei în 1982 și cu o predicție de circa 3,2 miliarde lei la nivelul anului 1985. Aceste creșteri ale producției globale sînt consecințele firești ale dinamicii producțiilor medii la hectar și a randamentelor pe animal. Deși județul Vilcea nu dispune de condiții pedoclimatice asemănătoare unor județe din sudul și vestul țării, totuși producțiile au marcat creșteri de la an la an. Producțiile medii la grâu au ajuns la 2834 kg în 1982, la porumb — 3720 kg, la legume de cîmp — 11175 kg, la struguri — 7000 kg, niveluri care au asigurat o bună aprovizionare teritorială.

Pe de altă parte, față de anul 1932, recensămîntul animalelor domestice din 1—8 februarie 1983 a evidențiat faptul că în județul Vilcea efectivele de animale au înregistrat un spor de aproape 2.900 bovine, peste 1.800 cvine, circa 1.900 caprine, mai mult de 800 soroafe de prăsilă și aproape 138.000 păsări. Dealtfel, condițiile naturale specifice județului Vilcea oferă mari resurse pentru creșterea animalelor și sporirea producțiilor zootehnice: 35% din suprafața agricolă este ocupată de pășuni și fîcîe de deal și de munte, acestea totalizînd circa 108 mii hectare.

Preocupările consiliilor unice agroindustriale, consiliilor populare și conducerilor unităților agricole pentru valorificarea resurselor productive locale și dezvoltarea bazei materiale agroalimentare și de materii prime s-au materializat în 1982 în creșterea la 19.365 capete a efectivului de iepuri (din care în gospodăriile populației 16.050 capete), fiind livrate la fondul de stat 33 t de carne; numărul familiilor de albine cuprinse în stupinele unităților agricole și silvice, precum și în gospodăriile populației a ajuns la 43.400, obținîndu-se o producție de miere de 420 t, din care la fondul centralizat al statului s-au livrat prin contracte și achiziții 400 t; producția de gogoși de mătase a fost în anul trecut de 5,3 tone.

necesare lucrărilor în pantă și pe terenuri denivelate, precum și a unor mașini pentru semănat de capacități mici.

Atît în zonele de șes, cît și în cele de deal-munte ale județului Vilcea, în gospodăriile populației este necesar să se extindă **culturile furajere intensive** de mare randament, cum sînt: lucerna, trifoiul, sfecla furajeră, guliile furajere etc., de la care se pot obține cantități mari de substanțe nutritive la un hectar cultivat. În acest scop, se impune creșterea preocupărilor organelor agricole, ale cooperației de consum și consiliilor populare pentru popularizarea tehnologiilor cele mai potrivite, diferențiate pe zone, pentru aprovizionarea cu semințe necesare și cu unele specifice cultivării, întreținerii și recoltării culturilor furajere.

Pentru sporirea producțiilor agricole vegetale și animale este necesar ca în toate unitățile agricole socialiste și în gospodăriile populației din zonele de deal-munte nici o palmă de teren agricol să nu rămînă necultivată. Valorificarea eficientă a tuturor terenurilor în pantă prin organizarea lor antierozională își accentuează caracterul de prioritate majoră și de condiție pentru obținerea unor producții agricole cît mai mari.

dr. Gh. N. IOSIF

Scurtarea duratelor de execuție

(Urmare din pag. 2)

ducere la maximum a stocului de utilaje. În programele întocmite în acest scop s-a fixat ca sarcină ca pînă la 30 iunie a.c. stocul de utilaje să fie diminuat cu 50% față de situația de la sfîrșitul lunii martie.

Avînd în vedere sarcinile deosebite din acest an, au fost luate o serie de măsuri pentru îmbunătățirea activității trustului, pentru eliminarea unor neajunsuri din propria activitate și sporirea contribuției monștrilor la scurtarea duratelor de execuție, dintre care menționăm:

— **creșterea volumului actual** — uneori insuficient — al activității de pregătire tehnologică a documentațiilor de execuție prin atelierele și grupele de proiectare de la grupările de șantier, accentul punîndu-se în special pe completarea documentației cu detalii de execuție și elaborarea de desene de atelier pentru prefabricarea conductelor tehnologice;

— întocmirea de programe stricte pe fiecare obiectiv în colaborare cu ceilalți executanți și beneficiarii, astfel ca în funcție de asigurarea cu utilaje tehnologice și materiale speciale precum și a fronturilor de lucru să se asigure forța de muncă necesară și utilajele de montaj;

— **extinderea în mai mare măsură a acordului global**, în așa fel ca acenșta să cuprîndă practic toate formațiile de lucru;

— **asigurarea în permanență a unei asistențe tehnice de nivel superior**;

— **concentrarea mai operativă și mai ales mai eficientă a forței de muncă și asigurarea utilajelor de montaj în întreaga gamă necesară care să fie utilizate la indicii superiori pe principalele platforme cu stocuri de utilaje.**

Pentru realizarea planului de investiții și a punerilor în funcțiune planificate, în această perioadă, în afara măsurilor luate de T.M.U.C.B., este necesar ca toți ceilalți factori implicați să se mobilizeze în mai mare măsură. **De**

la trusturile de construcții în special se așteaptă rezultate superioare în asigurarea fronturilor de lucru pentru ca operațiunile de montaj să se poată desfășura în cele mai bune condițiuni.

Beneficiarii la rîndul lor este necesar să se mobilizeze mai eficient pentru asigurarea pe șantier a utilajelor tehnologice necesare pentru realizarea planului. Problema este de maximă importanță dat fiind că valoarea utilajelor ce trebuie livrate este de 1,5 miliarde, din care 1 miliard la investițiile M.I.Ch., ponderea mare fiind la C.P. Năvodari, C.P. Pitești, C.C.H. Drobeta-Tr. Severin, Giurgiu și Calafat, la investițiile M.I.C.M. de pe platforma Slătina, Craiova, Măgurele, Reghin, precum și la fabricile de zahăr Babadag și Năvodari.

Experiența a arătat că o colaborare mai bună constructor-montor-beneficiar, o respectare mai riguroasă a responsabilităților reciproce este în măsură să determine obținerea unor rezultate superioare în trimestrul II și în continuare în acest an, o micșorare considerabilă a duratelor de execuție și de punere în funcțiune a noilor obiective.

Aplicarea mecanismului economico-financiar în agricultură începe în fermă

APLICAREA prevederilor și principiilor actualului mecanism economico-financiar în agricultură reprezintă o necesitate care nu mai trebuie demonstrată. Posibilitățile pe care el le oferă sînt ilustrate de rezultatele obținute de numeroase unități care realizează nu numai producții la nivelul planificat sau chiar mai mari, ci și beneficii consistente.

Ferma nr. 1—Simu a I.A.S. Dudești (județul Brăila) constituie din acest punct de vedere un bun exemplu, iar orientările pe care se întemeiază experiența sa ar merita să fie însușite și practicate de cît mai multe unități agricole. Această fermă este specializată în obținerea de struguri pentru vin, deținînd o suprafață cultivată cu viță de vie de 128 hectare. Un prim atu: **specializarea la nivelul subunităților de producție din întreprinderile și cooperativele agricole, împiedicînd dispersarea în prea multe activități, împiedică totodată și neglijarea unor culturi sau unor specii de animale.**

Producția în fermă este integrată complet; strugurii obținuți sînt prelucrați integral în vin, pe trei clase de calitate: vin de regiune, de masă superior, de masă. Aproximativ 98 la sută din veniturile fermei se realizează din livrarea acestui produs, diferența reprezentînd-o drojdia de vin și tescovina, produse secundare realizate prin a doua treaptă de prelucrare a materiei prime. Gradul înalt de integrare a producției agricole — la care pot ajunge și alte ferme, cu alte profiluri — favorizează aplicarea eficientă a mecanismului economic.

Ca organizare și funcționare, ferma nu se deosebește de alte subunități similare: este aprovizionată cu materialele necesare la prețurile obișnuite, își asigură forța de muncă încheind contracte directe, ca personal tehnico-administrativ se încadrează numeric în reglementările în vigoare. Menționăm un element subiectiv de mare importanță al conducerii: șeful de fermă are o vechime în aceeași unitate de peste trei decenii, ceea ce înseamnă nu numai o experiență profesională bogată, ci și cunoașterea problemelor fermei și identificarea deplină cu interesele ei.

Rezultatele bune în aplicarea mecanismului economico-financiar sînt asigurate aici de preocuparea constantă, responsabilă și inovatoare pentru realizarea și depășirea producției planificate, pentru reducerea continuă a cheltuielilor.

Producțiile medii planificate, de 11—14 mii kg de struguri la hectar în cincinalul precedent și în primii ani ai actualului cincinal (nivel ridicat, întrecîndu-l chiar pe al unor ferme viticole din podgorii renumite), au stimulat mobilizarea într-un grad ridicat a resurselor interne ale fermei. Stabilitatea accentuată a cifrelor de plan este fireas-

că: în momentul definitivării și transmiterii lor nu pot fi cunoscute condițiile specifice — naturale și economice — din timpul anului la care se referă. În funcție de aceste condiții, producția medie efectivă a fost de circa 12 mii kg/ha, cu o maximă de 17 033 kg și o minimă de 4 106 kg (în 1978, an deosebit de nefavorabil pentru vița de vie în multe zone ale țării).

Posibilități de sporire a acestei medii există (au fost demonstrate de un record de 20 mii kg/ha din 1973). Dar pentru a asigura constanța unor asemenea realizări, ar fi necesară și o îmbunătățire a bazei tehnico-materiale a fermei.

Nivelul ridicat al producțiilor în majoritatea anilor are la bază executarea tuturor lucrărilor la timp și de bună calitate, efectuarea tuturor tratamente-

Experiențe în actualitate

lor (uneori în flux continuu), un procent redus de goluri (sub 5 la sută, ceea ce, pentru o plantație în pragul expirării perioadei de amortizare, este destul de puțin), o bună organizare a muncii și a producției etc.

Modul în care se efectuează cheltuielile confirmă înțelegerea corectă și aplicarea principiilor și a prevederilor actualului mecanism economico-financiar în ferma Simu, dovedind de ce ferma reprezintă subunitatea productivă de bază în transpunerea în viață a mecanismului economico-financiar.

Veniturile și cheltuielile planificate ale fermei oscilează în limite strînse, iar variația realizărilor este direct determinată de condițiile de producție din fiecare an. Sub acest aspect, deosebit de semnificativ a fost anul 1978, cînd, deși producția de struguri a reprezentat doar circa o treime din cea prevăzută (în care condiții multe ferme ar fi înregistrat pierderi), colectivul de la Simu a obținut beneficii, întrucît cheltuielile s-au limitat la 36 la sută din nivelul stabilit, iar veniturile au fost de 44 la sută față de plan — ceea ce denotă adaptarea elastică, gospodărească la restricțiile climatice, neangajîndu-se cheltuieli materiale și cu forța de muncă decît în limitele strict corespunzătoare încercării de a lucra cu beneficii, chiar în condițiile în care recolta nu se situează la nivelul dorit. Este de reținut, din acest exemplu, necesitatea de a **corela permanent** — chiar zilnic — cheltuielile cu posibilitățile reale de obținere a producției, de a le raționaliza în funcție de efectivele previzibile, indiferent de profilul fermei.

Combinarea economică dintre cei trei indicatori — producția medie, venitu-

riile totale și cheltuielile aferente veniturilor — își găsește o reflectare corectă în nivelul indicatorului **cheltuieli la 1 000 lei venituri**, care an de an se situează sub cel planificat (chiar și în condițiile anului 1978 el a fost mai mic de 500 de lei). Dacă nivelul producției medii, al veniturilor și al cheltuielilor, luat separat, poate fi rezultatul unor influențe conjuncturale, nivelul cheltuielilor la 1 000 lei venituri reprezintă un indicator calitativ, expresia unei juste corelații între indicatorii cantitativi menționați, rezultatul politicii economice promovată la nivelul fermei. Din faptul că **mobilizarea resurselor de creștere a producției și de raționalizare a cheltuielilor este posibilă în cel mai înalt grad la nivelul fermei rezultă importanța acestei subdiviziuni organizatorice în aplicarea fermei a principiilor actualului mecanism economico-financiar în întreaga noastră agricultură.**

În ultimii 7 ani, ferma nr. 1 a adus, în bilanțul I.A.S. Dudești, **beneficii medii anuale de peste 3 milioane de lei** (iar în anul cu cea mai bună producție — aproape 6 milioane de lei, mai mult decît dublu față de prevederi). Obținerea de beneficii în fiecare fermă asigură și la nivelul ierarhic superior aplicarea corespunzătoare a mecanismului economico-financiar și o rentabilitate ridicată. Pentru a stimula atingerea unor astfel de rezultate, este necesar ca întreprinderile și trusturile agricole, organele băncii de specialitate, direcțiile agricole județene și ministerul să sprijine **utilizarea beneficiilor conform prevederilor legale**, fără ajustări sau redistribuiri, fără a urmări medii nivelatoare. Trebuie să se țină seama de faptul că prin sistemul de acord global, un șef de fermă se angajează, în timpul anului, față de lucrătorii din subordine în limitele competențelor și prevederilor legale — și că nerespectarea angajamentelor sale creează dificultăți în asigurarea cu forță de muncă, în organizarea acesteia. Cel mai mare potențial al sporirii producției agricole se află în munca și priceperea lucrătorilor din agricultură, iar acestia au nevoie de stimulente pentru a produce și de posibilități pentru a obține rezultate economice favorabile.

Măsurile stabilite de către conducerea partidului, de a se lega și mai strîns veniturile oamenilor muncii de rezultatele cantitative și calitative obținute în producție, de a nu se mai plafona veniturile realizate prin muncă, de a se mări fondul de participare la beneficii și cota fondului de premieri în totalul fondului de retribuție vor constitui și pentru lucrătorii din agricultura de stat un instrument puternic în realizarea unor producții mari, a unei rentabilități ridicate.

Ion MANEA

Academia „Ștefan Gheorghiu“

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI MODIFICĂRILE ÎN VOLUMUL ȘI STRUCTURA IMPORTURILOR

PROGRESUL economic general al omenirii este în tot mai mare măsură rezultatul progresului economic al fiecărei țări în parte și al schimbului de valori materiale și spirituale între state. În Programul P.C.R. se arată : „Factorul hotărâtor al dezvoltării economico-sociale îl constituie munca și eforturile fiecărui popor. De aceasta depinde atât folosirea eficientă a mijloacelor și resurselor proprii, cât și a avantajelor colaborării internaționale... Nici un popor nu se poate izola, nu poate renunța la colaborarea internațională fără grave urmări în dezvoltarea sa economico-socială... Îmbinarea armonioasă a factorului intern și extern ce se condiționează reciproc constituie expresia unei politici juste a fiecărui popor“¹⁾.

În condițiile epocii contemporane, toate statele lumii, indiferent de natura orînduirii sociale, de mărimea și forța lor economică, de gradul lor de înzestrare cu resurse naturale și forță de muncă, de așezarea lor geografică etc., au nevoie să participe într-o măsură mai mare sau mai mică, într-o formă sau alta la circuitul economic mondial, avînd în vedere intercondiționarea lor economică generală obiectivă.

„Nu am avut și nu avem, desigur, intenția să promovăm o politică economică autarhică, dar dorim să realizăm o dezvoltare pe baza unei colaborări egale, reciproc avantajoase“²⁾, arăta secretarul general al partidului la Conferința Națională a P.C.R.

Participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice externe contribuie la asigurarea economiei naționale a statelor cu factori de producție deficitari într-o ramură sau alta, într-un domeniu sau altul al activității economice : anumite resurse naturale, tehnologii de fabricație, fonduri financiare, experiență și pregătire profesională pentru o serie de produse etc.

Evoluția valorică a importului românesc în perioada anilor 1950—1980 indică o creștere de 40 de ori, respectiv ceva mai mică decît cea a exporturilor, care a fost de 42 de ori. (tabelul nr. 1). În 1981 față de 1950 importurile au crescut de 37 de ori, iar exporturile de 45 de ori. Este de remarcant că în toată această perioadă de trei decenii, doar în 5 ani importurile au fost mai mici decît valoarea exporturilor. Numai între anii 1970—1980, importurile au crescut de 5 ori.

Analiza creșterii valorii importurilor de la un an la celălalt în ultimul de-

ceniu 1970—1980 arată că cele mai mari sporuri au avut loc în anii 1974, 1978, 1979 și îndeosebi în anul 1980, ani care corespund cu efectele primului și celui de-al doilea șoc petrolier (tabelul nr. 2).

Perioada ultimilor ani, ca urmare a necesității reducerii efortului valutar, a diminuării și eliminării într-un termen cît mai scurt a datoriei externe, corespunde unei ample concentrări de forțe în vederea punerii în exploatare a resurselor minerale interne, realizării programelor de asimilare a noi produse, de substituire a importurilor cu produse românești, de reducere a consumurilor specifice.

nului pe 1985 să nu depășească 2,2 miliarde dolari.

În ceea ce privește dinamica structurii fizice a importului românesc în perioada anilor 1950—1980 sînt de remarcant o serie de mutații calitative, mai ales atunci cînd comparația se face cu dinamica structurii exportului în această perioadă de transformare a României într-o țară industrial-agrară cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă avansată.

Anul 1981 urmează aceleași tendințe calitative.

Din tabelul nr. 4 apare concludent efortul făcut în direcția dotării

Tabelul nr. 2

	1971—1973 cumulat	1974	1975—1977 cumulat	1978	1979	1980
Diferențe valorice față de perioada sau anul precedent	5 647	8 145	4 926	5 740	8 173	10 214

Sursa : Prelucrat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S.R., 1981, pag. 519

Întreaga activitate de dimensionare rațională a importului se efectuează pe bază de criterii economice, urmărindu-se, în toate cazurile, realizarea eficienței economice — criteriul suprem de apreciere a întregii activități de comerț exterior. Pe ansamblul cincinalului actual se prevede realizarea unui ritm mediu anual de creștere a importurilor de 7,7%, față de 15,7% pentru export, raport care să permită excedente

economiei naționale cu mașini, utilaje și echipamente moderne în toți acești ani (cu excepția anilor 1980 și 1981), ponderea lor depășind 30% din totalul importului românesc³⁾. Notabil este și faptul că exportul românesc al aceluiași produse, aflate în 1950 într-un raport de 1/10 față de import, reușea în anul 1980 să se echilibreze valoric cu importul, iar din punct de vedere al ponderii (26,2%) să fie superior impor-

Tabelul nr. 3
(mii tone)

Import	1960	1970	1980	1981
Minerale de fier	917,1	6 267,8	15 934,0	15 016,0
Cărbune	416,3	728,3	3 949,0	3 768,8
Cocs metalurgic	655,8	2 416,5	3 133,0	3 271,2
Țiței	—	2 291,4	15 961,0	12 915,0
Apatită	72,8	317,0	896,8	951,2
Bumbac fibră	50,7	83,2	119,5	118,9

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1981, pag. 550—557.
Anuarul statistic al R.S.R., 1982, pag. 271—272.

stabile în balanța comercială, cu efecte pozitive asupra echilibrării balanței de plăți, reducerii în cel mai scurt timp și eliminării datoriei externe, precum și în vederea consolidării rezervelor valutare ale țării. O atenție deosebită se acordă diminuării importului în devize liber convertibile, astfel ca nivelul maxim pentru asigurarea înfăptuirii pla-

tului (24,6%). În anul 1981 tendința a fost și mai evidentă : export 29,0%, față de import 23,6%.

În ceea ce privește importul de combustibili, materii prime, minerale și metale, ca urmare a dezvoltării puternice a producției industriale acesta a crescut an de an, pînă în 1980 (tabelul nr. 3).

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintate a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 180—181.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 15.

³⁾ Numai între anii 1975—1980 au fost importate : 190 000 motoare electrice, 5 660 războaie de țesut, 4 426 excavatoare, 9 491 strunguri, 3 841 mașini de frezat, 1 435 sha-pinguri (mașini de rabotat și mortezat).

Tabelul nr. 1

	— milioane lei valută —		— milioane lei —		
	1950	1960	1970	1980	1981
Import	1 461	3 887	11 761	59 006	164 670,8

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1981, pag. 519
Anuarul statistic al R.S.R., 1982, pag. 256

Tabelul nr. 4
— în % față de total —

	1950	1960	1970	1980	1981
Total import	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
din care :					
Mașini, utilaje și mijloace de transport	38,3	33,6	40,3	24,6*	23,6
— Combustibili, materii prime, minerale, metale	23,5	34,3	30,4	50,3	48,6
— Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	4,5	7,4	6,7	6,4	6,2
— Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	0,7	2,3	2,3	5,7	6,6
— Mărfuri alimentare	0,3	2,4	3,0	3,2	3,8
— Mărfuri industriale de larg consum	10,2	5,2	5,5	3,0	3,5

* În anii 1971—1979 ponderea a fost permanent de peste 30%.
Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1981, pag. 542—543.
Anuarul statistic al R.S.R., 1982, pag. 264.

Acest lucru a determinat modificarea poziției lor în ierarhia pe grupe de mărfuri a importurilor, respectiv de la locul 2 la locul 1, devansând ponderea importurilor de mașini și utilaje și ilustrând stadiul nou spre care tinde economia românească. Evident, în același context, apare și scăderea ponderii exportului românesc de combustibili, materii prime și metale, care ajunge în anul 1980 să fie de 29,5% și în anul 1981 de 27,8%, față de ponderea importurilor aceluiași produse, care atingea 50,3% în anul 1980 și 48,6% în anul 1981. Scăderea ponderii în 1981 este rezultatul diminuării unor importuri, în-

cam 2/3 din export se realiza din agricultură. În ultimii ani, de fapt, n-am realizat aproape nici un export ; **trei ani la rând chiar, importul pentru agricultură a fost mai mare decât exportul din agricultură.** (sublinierea noastră). Lucrurile nu mai pot merge mai departe așa“.

Cît privește importul mărfurilor industriale de larg consum, ponderea acestora a scăzut de la 10,2% în 1950 la 3% în 1980, înregistrîndu-se, totodată, ca urmare a dezvoltării și diversificării producției și exportului românesc, o inversare a ponderilor, fapt demonstrat de cifrele de mai jos :

Tabelul nr. 5
— mii tone —

	1960	1965	1970	1975	1980	1981
Furaje concentrate și voluminoase	—	35,2	78,0	353,0	381,9	650,8

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1981, pag. 558—559.
Anuarul statistic al R.S.R., 1982, pag. 272

deosebi a țiteiului cu 3 mil. tone.

Referitor la importul de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare și de mărfuri alimentare, luate împreună, ponderea sa a crescut treptat, de la 1% în 1950 la 8,9% în 1980 și 10,4% în 1981, în timp ce ponderea exportului aceluiași produse s-a diminuat de la 25,7% în 1950 la 12,0% în 1980, respectiv 11,6% în 1981. Măsurile energice luate de către conducerea de partid privind realizarea unei noi revoluții în agricultura românească au în vedere creșterea sensibilă a disponibilităților de export, care să conducă la diminuarea importului, îndeosebi de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare. Furajele concentrate și voluminoase reprezintă, de pildă, un domeniu în care se va acționa pentru reducerea importului, care sporise foarte mult în ultimii ani (tabelul nr. 5).

Aprecierile făcute de secretarul general al partidului la adunarea populară din municipiul Constanța, la 24 octombrie 1982, sînt de natură să impulsioneze contribuția agriculturii la reducerea efortului valutar al țării. „În trecut agricultura noastră dădea o contribuție însemnată la export. De fapt, în trecut

Primii doi ani ai cincinalului 1981—1982 vin să confirme obținerea unor rezultate notabile în ceea ce privește reducerea importurilor, cu efecte directe asupra balanței comerciale a României. În 1981 excedentul balanței comerciale a fost de 300 milioane dolari, iar pentru anul 1982 el s-a ridicat la 1,8 miliarde dolari, ceea ce a permis — așa cum se arată în comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. pe anul 1982 — să lichidăm o parte din datoria externă. Conform sarcinilor stabilite de Conferința Națională a partidului, pentru anul 1983 și anii următori, dimensionarea la strictul necesar al importului în vederea reducerii efortului valutar se integrează organic în comandamentele aplicării cu fermitate a noului mecanism economico-financiar și valutar în activitatea de comerț exterior și de cooperare economică internațională.

Analiza critică a fundamentării sarcinilor de import și a modului cum se realizează și utilizează importurile pînă la aplicarea noului mecanism economico-financiar și valutar în activitatea de comerț exterior și de cooperare economică

Tabelul nr. 6
— în % față de total —

Mărfuri industriale de larg consum	1950	1965	1980	1981
import	10,2	6,7	3,0	3,5
export	1,3	11,0	16,2	15,7

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1981.

internațională scoate în evidență o serie de deficiențe, respectiv : organele tutelare ale beneficiarilor direcți nu analizau, în toate cazurile, cu suficient simț de răspundere oportunitatea cererilor de import, uneori apărînd necorelări între volumul fizic cerut de beneficiari și volumul valoric stabilit de ministere ; centralele industriale și ministerele producătoare, care trebuiau să dea negația asupra fabricării produsului în țară pentru a putea fi importat, nu de puține ori transformau acțiunea de avizare a fișelor tehnice de import într-o lucrare formală ; carențe manifestau și întreprinderile de comerț exterior, îndeosebi în stabilirea surselor celor mai avantajoase de aprovizionare din import, cedînd la insistențele beneficiarilor pentru procurarea de pe anumite relații, ceea ce avea consecințe negative asupra echilibrului balanțelor comerciale pe țări și, în final, asupra echilibrului balanței de plăți externe. Dacă la aceasta mai adăugăm că realizarea sarcinilor de import se făcea independent de modul în care se derula exportul (deci în care se încasa valuta), apelîndu-se deseori la credite externe, avem tabloul limitelor vechiului meca-

anism.
Legea nr. 12/1980 privind întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a avut menirea a realiza mutații radicale la toate nivelele organizatorice, stipulînd necesitatea elaborării de balanțe comerciale, precum și de planuri valutare anuale de încasări și plăți, atît la unitățile producătoare de mărfuri pentru export și unitățile beneficiare de mărfuri din import, cît și la centralele industriale și ministerele economice. În principiu, fiecare unitate economică care importă trebuie să-și găsească resurse pentru crearea de fonduri valutare necesare din exporturile proprii.

Preocupări similare sînt și în profil teritorial, unde pentru a importa materii prime, materiale, mașini de care are nevoie economia unui județ se caută soluții pentru ca prin export să se asigure valuta necesară cumpărăturilor din străinătate și să existe și un excedent. În legătură cu modul în care se realizează contractele de import. Legea nr. 12/1980 prevede ca efectuarea importului să se facă numai pe măsură ce au fost realizate încasări valutare din export sau dacă există certitudinea unor încasări în perioada imediat următoare, care să asigure plata importurilor. Prevederile de import anuale sînt considerate ca maxime, unitățile beneficiare, centralele industriale și ministerele trebuind să acționeze pentru reducerea lor în continuare.

În efortul general de dimensionare la strictul necesar al importului se încadrează și căile reducerii acestuia prin măsuri în sfera producției, cercetării tehnico-științifice, a consumului, a recuperării, reciclării și refolosirii componentelor produselor importante, precum și pe linia exigenței sporite în operațiunile comerciale de import, aspecte pe care le vom analiza în partea a II-a a articolului.

Octavian BOTEZ

* Ioan Georgescu, „Nole tehnologii în sprijinul raționalizării importurilor. Fieștele de sîclică — materiale de bază în industria viitorului“, Revista economică nr. 46/19 XI 1982

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Producția marfă vândută și încasată – indicator stimulativ al activității economice

PROIECTUL Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982 în domeniul retribuiri muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii, recent publicat, demonstrează consecvența cu care conducerea de partid și de stat urmărește înlăptuirea fermă a principiului socialist de repartitie în raport cu munca depusă, legarea și mai strânsă a veniturilor individuale ale fiecărui om al muncii de realizarea producției, de productivitatea muncii și eficiența activității economice.

Prin măsurile stabilite odată cu adoptarea noului mecanism economico-financiar s-a introdus drept indicator de bază pentru calculul și eliberarea fondului de retribuire a muncii și pentru aprecierea nivelului productivității muncii **producția netă**, care cointere-sează colectivele de oameni ai muncii în reducerea continuă a cheltuielilor materiale și sporirea beneficiilor. Efectele pozitive înregistrate în activitatea întreprinderilor în perioada de la adoptarea noului mecanism economico-financiar pot fi ilustrate prin devansarea ritmului de creștere a producției nete față de ritmul de creștere a producției globale, prin sporirea continuă a prelevării pentru societate și a beneficiilor, care au creat posibilități pentru o contribuție sporită atât la fondurile de dezvoltare generală a societății, cât și la constituirea fondurilor proprii ale unităților economice.

În perioada 1979–1982 producția netă în industria județului Iași a crescut cu 36% comparativ cu creșterea producției globale (în aceeași perioadă de 28%), aceste date exprimând atenția deosebită acordată acțiunilor pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție, recuperarea materialelor re-folosibile, reproiectarea unor produse și tehnologii mari consumatoare de materiale, energie și combustibil, realizarea unor produse competitive pe piața internă și externă etc.

O analiză recent efectuată în județul Iași la unele întreprinderi industriale din județ asupra modului cum s-a îndeplinit indicatorul producția marfă vândută și încasată a reliefat existența unor aspecte cu influențe negative asupra rezultatelor financiare. Neîndoielnic, această analiză a condus la concluzia că principala cauză a nerealizării indicatorului producția marfă vândută și încasată și a rezultatelor financiare a fost neîndeplinirea planului la producția marfă fabricată de către întreprinderile respective, dar alături de aceasta a acționat, cu o pondere importantă, depășirea în unele cazuri a stocurilor normate de producție în curs de fabricație, depășirea stocurilor nor-

mate de produse finite în depozite, depășirea valorii produselor expediate și neincasate față de prevederile din bugetele de venituri și cheltuieli etc.

Datele din tabel scot în evidență faptul că în condițiile realizării și chiar depășirii producției nete, producția marfă vândută și încasată nu a fost îndeplinită, chiar de către unele unități care au realizat producția marfă fabricată, deoarece au rămas în stoc importante cantități de produse finite ori nu s-a manifestat o preocupare corespunzătoare pentru încasarea la timp a produselor livrate.

Nivelul stocurilor de produse finite la 31 decembrie 1982, comparativ cu normativul aprobat prin bugetele de venituri și cheltuieli, confirmă faptul că la unele întreprinderi, care nu au realizat producția marfă vândută și încasată, nu au fost fructificate toate posibilitățile existente în acest domeniu. Fabricarea unor produse în avans față de termenele contractuale, neritmicitatea producției, neexecutarea în totalitate a unor operațiuni privind finisarea producției și uneori deficiențele de calitate a acestora au făcut ca în întreprinderile care nu au realizat produc-

— în procente —

Întreprinderea	Nivelul de realizare a producției nete	Nivelul de realizare a producției marfă fabricată	Evoluția soldului facturilor neincasate	Nivelul de realizare a producției marfă vândută și încasată
Întreprinderea de antibiotice	107,5	111,1	165,0	96,5
Întreprinderea de prelucrare a lemnului	100,5	100,1	112,7	94,2
Uzina de reparații și constr. mijl. de transport	97,8	101,8	112,0	98,2
Întreprinderea viei și vinului	102,5	100,5	99,5	99,5
Întreprinderea mecanică pentru agricultură și industria alimentară	102,2	99,4	201,9	95,2
Întreprinderea integrată Pașcani	106,6	100,0	142,9	95,2
Întreprinderea de stofe tricotate și confecții	101,4	84,4	—	73,1
Întreprinderea de prelucrare a masei plastice	101,5	95,5	—	94,9
Combinatul de utilaj greu	97,7	79,2	113,6	76,6

Din analiza efectuată a rezultat că în cazul tuturor întreprinderilor care nu au îndeplinit planul la producția marfă vândută și încasată, nivelul de realizare a producției nete a fost în general superior, deoarece atât producția marfă fabricată, cât și produsele livrate, facturate și neincasate intră în calculul producției nete, conferind dreptul la eliberarea fondului de retribuire a muncii.

Din aceeași analiză se mai desprinde concluzia că în condițiile utilizării producției nete drept indicator de bază pentru calculul și eliberarea fondului de retribuire a muncii, nu s-a manifestat o preocupare corespunzătoare pentru ritmicitatea producției și respectiv pentru sporirea operativității în expedierea produselor din depozite și întocmirea facturilor pentru încasarea contravalorii acestora.

În cazul marfă vândută și încasată să se depășească substanțial normativul aprobat pentru stocuri de produse finite. De exemplu, la Întreprinderea integrată de țesături subțiri tip în Pașcani, care a realizat producția netă în proporție de 106,6% și producția marfă fabricată 100%, au rămas în stoc produse finite reprezentând 30% din producția anuală, nerealizându-se producția marfă vândută și încasată decât în proporție de 95,2%.

Concluziile desprinse din analiza efectuată de organele financiar-bancare locale în cazul întreprinderilor care nu au realizat sarcinile de plan la producția marfă vândută și încasată confirmă **necesitatea introducerii ca indicator de bază pentru calculul și eliberarea fondului de retribuire a muncii a producției marfă vândută și încasată și a producției fizice**, în condițiile men-

finerii desigur a indicatorului producția netă, a cărui superioritate a fost confirmată în comensurarea aportului fiecărui colectiv de oameni ai muncii, în inițierea de acțiuni pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție, pentru creșterea eficienței economice.

Reconsiderarea locului și a funcției indicatorului producția marfă vândută și încasată, alături de indicatorul producția netă, este de natură a acționa nu numai în direcția sporirii contribuției fiecărui colectiv de oameni ai muncii la crearea de valoare nouă, la reducerea cheltuielilor materiale și la creșterea eficienței economice, ei și în direcția realizării producției într-un timp cât mai scurt, în direcția încheierii ciclului aprovizionare — producție — desfacere, inclusiv încasarea producției, într-o perioadă optimă din punctul de vedere al eficienței utilizării fondurilor de producție.

În același timp, introducerea acestui indicator alături de producția fizică — așa cum s-a prevăzut în Decretul nr. 395/1982 privind aprobarea planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1983 — drept condiție de calcul și eliberare a fondului de retribuire a muncii este de natură a conduce la orientarea activității întreprinderilor către produsele care corespund efectiv cerințelor curente ale economiei naționale pentru continuarea producției în alte sectoare, ori cerințelor populației în cazul bunurilor de consum, ceea ce va constitui o importanță pîrghie cu funcții eficiente de pre-

venire a imobilizărilor de fonduri în stocuri de produse finite.

Introducerea în practica activității economice a acestor indicatori pentru calculul și eliberarea către întreprinderi a fondului de retribuire a muncii comportă însă crearea unor asemenea condiții încît toate întreprinderile care și-au îndeplinit sarcinile de plan, precum și obligațiile contractuale, livrînd produsele în cantitățile, la termenele contractuale și la parametrii de calitate prevăzuți de standarde și norme interne să aibă posibilitatea încasării operative a valorii acestora. În prezent, însă, nu sînt puține cazurile în care întreprinderi care își îndeplinesc integral obligațiile contractuale sînt lipsite de posibilitatea încasării valorii produselor livrate din cauza incapacității de plată a clienților, care nu și-au gospodărit în mod rațional fondurile circulante, imobilizîndu-le în stocuri supranormative de materii prime, materiale, producție în curs de fabricație, produse finite etc.

Se opinează asupra adoptării soluției ca întreprinderile — în calitatea lor de clienți — care și-au imobilizat fondurile circulante și de circulație în stocuri supranormative și au ajuns în incapacitate de plată să fie obligate a solieita și să aibă posibilitatea de a primi credite bancare în condiții speciale și cu destinația exclusivă de onorare a obligațiilor față de furnizorii care le-au livrat produse ori semifabricate pentru continuarea producției. Faptul că în prezent, potrivit Legii contractelor economice, întreprinderile — în calitatea lor de furnizori — au dreptul de a

pretinde penalizări și despăgubiri pentru neplata în termen a produselor livrate, nu este de natură a rezolva problema realizării producției marfă vîndută și încasată și ar apărea ca o anomalie economică sancționarea — adică neeliberarea integrală a fondului de retribuire a muncii — întreprinderilor care și-au realizat sarcinile de plan și obligațiile contractuale, dar nu au fost în situația de a raporta realizarea și a producției marfă vîndută și încasată din cauza incapacității de plată a clienților.

Introducerea indicatorului producția marfă vîndută și încasată pentru calculul și eliberarea fondului de retribuire a muncii impune sarcini deosebite la nivelul conducerii întreprinderilor, a secțiilor de producție, precum și a compartimentelor de control tehnic de calitate, desfacere și financiar-contabile, care trebuie să urmărească în mod sistematic îndeplinirea cantitativă, calitativă și la termen a tuturor obligațiilor contractuale, sporirea operativității și corectitudinii operațiunilor de expediție și facturare a produselor livrate și respectiv urmărirea încasării valorii acestora. De asemenea, apare necesar ca la nivelul organelor de conducere colectivă să se furnizeze informații privind nivelul realizării producției marfă vîndută și încasată în scopul promovării pe parcurs a măsurilor care să corecteze și să prevină orice abateri.

dr. T. ONOFREI
Iași

Creșterea randamentelor la extracție

(Urmare din pag. 1)

velor în curs de conturare de către unitățile din subordinea Ministerului Geologiei. În această situație se află zăcămintele Hondol-Băiaga, Văliug, Bucium-Tornița și Vadul Dobrii, pentru care este în curs întocmirea studiilor tehnico-economice de fundamentare a producției viitoare.

Valorificarea la un grad superior a resurselor refolosibile

O ALȚĂ SURSĂ de creștere a bazei de materii prime, aflată permanent în atenția specialiștilor, o constituie valorificarea resurselor refolosibile (metale feroase și neferoase) din haldele miniere, iazurile de decantare, zguri metalurgice și cenuși pirifice. Astfel, ca urmare a cercetărilor și studiilor efectuate în anii anteriori, în 1982 s-au extras și valorificat metale din halde miniere, din iazuri de decantare, din zguri metalurgice de la Zlatna și cenuși pirifice de la Valea Călugărească și Zărnești. Producțiile realizate au fost de

94 tone plumb, 16 tone zinc, 3 728 tone sulf, 602 tone cupru, 9 633 tone fier, 300 tone talc, 21 644 tone dolomită ș.a., totalizînd o valoare de peste 76 milioane lei. Sînt în curs de cercetare alte 4 halde miniere pentru valorificarea elementelor conținute.

În scopul creșterii randamentelor de extracție, creșterii productivității muncii, reducerii consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, Centrala minereurilor Deva a avut permanent în atenție îmbunătățirea tehnologiilor aplicate și introducerea unor noi tehnologii. Astfel, s-a trecut la extinderea tehnologiilor de exploatare prin metoda cu subetaje, realizîndu-se reduceri ale consumului de lemn de mină la mia de tone cu 18--20 mc și o creștere a productivității muncii de la 3--5 tone pe post la 9--15 tone pe post. De asemenea, perforarea găurilor de mină se efectuează cu ajutorul cărucioarelor de perforat cu 1 și 2 brațe, echipate cu perforatoare grele, permițîndu-se utilizarea dispozitivelor de încărcare mecanizată a explozivilor, care asigură și folosirea unor tipuri de explozivi mai ieftini etc. De menționat că aceste utilaje au fost proiectate, execu-

tate, experimentate și asimilate în cadrul Centralei minereurilor Deva.

Pentru carierele în curs de construcție s-au studiat și proiectat tehnologii care permit folosirea unor utilaje de mare capacitate, mijloace de transport care să reducă consumurile de energie și combustibili cum sînt benzile de transport și funicularele. S-au intensificat preocupările pentru realizarea tehnologiilor de extragere a unor elemente rare și disperse de mare importanță pentru economia națională cum sînt titanul, vanadiul și molibdenul.

Realizările de pînă acum sînt sub nivelul dotării și eforturilor financiare pe care statul nostru le-a făcut pentru dezvoltarea bazei de materii prime și creșterea producției de minereuri, fapt ce impune mobilizarea într-o măsură mare a tuturor unităților centralei în vederea valorificării la un grad superior a condițiilor create pentru sporirea continuă a producției de minereuri. Pentru creșterea gradului de recuperare a elementelor utile din minereurile extrase se fac eforturi în vederea îmbunătățirii tehnologiilor de exploatare și preparare actuale, mecanizării și automatizării proceselor de producție, valorificării elementelor utile din halde, iazuri și deșeuri tehnologice, realizării și asimilării în unitățile proprii a pieselor de schimb și subsamblelor necesare.

În dezbateri publice: proiectul Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii muncii și repartitiei veniturilor oamenilor muncii

Stimularea puternică a muncii de înaltă calitate, productivitate și eficiență

PROGRAMUL de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982 în domeniul retribuirii muncii și repartitiei veniturilor oamenilor muncii se înscrie în cadrul general al măsurilor luate pentru așezarea activității economico-sociale pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestunii, de stimulare a creșterii simțului de răspundere în gospodăria eficientă a fondurilor materiale și bănești. La baza elaborării programului, a principiilor perfecționării retribuirii muncii și a repartitiei veniturilor stau orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la aplicarea mai fermă a principiului socialist de repartitie, în raport cu munca depusă, legarea mai strânsă a veniturilor individuale de realizarea producției, a productivității muncii și a eficienței, de valorificare superioară a forței de muncă.

Principiile enunțate în program, care constituie criteriile principale de îmbunătățire a retribuirii oamenilor muncii și repartitiei veniturilor exprimă justetea politicii partidului nostru de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în centrul acesteia aflându-se omul cu nevoile sale, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Faptul că în prezent numărul personalului muncitor a ajuns la peste 7,5 milioane — ceea ce reprezintă peste 70% din populația ocupată în economie — demonstrează preocuparea permanentă a partidului și statului nostru pentru asigurarea locurilor de muncă pentru întreaga populație aptă de muncă, con-

În același timp, au avut loc creșteri importante ale retribuțiilor personalului muncitor de la 1 028 lei în 1965 la 2 787 lei cit prevede planul pe anul 1983, creșteri posibile ca urmare a sporirii continue a productivității muncii.

Tara noastră se află acum într-o fază de dezvoltare în care are loc afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice, creșterea rolului factorilor intensivi ai dezvoltării, accelerarea trecerii pe baza acumulărilor cantitative la o nouă calitate a activității economico-sociale. Toate acestea impun măsurile pentru stimularea puternică a muncii, pentru perfecționarea repartitiei veniturilor din muncă, în funcție de modificările care intervin în modernizarea producției, introducerea și extinderea largă a progresului tehnic în economie. În etapa actuală, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul la Conferința Națională din decembrie 1982, un rol hotărâtor în dezvoltarea economiei îl are creșterea mai puternică a productivității muncii prin intensificarea acțiunilor în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, de introducere a progresului tehnic, de organizare mai bună a producției și a muncii, ridicarea continuă a calificării profesionale a oamenilor muncii. Potrivit Programului elaborat pe baza hotărârilor Conferinței Naționale, veniturile oamenilor muncii urmează să fie corelate în mai mare măsură tocmai cu rezultatele obținute în creșterea productivității muncii individuale și a întregului colectiv.

Un element de bază avut în vedere în cadrul măsurilor de perfecționare a re-

tribuirii pentru toate categoriile de personal, pentru toate lucrările și activitățile, pe baza unui contract de acord global încheiat cu unitatea. În contract se prevede obligația executării, într-un anumit termen, a unei producții stabilite în unități fizice, a unui obiect fizic, a unui produs complet, lucrare, volum fizic de activitate etc., în raport de specificul ramurii economice în care se încadrează unitatea respectivă, pentru care se prevede acordarea unei sume globale de fond de retribuire, determinată în raport cu manopera normată pentru întregul personal muncitor, necesară executării sarcinilor prevăzute în contract.

Acordul global, care până în prezent cuprindea numai o parte din personal, va cuprinde, potrivit programului elaborat, întregul personal: muncitori (direct productivi, indirect productivi, și de deservire) maiștri, ingineri, tehnicieni, personal de administrație și celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere din întreprinderi, fabrici, uzine, secții, ateliere, șantiere, loturi, brigăzi și altele asemănătoare. Potrivit prevederilor din program, maiștrii și inginerii au obligația să participe nemijlocit în producție la executarea unor lucrări complexe, pentru a contribui efectiv la realizarea integrală, de calitate și într-un termen cât mai scurt a sarcinilor de plan.

Retribuirea în acord global a personalului din secțiile de producție, respectiv din întreprinderi, se va face în raport cu producția fizică realizată. Fondul de retribuire convenit pentru producția planificată se determină prin însumarea fondului de retribuire stabilit pentru fiecare produs sau grupă de produse, pe baza tarifelor de manoperă stabilite (calculată pentru întregul personal muncitor) pe unitatea de produs (buc., mp, ml, tone etc). Tarifele pe unitatea de produs sau lucrare se vor stabili în funcție de timpul de muncă, de condițiile de calitate și de numărul de personal necesar, pe bază de norme de muncă și normative de personal. La îndeplinirea planului producției fizice sau a lucrărilor prevăzute în contractul de acord global fondul de retribuire stabilit rămâne același indiferent de numărul de personal cu care a lucrat formația respectivă.

Astfel, conform prevederilor din program, în situația în care o formație de 50 muncitori trebuie să execute în decurs de o lună un număr de 200 bucăți dintr-un produs, pentru care manopera stabilită pe bucată este de 625 lei, fondul de retribuire planificat al acestei formații va fi de 125 000 lei. Dacă formația de lucru realizează, cu numărul prevăzut, un număr de 240 bucăți, ea va beneficia de un fond de retribuire de 150 000 lei ceea ce va permite ca fiecare membru al formației să

Structura populației ocupate

	1950	1965	1982
Populația ocupată	100,0	100,0	100,0
din care :			
— agricultură	73,5	57,1	28,5
— ramuri neagricole	26,5	42,9	71,5
din care :			
— în industrie și construcții	14,4	25,1	44,2

stituie o latură esențială a ridicării nivelului veniturilor individuale și pe o familie.

Statul socialist creează baza materială necesară pentru ocuparea deplină a populației, concomitent cu transformarea structurală a populației ocupate, atât din punct de vedere social — prin creșterea puternică a clasei muncitoare —, cât și prin realizarea unei structuri moderne a ocupării forței de muncă sporind continuu ponderea populației ocupate în ramurile producției materiale, îndeosebi în industrie și construcții. Semnificative sînt în acest sens cifrele privind modificări în structura populației ocupate (vezi tabelul).

partitiei veniturilor provenite din muncă îl constituie generalizarea acordului global, ca formă principală de retribuire a muncii cu un puternic rol stimulator în creșterea productivității. În acest cadru și cu deosebire pornind de la o seamă de elemente de planificare, în lumina proiectului de Program vom face câteva precizări.

Generalizarea acordului global

ASA CUM se prevede în proiectul de Program, în toate unitățile economice se va trece la aplicarea acordului glo-

realizeze venituri cu circa 20% mai mari. În cazul în care formația realizează producția prevăzută în plan numai cu 40 de muncitori, ea va beneficia de fondul de retribuire planificat de 125 000 lei, fiecare membru al formației realizând astfel venitul mai mari cu circa 25%. Dacă însă producția planificată se realizează cu un număr de 55 muncitori, respectiv mai mare decât cel prevăzut, aceștia vor avea dreptul la același fond de retribuire, astfel că fiecare membru al formației va realiza venituri cu circa 10% mai mici.

Aplicarea în condiții optime a noilor reglementări prin care se creează condiții de generalizare a acordului global solicită o preocupare susținută din partea ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru îmbunătățirea muncii de planificare și organizare a activității prin :

— stabilirea de măsuri tehnice și organizatorice pentru asigurarea integrală a tuturor indicatorilor de plan ;

— îmbunătățirea întregii activități de normare a muncii și, pe această bază, determinarea întregului fond de timp de muncă necesar, precum și a productivității muncii ;

— perfecționarea modalităților de defalcare a tuturor indicatorilor de plan pe secții, ateliere și formații de lucru asigurându-se o corelație corespunzătoare între toți indicatorii de plan, care să stea la baza întocmirii contractelor de acord global ;

— revederea și îmbunătățirea actualilor metodologii de aplicare a acordului global, pentru punerea lor de acord cu prevederile din program.

Retribuirea — în strînsă concordanță cu gradul de realizare a planului

UN CAPITOL special al Programului de aplicare a Hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982

în domeniul retribuiri muncii și repartizării veniturilor oamenilor muncii se referă la planificarea și eliberarea fondului de retribuire. Fondul de retribuire se planifică pe unități de producție, pe baza normelor de consum de muncă pe produs sau a normelor lunare. Repartizarea pe uzine, fabrici, secții, ateliere, șantiere, loturi și în cadrul acestora, pe formații de lucru, a fondului de retribuire se va face în funcție de structura planificată a producției și de volumul de muncă prevăzut, potrivit tehnologiilor stabilite. Să arătăm, de asemenea, că eliberarea fondului de retribuire la unitățile economice, pentru întregul personal muncitor se face în limita sumelor planificate, calculate în raport cu gradul de realizare a producției fizice planificate, a producției pentru export, a producției nete și a producției marfă vîndută și încasată pe total întreprindere.

Formațiile de lucru, atelierele, secțiile, brigăzile, fabricile și uzinele care își îndeplinesc și depășesc sarcinile de producție fizică, cu respectarea celorlalte condiții stabilite potrivit legii, beneficiază de fondul de retribuire rezultat în raport cu cantitatea de produse fizice realizate în acord și acord global, pe baza fondului stabilit pe unitatea de produs sau lucrare independent de rezultatele pe total întreprindere. Astfel, în cazul depășirii producției fizice, fondul de retribuire se majorează cu 1% pentru fiecare procent de depășire a producției, iar în cazul nerealizării producției fizice, fondul de retribuire se diminuează cu 1% pentru fiecare procent de neîndeplinire a producției fizice, neplanfonat în ambele situații. Fondul de retribuire astfel calculat se majorează sau se diminuează în raport cu gradul de realizare a celorlalți indicatori de plan prevăzuți în lege și în contractul de acord global — drept condiții de acordare integrală a fondului de retribuire.

Unitățile și subunitățile de producție care nu realizează producția planificată, nu respectă condițiile de calitate, depășesc cheltuielile de producție, nu

realizează producția netă planificată și nu-și realizează sarcinile de producție pentru export sau alte condiții stabilite vor primi un fond de retribuire micșorat corespunzător gradului de îndeplinire a sarcinilor de plan. Pentru cvitarea unor astfel de situații se impune deci să se acționeze cu fermitate și perseverență de către ministere, centrale și întreprinderi pentru luarea din timp a tuturor măsurilor necesare, pentru realizarea și livrarea la termen a producției, respectarea strictă a obligațiilor din contractele economice, asigurarea bazei materiale, utilizarea deplină a capacităților de producție, reducerea consumului de manoperă pe produs, restrîngerea personalului indirect productiv, corespunzător sarcinilor de creștere a productivității muncii, sporirea calității producției, perfecționarea pregătirii personalului muncitor. Un aport hotărîtor în această direcție îl vor avea aplicarea cu hotărîre a măsurilor stabilite prin programe speciale de creștere mai accentuată a productivității muncii, transpunerea în viață a orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea substanțială a muncii, astfel ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal să ajungem din urmă unele țări dezvoltate.

Cu toată claritatea trebuie să se înțeleagă de către fiecare om al muncii că numai în măsura realizării în cele mai bune condițiuni a planului, numai prin creșterea substanțială a productivității muncii, pe baza reducerii suplimentare a cheltuielilor de producție și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor, numai prin creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate se asigură îndeplinirea neabătută a planului de dezvoltare economico-socială a țării, ridicarea în continuare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — obiectiv fundamental al politicii partidului.

Octavian PARTENIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

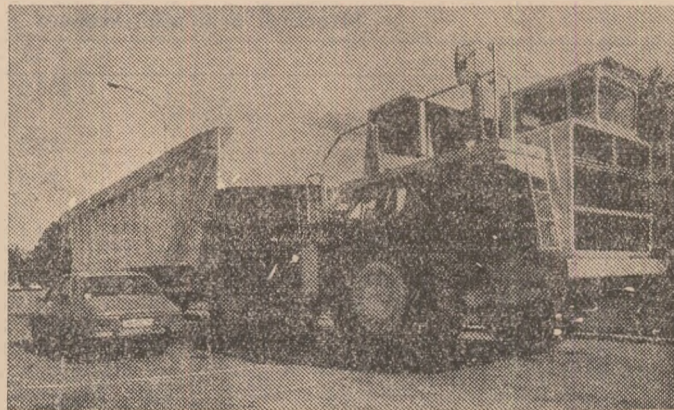
Autotren de transportat cărbune tip DACAT — 100 TC

CREAȚIE recentă a grupului de specialiști profilați pe proiectarea de autovehicule grele din cadrul întreprinderii mecanice Mirșa autotrenurile de mare capacitate pentru transport, sint destinate marilor exploatari de cărbune la zi din bazinul Olteniei. Noile vehicule, pot fi utilizate și pentru transportarea materialelor din balastiere.

Autotractorul tip DACAT — 100 TC cu sarcina utilă de 100 t este asamblat pe un șasiu rigid, construcție metalică sudată compusă din lonjeroane chesonate cu traverse, oțelul folosit conferindu-i o rezistență deosebită pe tot timpul exploatării. Suspensia autotractorului, pe discuri de cauciuc, favorizează un mers lin, o stabilitate ridicată și posibilități de abordare a unei viteze superioare. Instala-

ția de frinare este de tip pneu-mo-hidraulică, cu saooți și cu tamburi pe puntea față și spate. Frina de parcare acționează instantaneu la scăderea presiunii de aer din instalație. Semimorca este o construcție metalică sudată din profile și din table de oțel care are posibilitatea de descărcare a materialului prin deschiderea a două trape aflate pe fundul bunei. Instalația hidraulică a autotrenului, în legătură directă cu cele două trape, face posibilă închiderea și deschiderea trapelor direct din cabina șoferului ; cei doi cilindri hidraulici care execută aceste manevre sint de tip cu dublă acționare.

Caracteristicile superioare pe care le intrunește acest utilaj de mare randament : sarcina utilă 100 000 kgf ; puterea motorului

615 CP la 2200 rot/min ; greutatea proprie 70 000 kg ; greutatea totală 170 000 kg ; cearța-mentul 3255 mm ; raza minimă de viraj 20 m ; formula roților 4 x 2 ; lățimea de descărcare 1700 mm ; lungimea de descărcare 7500 mm ; viteza maximă 55 km/oră ; viteza maximă (în pantă de 9%) 8 km/oră ii dau

garanție și siguranță în exploatare. Echipe de service trimise de constructor, bine pregătite profesional și dotate cu piese și subansamble de schimb, pot executa lucrări de întreținere în orice condiții, asigurind posibilitatea exploatării optime a utilajului.

I. N.

Apele reziduale — o bogată sursă de materiale recuperabile

IN ETAPA actuală, cînd cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică trebuie să aducă un aport sporit la elaborarea de tehnologii care să asigure conservarea și recuperarea tuturor materiilor prime și materialelor, în cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru epurarea apelor reziduale (I.C.P.E.A.R.) au fost finalizate cercetările pentru elaborarea de tehnologii de **recuperare a argintului** din materiale fotosensibile uzate și a **cuprului** din resursele secundare provenite din industria electrotehnică.

1 Industria materialelor fotosensibile necesită utilizarea unor cantități însemnate de argint. Dată fiind penuria de argint care se manifestă în ultimii ani, recuperarea argintului devine o acțiune foarte necesară.

În literatura de specialitate sînt indicate diferite procedee de recuperare a argintului din materiale fotosensibile care însă prezintă **dezavantaje**: ● nu asigură recuperarea integrală a argintului; ● recuperarea argintului din nămolurile de la îndepărtarea gelatinei se realizează cu consumuri mari de energie; ● nu se poate realiza o valorificare totală a suportului; ● se folosesc unele materiale din import.

În lucrările de cercetare întreprinse în institut s-a urmărit eliminarea acestor dezavantaje, cu recuperarea concomitentă a argintului și a suportului din diferite materiale fotosensibile, ca: peliculă cinematografică alb-negru și color, film radiografic industrial și medical, film litografic, geofizic, microfilme, hîrtie foto alb-negru și color etc.

În funcție de starea chimică în care se găsește argintul dispersat pe suport **s-au elaborat în mod diferențiat procedee tehnologice de recuperare atît a argintului, cît și a suportului**. În fluxul tehnologic prevăzut pentru recuperarea argintului metalic dispersat pe suport o primă fază o constituie rehalogenarea. Pentru realizarea rehalogenării s-a utilizat un amestec oxidant-clorurant folosind reactivi indigeni cu cost scăzut. În faza următoare se realizează complexarea, prin transformarea halogenurii de argint într-un complex incolor, ușor solubil în apă. Soluțiile cu complex de argint sînt supuse operației de electroliză în electrolizoare cu anod de cărbune și catod de oțel inoxidabil, obținîndu-se un argint de puritate 98—99%. După recuperarea argintului, soluția de complexare este refolosită în

circuitul de complexare. Materialul fotosensibil, fără conținut de argint, este supus fazei de îndepărtarea gelatinei, obținîndu-se în final un suport curat.

Procesul tehnologic de recuperare a argintului din materialele fotosensibile pe care argintul se găsește dispersat pe suport sub formă de halogenură reprezintă o variantă simplificată a fluxului tehnologic prezentat fără a mai fi necesară faza de rehalogenare.

Avînd la bază fluxul tehnologic prezentat, în cadrul institutului a fost **proiectată și realizată o instalație pilot de recuperare a argintului și a suportului din pelicule cinematografice uzate**, iar pe baza testelor efectuate pe acest pilot s-a proiectat și este în curs de realizare instalația industrială. Prin folosirea materiilor prime indigene, costul scade la mai puțin de jumătate.

2 Combinînd datele existente în literatura de specialitate și efectuînd numeroase experimentări proprii, colectivul a **elaborat în faza de laborator o tehnologie de recuperare a cuprului**, bazată pe două etape distincte: ● dizolvarea cuprului metalic din deșeurii cu obținerea unei combinații solubile în apă; ● recuperarea pe cale electrolitică a cuprului din soluția obținută.

Avantajele acestei tehnologii constau în timpul de dizolvare foarte scurt, în utilizarea unor celule electrolitice cu catod de oțel inox și anod de grafit, și a unor reactivi din țară cu costuri scăzute.

În faza următoare — aflată în experimentare — cuprul a fost recuperat pe cale electrolitică din soluția amoniacală, folosindu-se o celulă electrolitică cu catod de oțel inox și anod de grafit.

O altă variantă de recuperare a cuprului cu randamente deosebit de bune s-a obținut prin metoda cimentării cu șpan de fontă, metodă deosebit de eficientă și în același timp ieftină.

De menționat este și faptul că o dată cu noile tehnologii au fost asimilați și reactivii necesari, evitîndu-se importul acestora.

Instalația pilot — productiv realizată la I.C.P.E.A.R. produce circa 70 kg argint metalic pe an și 20 000 kg peliculă utilizabilă, iar valorificarea acestora, reprezintă circa 3,25 mil. lei. Totodată, tehnologia pentru recuperarea cuprului va permite valorificarea a circa 200 t cupru metalic/an, în valoare de 500 mii \$.

În general, se poate aprecia că experiența acumulată privind recuperarea

acestor metale s-a dovedit utilă și eficientă și, ca urmare, realizările obținute se cer în continuare amplificate în mod substanțial față de prezent. **Pentru ca volumul recuperărilor să se apropie însă de cel al resurselor potențial existente și care — trebuie să spunem — în prezent se irosesc nefolosite în bună măsură, apare necesară o concentrare a eforturilor factorilor implicați în vederea:**

- creșterii preocupărilor pentru colectarea soluțiilor uzate care conțin argint, în toate unitățile în care din procesul tehnologic rezultă aceste resurse. Este vorba de cooperativele profilate pe tehnica fotografică, de unitățile de radiologie ale Ministerului Sănătății, de mari întreprinderi care efectuează radiografiile de sudură, în care organizarea activității productive ar trebui să cuprindă mai consecvent și acțiunile de recuperare a acestor soluții și de depunere a lor la unitățile de colectare a materialelor refolosibile care și ele ar trebui să acționeze mai activ în acest sens;

- stabilirii unei contravalori de achiziție diferențiate pentru argintul obținut pe cale electrochimică (de către I.C.P.E.A.R.) și cel impur obținut prin alte procedee din resurse secundare. Faptul că în prezent nu se efectuează pentru metalul recuperat o plată diferențială în funcție de puritate nu stimulează întotdeauna eforturile de obținere a argintului la grade înalte de concentrare a substanței utile;

- construirii mai operative, prin autodotare, în unitățile productive unde există resurse refolosibile, a unor instalații pentru recuperarea cuprului din soluții sau șpan (la Combinatul de materiale electroizolante București, întreprinderea „Electronica”, în general acolo unde rezultă soluții cu conținut metalic util din procesele de obținere a plăcilor cu circuite integrate, precum și la unitățile industriale care efectuează înnoberări de suprafețe ale unor obiecte metalice — „Metaloglobus”, „Metalurgica” — București etc.).

Corneliu CRAIU
director.

Mihai CRUCERU

director adj. științific

Institutul de cercetări și proiectări pentru epurarea apelor reziduale

OPINII

CREȘTEREA FLEXIBILITĂȚII MECANISMULUI DE PROMOVARE A PROGRESULUI TEHNIC

DE O MAXIMĂ însemnătate pentru totalitatea sferelor activității economico-sociale, cerința — formulată în mod explicit în documentele programatice elaborate de partid — de a se acționa continuu, cu spirit inovativ, pentru perfecționarea principiilor și cadrului organizatoric de desfășurare a proceselor productive își află o largă arie de aplicare în domeniul promovării progresului tehnic. Faptul este pe deplin explicabil dacă avem în vedere, pe de o parte, statutul de factor propulsor al economiei ce revine progresului tehnico-științific în societatea noastră, iar pe de altă parte dinamica accentuată propriei acestei sfere de activitate al cărui obiectiv îl constituie invenția, inovația, descoperirea noului. Tocmai din această optică se cere gândită, credem, preocuparea continuă pentru perfecționarea cadrului și mecanismului de asimilare a progresului tehnic, eforturile de înlăturare a unor inevitabile necorelări sau efecte secundare; optică ce a orientat și analizele noastre, ale căror concluzii mai importante le vom prezenta în cele ce urmează.

Eficient pe coordonatele sale majore, actualul sistem de promovare a progresului tehnic — mai explicit relația dintre unitățile de cercetare și cele productive, dintre compartimentele de proiectare și cele de execuție — vădește, în anumite cazuri, necorelări a căror înlăturare ar contribui substanțial la îmbunătățirea sub aspect cantitativ și calitativ a rezultatelor economice. Fără a proceda la o detaliere a analizelor întreprinse, dorim să evidențiem câteva dintre „locurile înguste” ce prejudiciază operativitatea cu care este asimilat progresul tehnic în producție. Astfel, o problemă a cărei pondere am sesizat-o în cursul unor analize concrete este cea a mecanismului de planificare a progresului tehnic, îndeosebi în ce privește corelarea secțiunii de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducerea progresului tehnic cu celelalte secțiuni de plan.

Existența unor necorelări creează greutate în valorificarea la timp și în cele mai bune condiții a rezultatelor activității de concepție — supuse, precum se știe, unei uzuri morale accelerate — diminuând inevitabil aportul cercetării la realizarea sarcinilor de plan. Acest gen de deficiențe sînt mai accentuate în ramurile cu producție de serie sau de masă, unde modificări operate în planul concepției antrenează eforturi financiare sporite. De altfel, **gradul de sincronizare cel mai scăzut se vădește în cazul planului de asimilare și a celui de investiții datorită faptului că acesta din urmă se încheie simultan cu celelalte secțiuni de plan, în timp ce necesarul rezultat pe baza cercetării se evidențiază pe tot parcursul anului calendaristic. În același capitol de probleme pot fi încadrate și cele care derivă din rigiditatea indicatorilor aprobați prin S.T.E.** Deși studiile tehnico-economice au la bază anteevaluări, pe parcursul realizării necesare a unui nou produs pot să apară cerințe noi, care nu se încadrează în nivelul de prevăzute.

Un alt aspect vizează însuși **sistemul de indicatori ai cercetării** care, după opinia noastră, nu este îndeajuns de flexibil pentru a stimula ridicarea nivelului calitativ și eficacitatea muncii de cercetare. Bunăoară, înlocuirea principalului indicator de plan al procesului de asimilare a progresului tehnic: „ponderea produselor noi și modernizate în valoarea producției marfă” cu alții de tipul „vîrsta medie a produselor aflate în fabricație” sau „nivelul tehnic al producției” ar avea efecte net pozitive pe linia înlăturării tendinței de înnoire formală a producției, cum se întâmplă uneori*). O altă schimbare de accent s-ar afla în consens cu noile exigențe ale pieței interne și externe, stimulînd alinierea sau chiar depășirea nivelului teh-

* În cursul cercetărilor noastre am întâlnit situații în care, pentru realizarea indicelui planificat de înnoire a produselor sînt proiectate și asimilate produse care prezintă un grad minim de nouitate sub aspectul caracteristicilor constructive, funcționale, al calității sau economice, după cum poate fi înălțată și practica de a moderniza formal produsul în scopul obținerii unor prețuri de desfacere mai ridicate. Este, evident, o practică ce contravine concepției privind stimularea promovării progresului tehnic prin înnoirea produselor.

nic mondial, creșterea competitivității produselor, evaluarea eficienței efortului de înnoire, a rentabilității pe termen apropiat sau îndepărtat.

Evident, analiza noastră nu are un caracter exhaustiv. Credem însă că eliminarea unor neconcordanțe, deopotrivă cu îmbogățirea aparatului conceptual și metodologic utilizat în acest domeniu de activitate, ar avea ca efect imediat creșterea flexibilității mecanismului de promovare a progresului tehnic, iar ca efect final ridicarea contribuției acestui compartiment la soluționarea sarcinilor de producție. Am ordonat câteva propuneri de îmbunătățire într-o schemă logico-organizatorică (evident ipotetică) în care ciclul de asimilare ar urma să fie conceput nu orizontal — pe verigi participante — ci în sens vertical, pe filiera: concepție a noului produs, experimentare, punere în fabricație, comercializarea produsului. Un asemenea sistem ar prezenta, după opinia noastră, avantajele că asigură fluența activității de planificare și oferă posibilitatea adoptării unor decizii „în trepte”, în funcție de calitatea rezultatelor înregistrate în finalizarea fiecărei faze; în același timp pot fi incluși, cu ponderea specifică în activitatea de cercetare, și factorii de risc. Redăm în continuare principalele articulații ale schemei organizatorice elaborate.

● Fundamentarea complexă a necesității și oportunității fabricării noului produs în faza premergătoare introducerii lui în plan, o importanță deosebită acordându-se studiilor referitoare la cerințele pieței și celor de dezvoltare tehnologică. În această etapă se impune utilizarea unor tehnici moderne pentru detectarea de noi idei-soluții. Principalele acțiuni din prima etapă creează posibilitatea evaluării preliminare a propunerilor de noi produse prin prisma cererii probabile și a concurenței potențiale; elaborării schiței constructive (PT) după efectuarea — și pe baza — testului preliminar de oportunitate și eficiență realizat prin studierea cererii; continuării investigațiilor referitoare la caracteristicile tehnico-economice ale produselor similare existente, a soluțiilor constructive și tehnologice asociate; fundamentării temei de cercetare pe rezultatele investigațiilor de piață și a analizelor preliminare efectuate de unitatea de cercetare referitor la posibilitatea de realizare industrială a noului produs în conformitate cu dorințele unității industriale beneficiare; formării unui portofoliu de soluții pentru înnoirea produselor.

● Analizarea tehnico-economică a variantelor de noi produse elaborate de cercetarea științifică proprie, comparativ cu cele ce ar putea fi asigurate prin import de tehnologie. Selecția variantei optime implică stabilirea grupului de indicatori tehnico-economici pe baza cărora să se efectueze analizele și a unor criterii obiective de departajare a variantelor. Un accent deosebit ar urma să fie pus pe analiza gradului de risc pe faze ale ciclului de asimilare, etapă în care se pot determina: decizii de adoptare a unor soluții mixte (concepție proprie + import), durata de viață a produsului (viteza uzurii morale); timpul de realizare; competitivitatea produsului ș.a. Aplicarea criteriilor economice de selecție poate determina renunțarea la unele din acțiunile inițiale sau revenirea la o fază de investigație preliminară, mobilitate pe care actualul sistem de planificare nu o asigură.

● Reorientarea fazei de pregătire a fabricației și reconsiderarea obiectivelor sale. La acest nivel se evidențiază — de cele mai multe ori datorită unor mutații survenite în mediul extern întreprinderii — modificări față de indicatorii de control aprobați inițial, ceea ce face necesară reconsiderarea modului de organizare și desfășurare a procesului de asimilare.

● Fundamentarea deciziilor specifice etapelor de producție și desfacere a noului produs în funcție de efectele economice obținute. Cazul tipic îl reprezintă domeniile de vîrf ale economiei, în care schimbările ce survin la nivelul utilizatorilor sînt frecvente și este posibil să apară necesitatea modificării produsului chiar în perioada lansării acestuia în producție. Tocmai pentru a fi preîntîmpinate situații economice dificile la producătorul industrial apare util ca acesta să efectueze periodic analize economice asupra fabricației și desfacerii noului produs și ca această activitate să constituie principalul element de fundamentare a lucrărilor de modernizare a produsului sau de înlocuire a sa în nomenclatorul de fabricație.

Prin faptul că se bazează în principal pe pirghii economice, modelul la care ne-am referit anterior vine în întîmpinarea acțiunilor inițiate de conducerea superioară de partid privind creșterea răspunderii fiecărui factor participant la procesul de producție față de calitatea rezultatelor finale, privind ridicarea continuă a eficienței în toate domeniile de activitate.

Olga MIHAESCU
Institutul de economie industrială

DIN EXPERIENȚA UNITĂȚILOR FRUNTAȘE

Cadrul organizatoric al stimulării și valorificării creației tehnice originale

DOCUMENTELE recentei Plenare a C.C. al P.C.R. au evidențiat o dată mai mult rolul important ce revine cercetării științifice și ingineriei tehnologice în rezolvarea unor probleme cheie ale dezvoltării intensive a economiei românești. Apreciind că „în tot ce am realizat, cercetarea și-a adus și își aduce o contribuție importantă, dar poate și trebuie să facă și mai mult”, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut celor ce lucrează în acest domeniu să-și intensifice eforturile pentru asigurarea unui înalt nivel tehnic și de calitate al produselor românești, ceea ce presupune creșterea valorii lor prin încorporarea unui volum cât mai mare de inteligență tehnică.

Articolul de mai jos prezintă elemente ale experienței unei unități fruntașe — Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.) București, distins cu Ordinul „Meritul Științific” clasa a II-a, pentru locul II în întrecerea între institutele de cercetare științifică pe anul 1982 — în organizarea, orientarea și stimularea activității de creație originală, în valorificarea ei în producție și protejarea proprietății industriale.

NIVELUL DE CREATIVITATE al lucrărilor de cercetare științifică și inginerie tehnologică realizate într-un institut, în conformitate cu planul de cercetare, se reflectă și în rezultatele activității de invenții și inovații, deoarece invenția brevetabilă reprezintă cel mai concret și obiectiv criteriu de apreciere a originalității unei cercetări finalizate. Într-adevăr :

— prin definiție, invenția brevetabilă este o soluție tehnică rezultată dintr-o activitate creatoare, care prezintă noutate și progres tehnic în raport cu stadiul mondial al tehnicii și care poate fi aplicată cu efecte pozitive pentru societate. Prin urmare, elementele de aplicabilitate sînt criteriile de recunoaștere a unei invenții brevetabile ;

— invenția reprezintă actul de maximă originalitate în cercetarea științifică și ingineria tehnologică și un criteriu obiectiv de apreciere a eficacității cercetării aplicative, iar cercetarea, la rîndul ei, reprezintă principala sursă (peste 70%) de invenții brevetabile ;

— în situația în care fiecare institut s-ar preocupa permanent de valorificarea cu eficiență sporită a rezultatelor cercetărilor finalizate, invențiile ar trebui să reprezinte o producție curentă a activității de cercetare. Cu alte cuvinte, nu ar trebui să existe lucrări finalizate din care să nu fi rezultat cel puțin o propunere de invenție brevetabilă ;

— brevetul de invenție protejează rezultatele originale ale cercetării, transformînd astfel aceste rezultate în cel mai de preț obiectiv de tranzacție comercială în relațiile economice cu alte țări și contribuind la cucerirea unei poziții competitive pe piața externă.

Dezvoltarea activității de invenții și inovații

INSTITUTUL nostru are sarcina de a alimenta cu soluții tehnice și tehnologice originale, de înaltă calitate și eficiență economică, un sector de producție — industria electrotehnică — aflat în rapidă expansiune și în care ciclul de înnoire și modernizare a produselor trebuie să fie foarte scurt, pentru a acoperi nevoile variate ale utilizatorilor, contribuind la progresul tehnic în întreaga economie națională, la reducerea și eliminarea importurilor și la lărgirea potențialului de export.

Activitatea de invenții și inovații în I.C.P.E. este orientată în direcție implementării tot mai puternice a sistemului de protecție prin brevete de invenții a soluțiilor originale cuprinse în lucrările de cercetare și inginerie tehnologică, apărînd și consolidînd pe această cale proprietatea industrială, componentă tot mai importantă a avuției naționale.

Conducerea institutului, consiliul științific, cu un larg sprijin din partea comitetului de partid și conlucrînd îndeaproape cu comitetul sindicatului, au inițiat, pus în practică și urmăresc aplicarea unui complex de măsuri organizatorice vizînd dezvoltarea acestei activități și ridicarea nivelului calitativ al rezultatelor sale :

— constituirea unei comisii de invenții și inovații — organ de lucru al consiliului științific și condus de președintele acestuia — din care fac parte cîte un reprezentant al fiecărui colectiv de cercetare. Comisia funcționează pe baza unui regulament aprobat de conducerea institutului. Principalele ei atribuții sînt prezentate succint în caseta 1 (din pagina următoare) ;

— organizarea anuală a concursului de invenții și inovații între secțiile, laboratoarele și colectivele de cercetare din institut, precum și participarea la concursul între institutele din cadrul ministerului ;

— stabilirea, prin decizie, a obligativității identificării și protejării prin brevete a soluțiilor tehnice originale conținute în lucrările de cercetare finalizate, analizate în consiliul științific ;

— elaborarea de indicații metodologice cu privire la : modul de identificare a soluțiilor tehnice originale brevetabile ; calitatea de inventator, drepturi și îndatoriri ; brevetabilitatea în diverse domenii specifice — ca și cu privire la elaborarea avizelor de specialitate pentru invenții și inovații propuse în alte unități și care privesc sectorul electrotehnic ;

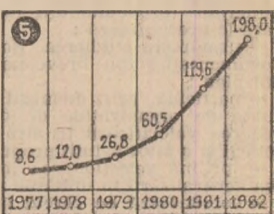
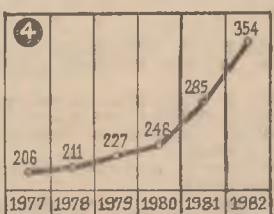
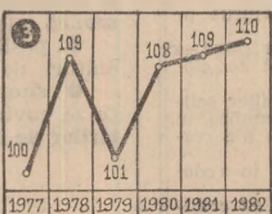
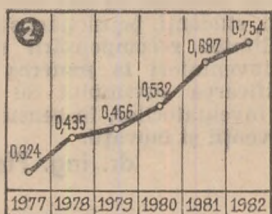
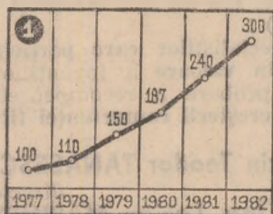
— asigurarea acordării de asistență tehnică la elaborarea documentațiilor necesare pentru brevete și pentru recompensarea autorilor invențiilor aplicate ;

— reglementarea colaborării între colectivul de proprietate industrială și toate secțiile, laboratoarele, colectivele de cercetare, în problemele legate de identificarea soluțiilor cu caracter de noutate absolută, elaborarea documentațiilor, asigurarea protecției în țară și în străinătate ;

— analiza periodică a activității de invenții-inovații în cadrul consiliului științific sau al biroului executiv etc.

Informare — documentare

PENTRU activitatea de cercetare în general și elaborarea unor soluții cu grad ridicat de noutate în special, cunoașterea nivelului științific-tehnic-tehnologic la care s-a ajuns pe plan mondial este indispensabilă, cu atît mai mult cu cît alinierea la acest nivel și, pe cît posibil, depășirea lui prin noi

Evolutia, în ultimii 6 ani, a unor indicatori ce caracterizează dinamica activității de invenții în cadrul I.C.P.E. și a eficienței acesteia. 1 — numărul cererilor de brevete (%); 2 — raportul între numărul

cererilor de brevete și numărul temelor de cercetare finalizate; 3 — numărul brevetelor obținute (%); 4 — numărul cumulată al invențiilor aplicate; 5 — efectul economic cumulată al invențiilor aplicate (mln. lei)

performanțe reprezintă un principal atu în participarea competitivă a produselor românești pe piețele externe.

Dacă în trecut, rolul preponderent în documentarea colectivelor de specialiști îl constituia clasică literatură științifică și tehnică (cărți și reviste), astăzi, în condițiile ritmului în care se dezvoltă cunoștințele și aplicațiile lor, fiind seama și de decalajul în timp între momentul în care apare o nouă soluție tehnică și cel în care ea este publicată, literatura de brevete a devenit sursa potențială de primă importanță și cea mai proaspătă de informații necesare pentru a evita cercetarea unor probleme deja rezolvate și pentru a determina, la problemele cercetate, care sînt soluțiile originale brevetabile.

În acest scop, experiența acumulată de institutul nostru în domeniul **documentării automate cu ajutorul calculatorului electronic** (în cadrul sistemului automat de documentare „ARIEL” al I.C.P.E. dispune de o bază de circa 100 000 titluri de cărți și articole de revistă și peste 140 000 norme și standarde naționale și internaționale) a fost extinsă la **brevetele de invenții**. În prezent, în magnetoteca institutului se află înregistrate informații referitoare la peste 1,2 milioane brevete de invenții românești și străine; există baza necesară pentru efectuarea unei informări documentare selective, practic pentru toate domeniile tehnicii care preocupă unitățile din cadrul Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică, Electronică. (Se află în curs de realizare un sistem de interogare cu acces direct prin terminale de tip display-claviatură.) În afara fișierului format prin colaborare cu O.S.I.M., anual sînt înmagazinate prin prelucrare intelectuală directă circa 8 000 de brevete ce privesc tematica de cercetare a I.C.P.E. și a celorlalte unități din sistemul ministerului.

Rezultate obținute

DUPĂ CUM rezultă din graficele prezentate, în perioada 1977—1982 numărul cererilor de brevete pentru soluții tehnice originale reieșite din activitatea planificată de cercetare științifică și inginerie tehnologică din institut a crescut continuu, crescînd de asemenea factorul de acoperire cu brevete a temelor finalizate (deși dinamica acestui factor are o alură corespunzătoare, valoarea rămîne încă subunitară; este un semnal că trebuie să ne mobilizăm în continuare pentru a ajunge la o încărcătură cît mai mare de soluții brevetabile a fiecărei cercetări încheiate). Numărul brevetelor obținute — asupra cărui noi, calitate de solicitanți, putem influența mai puțin — a sporit și el. (Întrucît ritmul de acordare a brevetelor este deosebit de stimulator pentru o unitate de cercetare, el ar trebui să țină seama de ritmul de creștere a numărului de cereri de brevete.) În ce privește valorificarea, se observă o creștere sensibilă a numărului de invenții aplicate și mai cu seamă a efectelor economice obținute.

În caseta 2 menționăm cîteva invenții de prestigiu prin care specialiștii din I.C.P.E. au contribuit la ridicarea nivelului tehnic al producției în întreprinderile ramurii.

1. COMISIA DE INVENȚII ȘI INOVAȚII

Din comisie — constituită prin decizie a conducerii institutului — fac parte: directorul (ca președinte); un vicepreședinte și un secretar; membri din partea resortului de invenții și inovații; membri reprezentanți ai diferitelor secții, laboratoare, colective. Comisia constituie activul de specialiști al institutului în problemele de proprietate industrială, acționînd în colaborare cu resortul de invenții și inovații și sub conducerea metodologică a acestuia. Fiecărui membru al comisiei îi revin, în secția, laboratorului, colectivului pe care îl reprezintă, sarcini similare celor ale resortului de invenții și inovații pe institut.

Comisia:

- analizează preliminar conținutul propunerilor de invenții și inovații, repartizîndu-le la secția etc. care dispune de specialiști în domeniu, pentru întocmirea avizului de specialitate, a studiului de fundamentare tehnică (necesar experimentării, omologării, aplicării) și a calculului în vederea recompensării;
- avizează unele din aceste propuneri;
- acordă asistență laboratorului de cercetare, studiul tehnico-economic, prognoze, marketing și valorificare, la stabilirea eficienței economice;
- prezintă trimestrial consiliului științific situația rezolvării propunerilor (provenite din institut sau din exterior) și măsurile pe care le preconizează;
- urmărește studiarea, de către compartimentele de cercetare, a documentației din brevetele de invenții, selectată potrivit temelor din plan;
- participă, prin membrii săi, la elaborarea documentațiilor solicitate de organizațiile de comerț exterior sau oferite acestora în vederea valorificării în străinătate a rezultatelor brevetate ale cercetării și a altor soluții proprii valoroase;
- sprijină selecționarea invențiilor și inovațiilor proprii în vederea generalizării în unitățile interesate;
- colaborează cu cercul inventatorilor și inovatorilor și cu comisia inginerilor și tehnicienilor din institut în organizarea de simpozioane, consfătuiri, expoziții și alte acțiuni pentru dezvoltarea și valorificarea activității de creație.

2. TITULAR DE BREVET : I.C.P.E.

- Motoare-frînă cu utilizări la instalații de ridicat și mașini-unelte (asimilate la întreprinderea de aparatură electrică auto și motoare electrice Sf. Gheorghe)
- Frînc cu curenți turbionari cu utilizări la instalații de ridicat și transport uzinal (asimilate la „Electromotor” Timișoara)
- Motor electric cu frînă de siguranță, destinat roboților industriali (în curs de asimilare la întreprinderea de fabricație și montaj ascensori) București
- Sistem de acționare electromecanic cu turație variabilă (asimilat la I.A.F.A.M.E. Sf. Gheorghe) aplicat la mașinile de cusut industriale (fabricate de „Metalotehnica” Tg. Mureș)
- Procedeu și scule pentru realizarea în serie mică a colectoarelor cilindrice pentru mașini electrice de mică putere (tehnologie utilizată în microproducția institutului și care a înlocuit importul de motoare pentru micromășini)
- Balast capacitiv pentru lămpi fluorescente tubulare (aplicat la „Romlux” Tirgoviste și „Electrobanq” Timișoara)
- Convertizor static de frecvență cu circuit intermediar de tensiune continuă constantă cu siguranță de funcționare mărită (aplicat la „Electrotehnica” București)
- Mașină electrostatică de copiat (în producție la „Electromureș” Tg. Mureș)
- Echipamente electrice de acționare cu convertizoare cu tiristoare pentru instalații de foraj (se aplică din acest an)

Menționăm că institutul nostru s-a situat trei ani consecutiv pe primul loc la concursul de invenții și inovații între institutele din ramură — și avem teme să credem că și rezultatele din 1982 ne vor asigura o poziție bună

Pentru rezolvarea operativă a problemelor legate de drepturile legale ale inventatorilor, comisia de invenții și inovații colaborează strîns cu serviciile financiar, plan și organizarea muncii. În ultimii 5 ani s-au întocmit documentațiile economice, au fost obținute aprobările forurilor prevăzute de lege și s-au achitat recompensele convenite colectivelor de inventatori pentru **78 de invenții**, valoarea recompenselor achitate corespunzînd unei **eficiențe economice însumînd, pe perioada respectivă, aproape 300 milioane de lei** — ceea ce a dovedit că există posibilitatea stimulării colectivelor ce creează produse care fac obiectul unor invenții brevetate sau care au fost realizate pe bază de tehnologii brevetate.

Unele propuneri

BAZAȚI pe propria experiență, considerăm că în viitor dezvoltarea generală a activității de invenții și inovații în economia românească, pîrghie de bază a progresului tehnic național, poate fi înlesnită prin asigurarea unor condiții și luarea unor măsuri de stimulare și impulsione. Unele dintre aceste măsuri au caracter pur organizatoric și sînt la îndemîna oricărui organ colectiv de conducere din întreprinderi și institute, putînd fi puse în aplicare de îndată. Ele ar putea fi completate cu altele, pe plan normativ, cu ocazia unei eventuale revederi a actualei legislații de invenții și inovații, în scopul valorificării mai eficiente a potențialului creator existent:

- **simplificarea sistemului de avizare** a lucrărilor de experimentare, aplicare, generalizare și valorificare a invențiilor;
- **crearea unui fond de invenții și inovații** (eventual prin prelevarea unei cote din beneficiile obținute de către unități în urma aplicării unor astfel de soluții), din care să poată fi finanțate operativ lucrările de brevetare, cele de proiectare, realizare a prototipurilor, experimentare, omologare, aplicare și valorificare a invențiilor și inovațiilor, precum și plata recompenselor;
- **aplicarea aceluiași regim**, din punctul de vedere al valorii recompenselor, **pentru toți inventatorii**, inclusiv pentru cei ce lucrează în cercetare, ținînd seama că principala sursă de invenții brevetabile de mare eficiență economică, tehnică și socială o constituie, totuși, activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică;
- **introducerea unui sistem de recompensare pentru inovațiile aplicate** cu eficiență în economie, similar cu cel specific invențiilor;
- **reglementarea plății recompenselor pentru invențiile și inovațiile aplicate** în unitățile de producție, de cercetare etc., ai căror autori lucrează în alte unități sau nu sînt încadrați în muncă (elevi, studenți, pensionari ș.a.);
- **posibilitatea recompensării specialiștilor care participă** alături de inventatori la punerea în valoare a invențiilor;
- **simplificarea sistemului de aprobare a recompenselor** ce se cuvin inventatorilor, în sensul creșterii competenței titularilor de invenții și inovații.

dr. ing. Florin Teodor TĂNAȘESCU

director

ing. Lucian MARINETE

șef de laborator

Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică

Nicolae Ceaușescu —
spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune

CONCEPTUL DE SOCIETATE SOCIALISTĂ MULTILATERAL DEZVOLTATĂ (II)

ABORDIND cu deosebită cutezanță revoluționară stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, problemele teoretice, ideologice și activitatea politico-educativă a partidului în actuala etapă, Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 marchează un nou și important moment în desfășurarea cu succes a procesului de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate. Ea fundamentează teze și idei de inestimabilă valoare cu privire la etapele procesului revoluționar parcurs de patria noastră în făurirea noii orînduiri sociale, rolul și dezvoltarea forțelor de producție, nivelul actual al economiei românești și locul ei în economia mondială, relațiile de proprietate și repartiție, structura socială și perfecționarea relațiilor sociale, promovarea noului în gândirea teoretică, perfecționarea continuă a noii societăți.

O însemnătate deosebită, de ordin principal, în fundamentarea strategiei partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate o prezintă faptul că în cincinalul 1961—1965 în România s-a realizat economia socialistă unitară, care a marcat victoria relațiilor de producție socialiste în toate sectoarele de activitate. Făurirea economiei socialiste unitare a deschis cimp larg de acțiune legilor proprii socialismului, a ridicat pe o treaptă superioară alianța muncitorească-tărănească, baza de neclintit a orînduirii noi, a creat temelile trainice ale conducerii unitare, științifice și planificate a tuturor domeniilor vieții economice și sociale, a devenit reazemul de nădejde al amplului program de dezvoltare multilaterală a întregii societăți; după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, „fără realizarea unei economii unitare socialiste nu am fi putut obține aceste mărețe realizări, atât în industrie, cât și în agricultură. Trebuie să fim pe deplin conștienți că edificarea socialismului poate fi înfăptuită numai în condițiile realizării proprietății întregului popor, sau cooperatiste, a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție”⁹.

Odată cu Congresul al IX-lea al partidului (1965), în dezvoltarea socialistă a țării, ca și în activitatea partidului s-a deschis o perioadă nouă, inaripată de spiritul novator și munca clocotitoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin hotărârile și orientările adoptate, Congresul al IX-lea, ca și congresele care i-au urmat, au determinat schimbări radicale atât în baza materială, în nivelul, structura și calitatea forțelor de producție, cât și în fizionomia socială a societății, în caracterul relațiilor de producție, în ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală a țării, în nivelul de trai al întregului popor. Au progresat și s-au modernizat toate ramurile economiei naționale, toate zonele, județele și localitățile. s-au obținut rezultate de seamă în toate domeniile vieții sociale.

Impulsul dat gândirii și practicii revoluționare de ample deschideri operate în toate domeniile de Congresul al IX-lea și congresele următoare ale partidului, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut un rol decisiv în elaborarea și aprofundarea continuă a conceptului privind socialismul multilateral dezvoltat în împrejurările cînd dinamica noii orînduiri făcea posibile și, totodată, necesare angajarea frontală, armonioasă și tot mai echilibrată a totalității laturilor sociale, dezvoltarea și perfecționarea întregului sistem social, a funcționalității sale de ansamblu.

Făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate înseamnă construirea unei economii avansate, bazată pe o industrie și agricultură moderne, de înaltă productivitate, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, creșterea productivității muncii și a eficienței economice a întregii activități, dezvoltarea și mai puternică a științei, învățămîntului și culturii, afirmarea revoluției științifice și tehnice în toate ramurile activității sociale; ea presupune creșterea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor, înfăptuirea repartiției bunurilor în spiritul principiilor de echitate și dreptate, perfecționarea relațiilor de producție și a întregului sistem de organizare și con-

ducere a vieții sociale, perfecționarea conducerii științifice și planificării, afirmarea tot mai puternică a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestunii economice financiare, formarea omului nou, afirmarea personalității și a umanismului revoluționar, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, generalizarea principiilor eticii și echității socialiste. Procesul edificării societății socialiste multilaterale dezvoltate urmărește treptat diminuarea și, în cele din urmă, înlăturarea deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și cea din industrie, dintre munca fizică și munca intelectuală, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și localităților, o creștere și mai accentuată a rolului clasei muncitoare, apropierea tuturor categoriilor sociale de oameni ai muncii, omogenizarea societății, întărirea unității moral-politice a întregului popor.

Realismul, ca și uriașa forță mobilizatoare ce caracterizează strategia și tactica P.C.R. de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate sînt atestate de realizările remarcabile dobîndite de poporul român în dezvoltarea forțelor de producție, factor esențial al progresului și bunăstării întregului popor, în așezarea pe baze moderne a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri economico-sociale, în creșterea potențialului economic al tuturor județelor, în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, în perfecționarea relațiilor de producție și a organizării sociale, în lărgirea democrației socialiste și întărirea autoconducerii muncitorești, în ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Sintetizînd marile realizări obținute de poporul nostru sub conducerea partidului, în toate domeniile de activitate, ca și rămănerile în urmă și lipsurile constatate, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit, totodată, orientările fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării în următoarea etapă, corespunzător obiectivelor și direcțiilor cuprinse în Programul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Realizarea documentelor programatice adoptate de Congresul al XII-lea al partidului va asigura ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a societății noastre, a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului în România, va deschide întregii noastre națiuni largi orizonturi de muncă și creație.

Obiectivul fundamental al etapei actuale îl constituie, în conformitate cu hotărârile Congresului al XII-lea, continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea și modernizarea forțelor de producție, pe baza afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate ramurile, realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate. Pe această bază se va asigura consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, ridicarea gradului de civilizație al întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste. Întărirea și modernizarea bazei tehnice materiale a noii noastre orînduiri, creșterea continuă a eficienței economice reprezintă și în această etapă fundamentul trainic al dezvoltării societății noastre, al ridicării bunăstării poporului. Această orientare strategică esențială ține seama de faptul că poporul român își realizează progresul pe baza forțelor proprii, a muncii proprii, alocînd în acest scop o parte însemnată din venitul național. Concomitent, o atenție deosebită se acordă în continuare dezvoltării proprietății socialiste, afirmării acesteia cît mai rapid și eficient ca „o forță productivă nouă” capabilă să impulsioneze dinamica forțelor de producție, ridicarea productivității muncii, gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și umane, afirmarea superiorității orînduirii socialiste față de capitalism. În acest sens, în teoria și practica partidului nostru, autoconducerea muncitorească, autogestiuinea, perfecționarea în continuare a vieții sociale, a cadrului organizat de participare a maselor la conducerea so-

Prima parte a acestui studiu a apărut în numărul 13 al revistei noastre

⁹ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 20, Ed. politică, București, 1981

ietății reprezintă factori primordiali ai înaintării spre comunism.

Abordate în mod unitar, într-o strânsă relație de interdependență și intercondiționare, liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României în actualele condiții au în vedere faptul că perioada 1981—1990 reprezintă etapa decisivă a împlinirii obiectivului fundamental al Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cincinalul 1981—1985 este menit să constituie, în acest context, o etapă importantă în consolidarea și dezvoltarea pe un plan superior a marilor victorii dobândite. Prin realizarea acestui cincinal România va parcurge o cale importantă pe linia împlinirii Programului partidului, va trece la un stadiu nou de dezvoltare, va spori gradul de civilizație al întregului popor.

Rolul hotărîtor al dinamismului economiei în actualul cincinal revine creșterii productivității muncii, sporirii continue a producției nete industriale și a producției agricole, valorificării maxime a produselor românești pe piața mondială.

Corespunzător obiectivului fundamental al actualului cincinal, o însemnată deosebită capătă trecerea la o nouă calitate în întreaga viață economico-socială a României, dezvoltarea intensivă a economiei naționale, valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, dezvoltarea proporțională a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor, realizarea unui echilibru optim între toate sectoarele de activitate, continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea rapidă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ceea ce privește nivelul producției globale pe locuitor. Se promovează măsuri pentru restructurarea producției industriale, acordându-se prioritate ramurilor și subramurilor de mare eficiență economică, mici consumatori de energie și materii prime. Se urmărește, cu consecvență, realizarea unei economii moderne, de înaltă productivitate și eficiență prin ridicarea nivelului tehnic al întregii producții materiale pe calea mecanizării, automatizării și cibernetizării, a utilizării celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii.

Partidul situează pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, intensificarea activității de descoperire și punere în valoare de noi resurse, gospodărirea rațională a materiilor prime, recuperarea și refolosirea acestora, ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice, utilizarea noilor surse de energie, aplicarea unui sever regim de economisire a combustibilului și energiei în toate ramurile și sectoarele de activitate.

O însemnată deosebită ocupă în preocupările actuale ale partidului și statului împlinirea unei profunde revoluții agrare — cuprinzînd atît baza tehnică-materială, cît și organizarea producției, ridicarea nivelului de conștiință și profesionalizare al celor ce muncesc în acest domeniu.

Dînd expresie politicii partidului, concepției secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de așezare fermă la temelia întregii opere de construcție socialistă a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, de transformare a științei și tehnologiei într-un factor hotărîtor al progresului economico-social al patriei, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic orientează eforturile spre afirmarea pleneră a revoluției științifice și tehnice în toate domeniile, spre creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, spre legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, spre accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al țării, astfel încît, noul deceniu să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței.

Un loc important îl ocupă în strategia partidului sarcinile ce țin de egalizarea nivelului de dezvoltare al României, cu cel al țărilor avansate sub aspect economic, lărgirea și diversificarea schimburilor cu cooperării cu statele socialiste, cu cele în curs de dezvoltare, cu toate țările lumii. Faptul că România, țară socialistă, este încă, în același timp, țară în curs de dezvoltare imprimă anumite particularități atît construcției socialiste, cît și activității internaționale a partidului și statului. Această împrejurare explică locul deosebit pe care l-au ocupat și îl ocupă în activitatea României făurirea și dezvoltarea unei baze tehnico-materiale moderne, a unei structuri avansate a forțelor de producție, egalizarea nivelurilor de dezvoltare cu țările avansate din punct de vedere economic. Pe baza eforturilor susținute ale întregului popor, dezvoltînd puternic forțele

de producție, baza tehnică-materială a societății, țara noastră a recuperat în anii socialismului o parte însemnată din rămî-nerea în urmă moștenită de la vechiul regim. Dacă în 1950 ea se gasea în rîndul țărilor în curs de dezvoltare cu un venit pe locuitor de circa 100 dolari, astăzi se află în grupa celor cu un venit național de peste 1 500 dolari pe locuitor, scurtînd astfel mult decalajul ce ne despărțea de țările dezvoltate. Desigur, România socialistă mai are încă de străbătut o cale însemnată pentru a se situa în rîndul țărilor cu dezvoltare medie.

Venitul național este numai unul din indicatorii invocați în caracterizarea stadiului de dezvoltare economică a unei țări. O însemnată deosebită o au, de asemenea, dezvoltarea generală, echilibrată, a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industria, agricultura, transporturile — dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii care ocupă un loc deosebit de însemnat în caracterizarea oricărei societăți contemporane. Privind ansamblul tuturor laturilor vieții noastre sociale, se poate constata că România a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare. Ea se definește printr-o dezvoltare multilaterală, economică, socială, științifică, culturală. Dar, după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „indiferent de grupa de țări în care ne găsim, ca și de efortul de a depăși din toate punctele de vedere caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare, România va rămîne întotdeauna alături și va acționa împreună cu țările în curs de dezvoltare, cu țările care luptă pentru dezvoltare economică independentă”⁷⁾.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României pînă în 1990 asigură țării noastre mutații și ritmuri importante pe calea progresului. Se va accordea, în continuare, prioritate lărgirii bazei proprii de materii prime și asigurării independenței energetice a țării, creșterii accelerate a ramurilor prelucrătoare. Se va accentua transformarea agriculturii într-o variantă a activității industriale, pe baza mecanizării și chimizării producției, a aplicării celor mai noi cuceriri ale geneticii și științelor agrotehnice. Se va continua politica de industrializare a tuturor județelor, asigurîndu-se ridicarea tuturor zonelor țării la un înalt nivel de civilizație materială și spirituală.

Un deosebit accent se va pune pe încheierea procesului de organizare și sistematizare a teritoriului, a orașelor și comunelor, pe apropierea condițiilor de muncă și de viață de la orașe și sate. Pe această bază se vor face pași însemnați pe calea înlăturării deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, ca rezultat al generalizării mecanizării complexe și automatizării în toate domeniile, al ridicării nivelului de pregătire tehnică și culturală a oamenilor muncii, toți cetățenii patriei urmînd să aibă cel puțin pregătire liceală. Pe temelia dezvoltării producției materiale și creșterii în ritm susținut a productivității muncii sociale se vor asigura condițiile pentru satisfacerea deplină a necesităților de consum științific fundamentate ale membrilor societății. Toate acestea vor determina noi schimbări calitative în structura socială a țării, vor accentua procesul de omogenizare socială.

Dezvoltarea continuă a democrației socialiste, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economice vor asigura cîmp tot mai larg de manifestare inițiativei oamenilor muncii, afirmării capacităților creatoare ale întregului popor, manifestării pleneră a personalității umane, afirmării principiilor comuniste în toate domeniile.

În centrul întregii acestei politici de ridicare a nivelului de civilizație a României socialiste se află omul — făuritorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, al socialismului și comunismului. Întreaga strategie a partidului nostru comunist e pînă la urmă de înaltele principii ale umanismului revoluționar. „Noi, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, acționăm pentru formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală, a unui comunist de omenie. Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plener în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți”⁸⁾.

Preocupîndu-se permanent de ridicarea nivelului politic și ideologic al oamenilor muncii, de dezvoltarea spiritului lor de responsabilitate și angajare comunistă, partidul nostru, în frunte cu secretarul său general, acționează, totodată, ca înaltele principii ale umanismului revoluționar să se reflecte tot mai cuprinzător în societatea noastră, în toate sferile vieții sociale, să pătrundă adînc în întreaga operă de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și comunismului. Toate acestea conferă societății socialiste multilateral dezvoltate atributul de stadiu superior al socialismului, deschid calea trecerii la societatea comunistă.

Vasile NICHITA

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la plenary largită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 22—24.

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, Ed. politică, București, 1977, p. 133.

RELAȚIA INDUSTRIE – AGRICULTURĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (1)

CERCETAREA relației dintre industrie și agricultură ocupă un loc însemnat în literatura de specialitate privind creșterea economică. Într-un fel sau altul, problema asigurării unui raport corespunzător între industrie și agricultură se pune pentru orice țară, indiferent de nivelul dezvoltării sale economice, ea apare atât în perioada transformării economiilor agrare în economii industriale, cât și ulterior, în procesul trecerii economiilor naționale pe noi trepte de progres economic. Mărturii în această privință sînt politicile țărilor de curînd eliberate care s-au angajat pe calea industrializării, a lichidării subdezvoltării ca și politicile economice ale țărilor industriale vest-europene din perioada postbelică privind dezvoltarea mai rapidă a agriculturii.

S-a scris și se mai scrie încă despre primatul uneia sau alteia din ramurile economice, a industriei sau a agriculturii, în procesul creșterii economice. Practic, fiecare din ramurile amintite reprezintă o condiție esențială a dezvoltării celeilalte, ele sînt o sursă reciprocă de mijloace de producție și de bunuri de consum personal. În acest cadru, creșterea atât a producției industriale cât și a producției agricole largeste posibilitățile schimbului reciproc de activități, a pieței interne — factor esențial al creșterii economice. Practica arată că dezvoltarea pieței, a schimbului de produse dintre industrie și agricultură, are loc atât prin creșterea volumului producției din cele două ramuri economice cât și prin adîncirea specializării, respectiv prin realizarea în întreprinderi industriale a unor mijloace de producție sau bunuri de consum care în trecut se realizau în gospodăria țărănească.

În analiza relațiilor dintre cele două ramuri o importanță deosebită o au implicațiile acestora asupra acumulării, a reproducției largite. Veniturile nete create în industrie și în agricultură sînt desigur surse proprii ale dezvoltării ramurilor respective. Prin forme variate de transfer însă veniturile nete dintr-o anumită ramură pot contribui la dezvoltarea celeilalte ramuri. De regulă, la începutul industrializării unei țări, direcția transferului de venituri este de la agricultură la industrie.

Faptul atestă că, pe termen lung, după prima mare revoluție industrială de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, dezvoltarea generală a societății, inclusiv a agriculturii, a fost și este determinată în mod hotărîtor de industrie și îndeosebi de industria producătoare de mașini-unelte. Extracția și prelucrarea resurselor minerale metalifere ca și a resurselor energetice s-au pus pe baze noi și s-au constituit ramuri economice de sine stătătoare. Transporturile au cunoscut mari transformări revoluționare. Exprimîndu-ne figurat, noile mijloace de transport terestre, aeriene și maritime au comprimat distanțele, fapt ce a permis extinderea și adîncirea schimbului internațional de produse industriale și agricole. Un rol nu mai puțin revoluționar în viața societății, în progresul acesteia l-au avut noile mijloace de telecomunicații, care, la rîndul lor, sînt strîns legate de industrie.

Marea industrie mecanizată a stat la baza revoluționării întregii producții agricole, a înlocuirii energiei animale cu energia mecanică, a îngrășămintelor naturale cu îngrășăminte chimice și a uneltelor de muncă manuale cu mijloace de muncă mecanizate. Randamentele în agricultura industrială sînt incomparabil mai mari decît în agricultura tradițională. Prin trecerea colectivităților umane de la faza de culegători și vîna-

tori la cultivarea plantelor și creșterea animalelor omenierea a făcut un salt calitativ, salt pe care specialiștii îl apreciază ca o adevărată revoluție agricolă.

De-a lungul a 8—10 milenii cît a durat perioada de la prima revoluție agricolă pînă la prima revoluție industrială s-a acumulat o bogată experiență în cultivarea plantelor și creșterea animalelor, s-a introdus rotația culturilor, tehnica irigațiilor și s-au inventat și perfecționat uneltele agricole acționate de animale sau minuite de om.¹⁾ Cu toate acestea, în perioada amintită randamentele agricole au evoluat foarte încet. În țările din Europa occidentală, unde industrializarea s-a afirmat cu putere încă din secolul trecut, randamentul la hectrul cultivat cu grîu era, de regulă, înaintea perioadei de industrializare, de sub 1 000 kg. Ulterior, respectiv în anii 1934—1939 la numai un secol și jumătate de la prima revoluție industrială, deși tehnica modernă agricolă nu s-a aplicat la scară largă, randamentul la grîu în țările amintite ajunsese la 2 500—3 000 kg. Abia după cel de-al doilea război mondial, cînd a avut loc un proces masiv de introducere a tehnicilor industriale și a cuceririlor științelor agrobiologice, randamentele agricole în țările vest-europene au atins niveluri foarte înalte. În prezent, la grîu se obțin 5 000—6 000 kg la hectar.

În România, randamentele agricole s-au menținut la un nivel foarte scăzut și în secolul XIX și în prima parte a secolului XX. Calculată pe perioade cincinale, producția de grîu și porumb la hectar a oscilat în jurul a 1 000 kg. Aceste randamente erau reflexul faptului că industrializarea României înainta cu pași foarte mici, că industria nu devenise ramură preponderentă a economiei, că în agricultură existau puternice rămășițe feudale și că tehnica utilizată în producția agricolă era în principal cea caracteristică agriculturii tradiționale. Abia în perioada construcției socialiste în condițiile industrializării țării și ale cooperativizării agriculturii, ale extinderii tehnicii moderne a mecanizării și chimizării, a aplicării cuceririlor științifice actuale, randamentele agricole au înregistrat creșteri sensibile. În perioada 1976—1980, spre exemplu, producția medie la hectar a ajuns la 2 680 kg la grîu și la 3 360 kg la porumb.

Experiența mondială ca și propria noastră experiență arată că **industria este condiția hotărîtoare nu numai pentru dezvoltarea agriculturii, dar și a celorlalte ramuri ale economiei**, pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă, pentru lichidarea stării de subdezvoltare, promovarea progresului tehnico-științific, creșterea productivității muncii, ridicarea bunăstării populației, întărirea independenței naționale și a suveranității de stat.

Aprecînd contribuția industriei la progresul general al țării, la dezvoltarea economiei în contextul actual al economiei mondiale, la Conferința Națională a partidului din 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat: „Acum, în actualele împrejurări ale crizei mondiale, putem afirma cu deplină temei că politica partidului mondial de creare a unei industrii puternice, moderne s-a dovedit și se dovedește pe deplin justă. Fără existența unei asemenea industrii nu am putea face față problemelor grele actuale din economia națională. Este cu atât mai evident că în actualele împrejurări ar fi foarte greu, dacă nu chiar imposibil

dr. C. GRIGORESCU

(Continuare în pag. 22)

¹⁾ Carlo M. Cipolla, The Economic History of World Population, Penguin Books, p. 40—51

DATORITĂ faptului că ocolesc sau minimalizează importanța structurii pur economice, atât S. Kuznets cât și H. Chenery formulează și o serie de păreri superficiale, nedemonstrate din punct de vedere logic și neconfirmate de viață, expresie a persistenței unor prejudecăți ideologice și politice în gîndirea lor. De pildă, în loc să analizeze limitele și contradicțiile creșterii economice pe baza proprietății private capitaliste (care implică expansiunea externă), S. Kuznets justifică, de fapt, politica imperialistă de folosire a forței în relațiile cu alte state (de regulă, mai mici și mai puțin dezvoltate). „Expansiunea într-un teritoriu «neocupat» învecinat sau impunerea unor aranjamente de tipul porților deschise unei țări «inopoiate» este — după părerea lui S. Kuznets — o funcție pozitivă a nivelului economic (al țării dezvoltate — n.ns.). Avem astfel — continuă autorul — succesiunea firească a unor încercări de a impune reguli de comportare economică țărilor care se opun să intre în orbita comerțului internațional, de protejare a oamenilor de afaceri din țările dezvoltate și a cultivatorilor străini de materii prime (agricole n.n.) de presiuni pentru schimbări politice care să asigure securitatea investițiilor străine pe termen lung, ca de pildă, în construcția de căi ferate și altele⁽¹⁾). Deși remarcă unele insuficiențe ale sistemelor teoretice burgheze tradiționale (indeosebi „neoclasicismul” și keynesismul) în raport cu complexitatea problemelor pe care le ridică dezvoltarea economică în epoca noastră, H. Chenery nu recomandă depășirea acestor sisteme de gîndire economică, ci încercarea eclectică de revigorare a lor prin ceea ce consideră el că reprezintă părțile pozitive ale fiecăruia. „Volumul în creștere al studiilor comparative despre țările în curs de dezvoltare oferă o bază largă pentru analiza teoretică și pentru politică. Dar remarcă H. Chenery — partea cea mai mare din teoria existentă a fost formulată înainte de a fi fost descrise în amănunt principalele trăsături ale tranziției de la o economie tradițională la o

Confruntări doctrinare privind viziunea structurală de abordare a dezvoltării (III)

economie dezvoltată și multe din premisele acestor teorii sînt total diferite de relațiile structurale tipice care pot fi observate acum. Pentru a folosi în modul cel mai nimerit materialul empiric existent, este necesar deci să fie reformulate și extinse modelele mai vechi pentru a le face mai elocvente față de procesele dezvoltării... Cu prilejul stabilirii cadrului pentru analiza politicii — continuă autorul —, se pune problema, nu atât de a alege între aceste două abordări, cît de a încerca să combinăm cele mai bune trăsături ale acestora⁽²⁾. În altă parte, autorul conchide că „Dacă doctrina avantajului relativ poate fi deci folositoare pentru politica de dezvoltare, atunci elementele esențiale ale analizei creșterii trebuie să fie combinate cu ea⁽³⁾).

Interesul economiștilor pentru structurile tehnice și tehnico-economice este pe deplin justificat dacă ținem seama de importanța pe care a avut-o întotdeauna dezvoltarea forțelor de producție în general, a forțelor materiale de producție în special, și mai ales de posibilitățile spectaculoase de dezvoltare accelerată a acestora în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane. Aceasta nu justifică însă tendințele de supraapreciere a componentelor tehnice și a structurilor tehnico-economice în investigațiile burgheze contemporane și, cu atât mai puțin, tendințele de absolutizare a rolului teh-

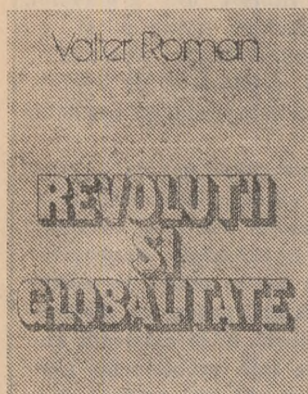
nicii și tehnologiei în explicarea fenomenelor complexe din societatea contemporană, cum se întîmplă adeseori în lucrările de proveniență și orientare tehnocrată.

Din acest punct de vedere ni se pare mult mai aproape de adevăr și mai nuanțată viziunea gînditorilor marxști și a multor gînditori radicali din perioada actuală, care urmăresc să discearnă țesătura mai complicată a structurilor în cadrul cărora se mișcă societatea contemporană, ierarhia acestora și modificările care pot interveni în ordinea de importanță a acestor structuri de tip dife rit, în funcție de mersul real al procesului de creștere economică și dezvoltare social-economică, privit din dubla perspectivă a economiilor naționale și a economiei mondiale.

Gînditorii de formație dialectică și materialist-istorică se deosebesc de ceilalți prin faptul că acordă importanță investițiilor corelate a structurilor tehnico-economice și social-economice, analizînd interacțiunea lor în timp, contradicțiile pe care le generează și modalitățile practice de soluționare a acestora în mod constructiv, în interesul majorității muncitoare a omenirii. Din această perspectivă mai cuprinzătoare și mai durabilă, gînditorii marxști și radicali fac deosebire între posibilitățile de creștere și dezvoltare, pe care le oferă tehnica modernă și schimbările care au loc în structurile tehnico-economice, și măsura realizării acestor posibilități în practică, în funcție de natura structurilor social-economice și politico-ideologice existente în timp și spațiu.

Pentru gînditorii de formație materialist-istorică, structurile tehnico-economice și cele social-economice sînt organice legate între ele, în sensul că schimbările care intervin într-un anumit tip de structură și la un anumit nivel ridică probleme și determină un anumit gen de reacții din partea celorlalte tipuri de structuri sociale în funcție de specificul naturii lor. Privind relația dintre cele două tipuri de structuri-cheie (tehnico-economice și social-economice) în mod dinamic, în procesul real al dezvoltării și în funcție de speci-

FIȘE

● În volumul „Revoluții și globalitate” Valter Roman reia în parte — adîncind și îmbogățind substanțial — o serie de teme abordate anterior, propunînd,

totodată, motive noi de meditație. În prima categorie ar putea fi incluse analizele asupra locului și rolului revoluțiilor industriale în evoluția societății, dialectica dintre noua revoluție industrială și noua revoluție agrară, structurile sociale și dezvoltarea științei etc. Relevante pentru efortul autorului de a propune noi teme de reflexie, de identificare a unor conexiuni între procesele și fenomenele proprii lumii contemporane sînt capitolele consacrate problemelor globale. Într-un număr important de pagini Valter Roman expune coordonatele generale ale problematicii globale străduindu-se, cu deosebire, să deceleze mecanismele prin care acest tip nou de evenimente sociale influențează și sînt influențate de către revoluția tehnico-științifică. O concluzie importantă avansa-

tă în volum este aceea potrivit căreia soluționarea problemelor globale presupune o absorbție și mai substanțială a roadelor creației tehnico-științifice, fapt care impune un salt calitativ în chiar domeniul științei, în sensul integrării — după cum se exprimă autorul — a „științei cu conștiință”.

Dezvoltare intensivă

● Necesitatea trecerii de la tipul extensiv la cel intensiv de reproducție suscită un larg interes în rîndul specialiștilor — nu numai practic dar și în plan teoretic și metodologic. Angajîndu-se în acest dialog, A. I. Notkin propune în articolul „Vorwiegend intensiver Typ der erweiterten Reproduktion und Effektivität” (Tipul predominant intensiv al reproducției largite și eficiența) publicat în numărul

3/1983 al revistei „WIRTSCHAFTS-WISSENSCHAFT”, nu numai o etapizare de genul extensiv-intensiv, ci și o distincție conceptuală aplicabilă tipului intensiv de dezvoltare; în acest caz ar exista, potrivit opiniei exprimate de A.I.N., două etape: tipul predominant intensiv de reproducție și tipul generalizat intensiv. Factorul și totodată elementul metodologic în funcție de care pot fi delimitate stadiile respective îl constituie eficiența. Dar, după cum ne previne autorul, chestiunea nu se reduce și nu trebuie redusă la creșterea eficienței de la un moment la altul. Are loc în acest proces de mare amploare o reconsiderare a însuși modului în care este gîndită eficiența, dinamica factorilor ce o susțin. Din acest punct de vedere un loc prioritar va reveni dinamicii utilizării fondurilor

ficul diferitelor tipuri de țări, gânditorii de formație materialist-istorică pun problema interacțiunii acestor structuri în mod diferențiat și nuanțat, admitând primordialitatea structurilor tehnico-economice în anumite etape, mai ales la începutul procesului de creștere și dezvoltare (și cu atât mai mult în țările care pornesc de la un nivel mai scăzut). În același timp, ei atrag atenția asupra faptului că în decursul procesului se poate ajunge la o etapă în care cheia continuării, eventual, a accelerării dezvoltării o poartă modificările în structurile social-economice (forme de proprietate, modalități de conducere și organizare a economiei, forme și modalități de repartitie a produsului social și a venitului național), precum și în structurile politico-ideologice (modalități de adoptare a deciziilor și de executare a lor etc.).

Pe acest mod mai complex și mai nuanțat de abordare a modificărilor de structură care intervin în procesul dezvoltării se întemeiază convingerea Partidului Comunist Român privind superioritatea strategiei socialiste a dezvoltării, comparativ cu toate celelalte tipuri de strategii ale dezvoltării, ca și convingerea fermă în necesitatea și inevitabilitatea trecerii a noi țări pe calea socialismului și comunismului.⁴⁾

Din această perspectivă a interacțiunii dinamice dintre diferite tipuri de structuri care există în societate, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982 orientează eforturile constructive ale poporului nostru în vederea folosirii simultane și combinate a valențelor de progres pe care le oferă atât revoluția științifică și tehnică din zilele noastre, cât și relațiile de producție socialiste, în direcția unor restructurări în industrie și agricultură, precum și a perfecționării relațiilor de producție, a metodelor de înlăptuire a autoconducerii muncitorești și a principiilor de muncă și de viață comuniste. Pe această cale se urmărește trecerea la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile activității social-economice, ridicarea patriei noastre pe noi trepte de civilizație, trans-

formarea ei din țară socialistă în curs de dezvoltare în țară socialistă cu o economie mediu dezvoltată.

În măsura în care dezvoltarea nu este un proces pur tehnic, ci unul prin excelență social-economic, în măsura în care în țările nesocialiste dezvoltarea este, în ultimul timp, din ce în ce mai mult frînă sau contorsionată de factori social-politici anacronici, gânditorii de formație materialist-istorică insistă asupra rolului negativ al structurilor social-economice și politice cu funcții conservatoare, ca de pildă, proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, îndeosebi proprietatea monopolistă, inclusiv practicile iraționale ale întreprinderilor transnaționale, metodele agresive de politică economică externă folosite de marile puteri imperialiste, structurile asimetrice din economia mondială etc.

Referindu-se la piedicile care există în calea creșterii economice din țările capitaliste dezvoltate, respectiv la distanța crescândă dintre potențialul de creștere al acestora și performanțele reale mult mai reduse în această privință, gânditorul marxist nordamerican P. M. Sweezy arată, cu peste un deceniu în urmă, că, spre deosebire de gânditorii burghezi care caută explicația acestui decalaj în cauze din afara sistemului (exogene), teoria marxistă „atribuie dificultățile capitalismului dezvoltat unor schimbări generate din interiorul structurii lui economice de bază. Aceasta aduce, deci, o nouă dovadă teoretică, decurgând din condițiile capitalismului dezvoltat din cea de a doua jumătate a secolului al douăzecilea, a realismului tezei lui Marx potrivit căreia „Adevărata piedică în calea producției capitaliste este însuși capitalul.”⁵⁾

Pe baza cercetării rolului de frână în calea progresului îndeplinit de orinduirea capitalistă, gânditorul marxist austriac J. Steindl consideră că „istoria capitalismului constă dintr-o succesiune de diferite forme și tipuri de construcție pe bază de jaf (Raubbau – în original, n.n.s.)”, începând cu exploatarea prădalnică a resurselor naturale și terminând cu alienarea oamenilor atât de mediul lor natural, de pro-

dusele muncii lor, cât și de propria lor natură. „Capitalismul – continuă același autor, referindu-se la epoca noastră – acționează cu o grabă nebunească să exploateze din punct de vedere comercial anumite aplicații profitabile ale dezvoltării științei și tehnologiei... El însuși face însă foarte puțin pentru a stimula și a menține această dezvoltare, care a dat foarte mult înapoi, cu o singură excepție: războiul sau cursa înarmărilor.”⁶⁾

În căutarea unui răspuns la numeroasele probleme pe care le ridică dezvoltarea impetuoasă a științei și tehnicii contemporane, în condițiile menținerii structurilor social-economice și politico-ideologice anacronice din țările capitaliste dezvoltate, același autor susține, pe bună dreptate, că „Nu se pune, desigur, problema opririi progresului tehnic; chiar dacă am vrea-o acesta a mers prea departe pentru a fi posibil așa ceva. Dar, s-ar putea ca el să fie orientat, coordonat și intensificat în așa fel încât să fie anticipate unele din consecințele lui negative și să fie luate măsuri preventive împotriva lor. Dar, dacă dorim să facem acest lucru, dacă dorim să realizăm controlul asupra progresului tehnic, dacă dorim să ne adaptăm la condițiile create de cunoștințele noastre, o vom putea face numai printr-un efort colectiv, organizat... Cred – conchide autorul citat – că în zilele noastre acesta ar trebui să fie principalul argument în favoarea socialismului în țările dezvoltate.”⁷⁾

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

⁴⁾ Simon Kuznets: Economic Growth and Structure. Selected Essays, Heinemann Educational Books, Ltd., London, 1966, p. 51.

⁵⁾ Hollis Chenery: Op. cit., p. 46-47.

⁶⁾ Idem, p. 277.

⁷⁾ Programul Partidului Comunist Român de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, ed. cit. p. 190-196.

⁸⁾ Paul M. Sweezy: Obstacles to economic development, în volumul „Socialism, capitalism and economic growth. Essays presented to Maurice Dobb”, Cambridge, At the University Press, 1968, p. 193.

⁹⁾ Josef Steindl: Capitalism, Science and Technology, în volumul de mai sus, p. 196-199.

¹⁰⁾ Idem, p. 199.

fixe – creșterea productivității muncii pe fondul adaptării flexibile la evoluția cererii interne și externe.

Cultura economică

● Pînă nu de mult o excepție, pregătirea economică a personalului tehnic a dobîndit caracterul unei activități permanente în numeroase întreprinderi franceze, constată Philippe Eliakim în articolul „Formation économique des salaires – l'exception devient la règle” publicat în numărul 11 al revistei „L'USINE NUCVELLE”. Argumentația pe care se întemeiază această nouă strategie în programul de pregătire profesională a lucrătorilor are un dublu sens. Pe de o parte, aceasta reprezintă o modalitate concretă de a răspunde aspirațiilor unor grupuri tot mai

largi de cetățeni vizînd democratizarea conducerii la nivel microeconomic. Pe de altă parte, susține Ph. E., ridicarea nivelului de cunoștințe economice (în egală măsură concrete și teoretice) reprezintă în optica a tot mai mulți conducători de unități, o condiție a sporirii eficienței globale. Dobîndirea unei imagini cât mai cuprinzătoare asupra întregului angrenaj tehnico-economic al întreprinderii reprezintă una din componentele creșterii eficienței. Mai importantă apare această dimensiune, arată autorul, în contextul impulsivității creativității și mai ales al informatizării care, în substanța lor, reclamă din partea fiecărui lucrător o viziune unitară asupra proceselor tehnico-economice care se derulează în cadrul unei anumite unități economice.

Japonia : o nouă strategie de creștere

● Diminuarea ritmului de creștere al economiei japoneze (de la 10% în perioada '55-'70 la 3,8 % în anul fiscal 1982) a antrenat mutații la nivelul componentelor procesului de creștere, se arată în studiul „Les transformations de la croissance japonaise et ses implications” publicat în numărul din 9 martie a.c. al revistei „PROBLEMES ÉCONOMIQUES”. Astfel, s-a diminuat sensibil importanța investițiilor private care se situau în centrul dinamismului economiei japoneze, consemnându-se creșterea rolului soldurilor de bunuri și servicii. Această modificare a antrenat, ca tendință de lungă durată, trecerea de la dezvoltarea autocentrată la cea a unei creșteri extravertite. Semnificativă este și tendința, aparent paradoxală, potrivit căreia pe

FIȘE

fondul reducerii investițiilor productivitatea industriei prelucrătoare în cadrul economiei japoneze cunoaște progrese notabile. După cum se susține în studiul citat, acest aparent paradox poate fi explicat prin faptul că Japonia a trecut rapid de la o creștere extensivă a capacităților sale productive la raționalizarea echipamentelor existente. O astfel de modificare impune și o reconsiderare a indicatorilor ce exprimă ritmul creșterii economice. Nu se pune problema unei creșteri exprimată prin amplificarea în volum a producției, ci aceea de a tolosi indicatori care să exprime eficiența cu care se utilizează dotările existente.

Relația industrie-agricultură

(Urmare din pag. 19)

de a mai asigura dezvoltarea industriei noastre socialiste. Dacă nu am fi realizat o asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată într-o stare de inapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru".²⁾

Sublinierea rolului determinant al industriei în progresul general al societății nu diminuează cu nimic însemnătatea majoră a agriculturii în viața societății. Ca producătoare de bunuri alimentare, agricultura se dovedește a fi în fapt o ramură de bază a producției materiale, cu rol fundamental pentru existența și dezvoltarea societății omenești. Pe seama produselor agricole primare sau prelucrate sînt satisfăcute cele mai multe din trebuințele fiziologice ale omului. Ea asigură materii prime pentru industria alimentară ca și pentru industria ușoară, textilă, pielărie, săpunuri și alte ramuri.

Totodată, pe măsura creșterii gradului de complexitate a economiei, a industrializării, cerințele de materii prime agricole pentru celelalte ramuri devin tot mai mari atît sub aspectul sortimentului cît și al calității.

Dezvoltarea agriculturii, punerea în valoare a resurselor agricole din toate regiunile pedoclimatice și de relief, de la șes, deal și munte au un rol însemnat în repartizarea echilibrată a populației pe teritoriul întregii țări. La aceasta contribuie și amplasarea unor întreprinderi ale industriei alimentare și textile în apropierea surselor de materii prime agricole. Totodată, agricultura, utilizarea rațională a pămîntului și evitarea degradării lui, respectiv a deșertizării, se dovedesc în fapt a fi un mijloc pentru menținerea echilibrului ecologic, acestea contribuind la producerea oxigenului necesar vieții. Pe măsură ce industrializarea se extinde, iar bioxidul de carbon din atmosferă capătă proporții tot mai mari; în aceeași măsură crește și rolul agriculturii pentru asigurarea unui mediu de viață corespunzător.

Dar valențele agriculturii sînt mult mai mari. Așa cum s-a afirmat în prima parte a prezentului studiu agricultura este o sursă a industrializării. Posibilitatea provine din împrejurarea că în momentul trecerii la industrializare, volumul producției agricole depășește cu mult volumul producției industriale și că 70—80% din forța de muncă lucrează în agricultură.

După cum se știe, în țările din Europa occidentală industrializarea s-a bazat atît pe surse interne obținute prin exploatarea poporului muncitor, cît și pe surse externe, pe exploatarea coloniilor și semicolonilor. În acest cadru se înscrie și contribuția agriculturii, a țărănimii la constituirea fondurilor necesare creării infrastructurii economiei moderne, a dezvoltării industriei. În Anglia, spre exemplu, la sfîrșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX satele au suportat greul veniturilor statului (impozitul asupra pămîntului și apoi impozitul asupra veniturilor). Totodată la vremea respectivă, sarcinile fiscale pe veniturile din comerț și din industrie erau neglijabile. Studiile de specialitate arată că prin intermediul impozitelor asupra pămîntului și a veniturilor din agricultură s-au putut finanța războaiele cu Franța, fapt ce a permis ca aceste războaie să nu frîneze revoluția industrială în prima fază de dezvoltare³⁾. De asemenea, în perioada amintită unele profituri din agricultură au fost reinvestite în construcția de canale, domeniu în care se întîlneau interesele marilor proprietari rurali cu cele ale proprietarilor de mine. Sursele consultate indică, de asemenea, că ulterior se întîlnesc și exemple inverse de flux de capital, respectiv de la industrie spre agricultură.

Un alt caz privind contribuția agriculturii la dezvoltarea industriei îl reprezintă Japonia. Astfel, în această țară, în ultimele două decenii ale secolului XIX impozitul asupra pămîntului a reprezentat peste 80% din totalul taxelor generale ale

guvernului central. Procentul impozitului direct asupra veniturii a fost între 12 și 22% în agricultură și de numai 2—3% în sectoarele neagricole⁴⁾.

Țările care au pășit mai tirziu spre calea dezvoltării moderne înt de asemenea nevoite să recurgă la veniturile din agricultură pentru realizarea industrializării. Mai mult, în condițiile în care țările amintite nu dispun de o altă alternativă pentru constituirea fondurilor necesare, respectiv de surse externe în sensul urătat mai sus, contribuția agriculturii se dovedește a fi cu atît mai importantă. Este cazul țărilor agrare sau agrar-industriale care au pășit pe calea socialismului sau al țărilor în curs de dezvoltare de curînd eliberate.

În țările socialiste europene, unul din principalele instrumente utilizate pentru transferul de venituri din agricultură în vederea industrializării l-a constituit sistemul de prețuri. Prin mecanismul de formare a prețurilor, o parte din venitul național creat în agricultură a fost redistribuit, respectiv a devenit venit centralizat al statului și utilizat pentru dezvoltarea generală a economiei, pentru industrializare. În aceste condiții, contribuția agriculturii la crearea venitului național exprimat în prețuri curente apare subevaluată. Astfel, potrivit unor calcule, contribuția reală a agriculturii la crearea venitului național este mai mare decît cea indicată de cifrele statistice. Datele de care dispunem arată că în condițiile în care prețurile produselor agricole ar reflecta cheltuielile sociale de muncă ponderea agriculturii în venitul național s-ar fi ridicat de la 22% la 30% în U.R.S.S. în anul 1965, de la 13% la 27% în Cehoslovacia. Un studiu indică faptul că în Polonia datorită sistemului de prețuri volumul producției agricole din anul 1961 a fost diminuat cu 24,3%⁵⁾.

Date mai recente pentru U.R.S.S. relevă o situație asemănătoare. Calculele au la bază faptul că prețurile de achiziție a produselor agricole nu includ renta diferențială, că aceasta este preluată de stat. Astfel, în cazul în care prețurile agricole ar include și renta diferențială ponderea agriculturii sovietice (inclusiv silvicultura) în venitul național ar crește de la 19,2% la 26,0% în perioada 1972—1974 și de la circa 17% la circa 30,7% în perioada 1975—1977.⁶⁾

Și în țara noastră, prețurile la produsele agricole au fost utilizate pentru crearea fondurilor necesare industrializării socialiste. Fără îndoială această împrejurare a determinat anumite deosebiri de interese, apariția unor contradicții între industrie și agricultură⁷⁾. Dar pe măsura creșterii nivelului general de dezvoltare a economiei naționale s-au creat condiții ca prețurile la produsele agricole să se apropie treptat de cheltuielile sociale de producție. În această privință edificatoare sînt măsurile luate de partid, începînd cu desființarea cotelor obligatorii în 1956, privind extinderea pe baze economice a relațiilor dintre industrie și agricultură. Sporirea substanțială a prețurilor produselor agricole din 1981 și 1982 are în vedere acoperirea cheltuielilor și asigurarea unui venit net.⁸⁾

Pentru țările mai puțin dezvoltate, contribuția agriculturii la dezvoltarea economică, la industrializare presupune și luarea în considerare a aportului său la extinderea relațiilor economice externe, la crearea fondurilor valutare necesare importului de tehnică nouă.

În sfîrșit, vorbind despre relațiile dintre industrie și agricultură se cuvine a sublinia și aportul agriculturii la asigurarea noilor unități industriale cu resursele de muncă necesare. Viața a demonstrat că sporul natural al populației nu asigură forța de muncă cerută de extinderea procesului de industrializare.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 81—82

³⁾ Pierre Léon, Histoire économique et sociale du monde, Tome 3, Inerties et revolutions 1730—1840, Paris, 1978, p. 231

⁴⁾ Kazushi Okhawa and Henry Rosovsky, The Role of Agriculture in Modern Japanese Economic Development. Citat din Simon Kuznets, „Economic Growth and Structure”, London, 1966, p. 251

⁵⁾ Datele privind influența prețurilor asupra mărimii volumului de activitate din agricultură sînt luate din lucrarea „Agricultura și creșterea economică în economia socialistă”, I.C.E., Caiet de studiu nr. 17, 1971, p. 4—5, autor A. Goian

⁶⁾ Voprosi ekonomiki, nr. 7, 1980, p. 134—145

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Ed. politică, București, 1972, p. 647

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., 16—17 decembrie 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 13

9

Indicatorii activității economice

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONDUCEREA planificată a economiei socialiste necesită existența unui sistem de indicatori, norme și normative economice, elaborat într-o concepție unitară și în permanentă perfecționare. Prin intermediul acestora sînt exprimate și concretizate cifric obiectivele și prevederile cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială, sarcinile pe executanți, mijloacele alocate și eficiența utilizării lor. Așa cum rezultă din legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, sistemul indicatorilor de plan trebuie să asigure măsurarea exactă a volumului de activitate, a mijloacelor alocate și a rezultatelor ce urmează a fi obținute în raport cu fondurile puse la dispoziție, să stabilească fizic cantitățile de materii prime, materiale, bunuri de consum, mașini unelte, utilaje și alte produse și servicii necesare economiei, să stimuleze desfășurarea unei activități cît mai eficiente, accentuarea laturilor calitative în toate compartimentele economiei, să exprime precis aportul fiecărei unități socialiste la crearea venitului național, la dezvoltarea economică-socială a țării.

1 Indicatorii economici — expresie numerică a proceselor și fenomenelor economice. Expresia cifrică a unui fenomen economic în condiții concrete de timp și de loc, indicatorul economic este cea mai mică unitate semnificativă, capabilă să facă obiectul de sine stătător al unui mesaj sau comunicări în legătură cu evenimente, acțiuni, procese care au avut loc (informația statistică și de evidență) sau care urmează să aibă loc (informația de planificare). În ambele situații informația veridică și transmisă la timp asigură cunoașterea reală a fenomenelor și proceselor din economie și, implicit, o calitate superioară conducerii planificate a activității economico-sociale.

Indicatorii economici reprezintă, așadar, expresii numerice cu ajutorul cărora se caracterizează, cantitativ și calitativ, fenomenele și procesele economice din punctul de vedere al nivelului, dinamicii și structurii acestora, precum și al factorilor de influență. În calitatea lor de purtători ai informației necesare conducerii planificate a economiei naționale, indicatorii economici îndeplinesc, înainte de toate, funcția de cunoaștere, prin reflectarea cantitativă, cifrică a proceselor producției, repartiției schimbului și consumului de bunuri materiale și de servicii.

După conținutul lor, indicatorii exprimă semnificația economică a obiectelor sau proceselor reflectate, care corespunde, de fapt, cu denumirea acestora. De aceea, în denumirea indicatorilor economici intră mai întîi termenii care desemnează obiectele măsurate (produse, servicii, fonduri fixe, forță de muncă, mijloace bănești etc.), starea sau procesul în care se află unitatea observată (capacitate de producție, stoc, productivitate, cheltuieli, venituri etc.) ș.a. Clasificările de mai sus reproduc în general grupările obiectelor, fenomenelor și proceselor din economie reflectate cu ajutorul indicatorilor și corespund cu semnificația lor economico-socială.

Cea mai generală clasificare a indicatorilor economici după conținutul și locul lor în procesul reproducției largite este gruparea acestora în următoarele trei categorii: **indicatori ai rezultatelor activității economico-sociale** (rezultativi) cu ajutorul cărora se comensurează rezultatele (globale, nete, finale ale activității din toate ramurile și unitățile economice); **indicatori ai resurselor** (factoriali) care reflectă în mod com-

plex cantitățile de resurse (de forță de muncă, materiale, financiare) necesare volumului de activitate din fiecare ramură și verigă a economiei naționale; **indicatorii de eficiență economică**, care reflectă raporturile dintre indicatorii rezultativi și cei factoriali. În această structură, sistemul de indicatori se regăsește, cu un grad mai mic sau mai ridicat de agregare, în toate compartimentele și la toate nivelurile de conducere a economiei naționale, fiecare indicator exercitînd o funcție specifică: măsoară activități, resurse, cheltuieli, rezultate sau reflectă corelații dintre acești factori.

Dacă conținutul indicatorilor economiei este determinat de sistemul condus — expresia cantitativă a unor procese și fenomene ale reproducției sociale fiind în fond o proprietate obiectivă a lor — în schimb, forma indicatorilor depinde de destinația lor în funcție de necesitățile utilizatorului, de procedeele de calcul și unitățile de măsură folosite în exprimarea lor etc.

Astfel, după destinațiile sau funcțiile indicatorilor în procesul conducerii planificate a economiei, aceștia se împart în: **indicatori de plan** cu caracter directiv sau de sarcini — executorii, așa cum apar în planurile aprobate la diferitele niveluri de conducere; **indicatori de fundamentare**, care servesc la calculul și stabilirea prevederilor finale înscrise în plan — ei nu sînt supuși aprobării, fiind folosiți numai de către organele de analiză și planificare în procesul elaborării planului; **indicatori de raportare**, care servesc la urmărirea și controlul execuției planului, în vederea evaluării rezultatelor comparativ cu perioadele precedente, cu prevederile de plan și resursele utilizate, precum și pentru stimularea colectivelor de muncă în funcție de nivelul rezultatelor obținute.

În funcție de forma de exprimare și procedeele de calcul folosite, indicatorii economici pot fi grupați în: **indicatori în expresie fizică** (unități naturale, natural-convenționale, timp de muncă) și **indicatorii valorici** sau în expresie bănească; **indicatorii în mărimi absolute** și indicatorii în **mărimi relative** sau sub formă de indici.

Indicele rezultă din compararea, prin raportare, a două mărimi ale aceluiași indicator ce caracterizează modificarea în timp a unui fenomen sau care se desfășoară în același timp, dar în spații diferite. Numeroși indicatori au caracterul unor mărimi relative, reflectînd dinamica sau ritmul de creștere a unor procese și fenomene, evoluția unor structuri din economie etc.

Astfel, indicele de creștere a venitului național în perioada curentă (1) față de perioada de bază (0) va fi:

$$I_y = \frac{y_1}{y_0}$$

De exemplu, indicele de creștere a venitului național în anul 1975 față de 1970 va fi: 261,9 miliarde lei împărțit la 212,1 miliarde lei, adică 1,706; înmulțit cu 100, spunem că este de 170,6 la sută, sau, dacă rămînem la 1,706, putem spune că el este de 1,7 ori mai mare decît în perioada de bază.

Media geometrică a creșterilor anuale din perioada analizată poartă denumirea de **ritm mediu anual de creștere**; de exemplu, în perioada 1971—1975 ritmul mediu de creștere a venitului național a fost de 11,3 la sută.

2 Indicatori cantitativi și indicatori calitativi. Din punct de vedere al laturilor cantitative sau calitative ale activității economice pe care le caracterizează, indicatorii economici se împart, și ei, în indicatori cantitativi și indicatori calitativi.

Indicatorii cantitativi sînt în general mărimi absolute ce caracterizează latura cantitativă a diferitelor elemente materiale și valorice ale reproducției socialiste sub formă de volum, spor, diferență, nivel etc. Ei au un rol important în dimensionarea volumului de activitate pe ramuri și alte verigi ale economiei naționale în conformitate cu nevoia socială, în reflectarea complexă a rezultatelor și determinarea necesarului de resurse de diferite feluri pentru îndeplinirea sarcinilor de plan etc. Indicatorii cantitativi pot fi exprimați în unități fizice, valorice sau în ambele forme, cum sînt: producția fizică, producția marfă, producția netă, volumul fondurilor fixe, numărul de personal, volumul beneficiilor etc.

Indicatorii calitativi sau de eficiență sînt de regulă mărimi relative ce apar ca raport între doi indicatori cantitativi referitori la resurse, cheltuieli, rezultate etc. Cu ajutorul lor se exprimă eficiența utilizării diferiților factori economici sau se caracterizează alte aspecte calitative ale reproducției socialiste largite.

Eficiența economică apare atît ca efect al alocării și utilizării unor resurse luate separat, prin intermediul unor **indicatori tehnico-economici** (indici de utilizare a capacităților de producție, norme de muncă, norme și normative de consum și valorificare a resurselor de materii prime, materiale, energie etc.), cit și ca efect cumulat al combinării și folosirii factorilor producției (forța de muncă, mijloacele de muncă și obiectele muncii) sub forma unor **indicatori calitativi sintetici**. Cei mai importanți indicatori calitativi care caracterizează sintetic activitatea într-o ramură, întreprindere etc. sînt productivitatea muncii, costul de producție, rentabilitatea ș.a. De asemenea, cu ajutorul indicatorilor calitativi se reflectă și eficiența altor factori din economie, cum sînt: investițiile, cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic, comerțul exterior etc.

Lărgirea în ultima vreme a sferei indicatorilor și normativelor de eficiență, atît în faza fundamentării planului cit și de execuție a acestuia, pune în evidență accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale a țării noastre.

3 Perfecționarea sistemului de indicatori. Producția netă și producția fizică — indicatori fundamentali ai planului.

Indicatorii cantitativi și calitativi alcătuiesc un sistem unitar de indicatori care este supus unui permanent proces de perfecționare, în raport cu cerințele concrete pe care le ridică fiecare etapă de dezvoltare planificată a țării noastre. Desigur, modificările mai importante aduse sistemului de indicatori se produc de fiecare dată cînd se întreprind măsuri de angajare pe linia perfecționării conducerii și planificării economico-financiare, căci oricare dintre aspectele evoluției mecanismului economic vizează inevitabil și problema îmbunătățirii sistemului de indicatori. Este concludentă în acest sens aplicarea mecanismului economico-financiar adoptat prin Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, care, pe lîngă îmbunătățirea conținutului și funcțiilor unor indicatori, a însemnat și introducerea pentru prima dată în sistemul acestora a unor noi categorii de indicatori, cum sînt **nivelurile orientative și normativele de plan, indicatorii bugetului de venituri și cheltuieli al unităților economice etc.**

Potrivit actualelor reglementări, pentru exprimarea volumului activității productive se folosesc, ca indicatori de bază, **valoarea producția netă și producția fizică**. În acest fel, au fost situați pe primul loc acei indicatori care permit reflectarea în planurile economice a cerințelor reale ale economiei, comensurarea cit mai exactă a efortului propriu al unităților economice, contribuția lor la crearea venitului național. Totodată, pe baza acestor indicatori se asigură o mai bună fundamentare a prevederilor de plan în domeniul productivității muncii, cheltuielilor de producție, eficienței investițiilor și a fondurilor fixe, al consumului și valorificării resurselor materiale și energetice etc.

Perfecționările aduse sistemului indicatorilor și normativelor economice răspund sarcinilor actuale de ridicare a eficienței economice, de trecere la o nouă calitate în toate domeniile de activitate și corespund cerințelor consolidării autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

4 Corelarea indicatorilor de plan în politica economică a P.C.R. Corelația economică reprezintă o legătură de dependență cauzală între fenomene economice, un raport de interdependență necesară care admite prioritatea dezvoltării unor laturi, fenomene în raport cu altele sau o evoluție paralelă a

acestora. Corelațiile economice sînt, în esență, expresia unor legități obiective; ele se formează și se modifică sub influența a numeroși factori tehnico-științifici, economici, naturali, demografici, sociali, precum și sub acțiunea conștientă a omului.

Corespunzător, procesul de fundamentare și elaborare a indicatorilor economico-sociali, de optimizare a deciziilor și prevederilor de plan presupune asigurarea unor juste corelații, materiale și valorice, în desfășurarea reproducției socialiste largite; proporționalitatea optimă se realizează atunci cînd alocarea resurselor răspunde în cel mai înalt grad nevoii sociale și se asigură o eficiență maximă în utilizarea tuturor resurselor. Aceasta implică adoptarea acelor priorități și opțiuni care să asigure dezvoltarea cu precădere a ramurilor care permit promovarea progresului tehnic intens și multi-lateral în economie, valorificarea superioară a resurselor materiale, folosirea judicioasă a forței de muncă și crearea condițiilor pentru o înaltă productivitate a muncii sociale.

Fundamentarea și corelarea justă a indicatorilor de plan, adoptarea celor mai corespunzătoare decizii și opțiuni de politică economică necesită o analiză complexă și permanentă a fenomenelor și proceselor din economie.

Prin **analiza economică** se înțelege studierea unui fenomen sau proces economic prin descompunerea acestuia în elementele sale componente, astfel încît fiecare din aceste elemente să fie supus unei cercetări amănunțite pentru a i se stabili natura, rolul și poziția ca parte a întregului, precum și factorii care-i influențează mișcarea și legătura internă necesară. Întrucît orice fenomen sau proces economic are o latură cantitativă și una calitativă, care se condiționează reciproc, analiza cantitativă se îmbină în mod organic cu cea calitativă.

Analiza economică necesită elaborarea și utilizarea unor metode matematice care să servească în mod eficace atît la cercetarea cantitativă, cit și a conexiunilor decurgînd din calitatea fenomenului, din unitatea lui cantitativă și calitativă. Dezvoltarea și modernizarea producției, creșterea gradului ei de socializare, sporirea complexității economiei naționale determină intensificarea nevoii de cunoaștere complexă și precisă a fenomenelor și proceselor economice, de perfecționare a analizei acestora și de optimizare a deciziilor la toate nivelurile de conducere, în vederea realizării maximumului de eficiență.

În activitatea de analiză și fundamentare a proiecțiilor dezvoltării economico-sociale se folosesc **balanțele economice**. Ele reprezintă unul din cele mai importante instrumente ale planificării economiei naționale, ale corelării indicatorilor și prevederilor de plan în scopul fundamentării proporțiilor materiale și valorice ale reproducției largite, echilibrării în dinamică a resurselor cu necesitățile societății.

Corespunzător proporțiilor ce caracterizează dezvoltarea echilibrată a economiei, în activitatea de planificare se folosesc: balanțe materiale, balanțe valorice și balanțe ale forței de muncă. Fiecare din aceste balanțe se prezintă sub forma unui tablou de indicatori corelați, alcătuit din două părți: prima cuprinde resursele (materiale, financiare sau de forță de muncă), iar partea a doua indică destinația și utilizarea lor, potrivit sistemului de necesități, ierarhizării acestora și cerințelor asigurării echilibrului planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

Accentuarea rolului factorilor calitativi de eficiență implică realizarea unor corelații de bază la nivel micro și macro-economic, în profil de ramură și teritorial. Evidențiem în acest sens, creșterea mai accentuată a venitului național în raport cu cea a produsului social, realizarea unui echilibru structural dinamic între ramurile și subramurile economiei, amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, obținerea unui venit național sporit pe unitatea de materie primă și de energie consumată, sporirea mai rapidă a productivității în raport cu înzestrarea tehnică a muncii, creșterea mai accentuată a exportului în comparație cu importul etc.

lector dr. Gheorghe MANEA

ÎNTREBĂRI :

1. Definiți indicatorii economici și prezentați gruparea acestora după funcțiile îndeplinite și forma lor de exprimare.
2. În ce constă rolul indicatorilor cantitativi și calitativi în conducerea planificată a activității economico-sociale?
3. Care sînt perfecționările aduse în ultimii ani sistemului de indicatori în mecanismul nostru economico-financiar?
4. Ce se înțelege prin analiza economică și de ce este necesară utilizarea metodelor matematice în cercetarea proceselor și fenomenelor economice?

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XV)

Dezbateri inițiate de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice
a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu”
și Institutului de economie mondială

Maria Popescu — În cadrul dezbaterii am realizat un deosebit de interesant schimb de idei referitor la cauzele, amploarea și implicațiile crizei economice mondiale, am reușit să aducem informații noi despre maniera în care sînt afectate de criză și se adaptează la restricțiile acesteia statele industriale și cele în curs de dezvoltare. Îmi permit să subliniez, încă o dată, necesitatea de a pătrunde pe cît posibil mai profund în cunoașterea fenomenelor și proceselor specifice crizei și de a evalua cît mai corect situația economico-financiară a diferitelor state, îndeosebi a celor ce ne sînt partenere de comerț exterior și cooperare. Accelerarea ritmului de schimbare a produselor și procedurilor industriale sub impactul noii revoluții industriale concomitent cu restricțiile crizei a făcut ca structurile economice ale statelor să se modifice rapid și profund, să se schimbe cererea finală pe piața mondială, să se modifice nomenclatorul de produse și direcția fluxurilor de produse și capitaluri. Aceste modificări profunde influențează și perspectivele de afirmare a economiei românești pe piața mondială, impunînd o mai mare mobilitate și reflexe de adaptare. Întrucît mulți dintre dv. dețineți informații proaspete, studii și analize efectuate de forurile economice mondiale, ar fi necesar să încercăm să concentrăm discuțiile și asupra șanselor pe care le au firmele noastre de pătrundere și menținere pe diverse piețe, oferînd astfel sugestii utile pentru factorii de decizie.

Implicarea în diviziunea internațională a muncii

Mircea Nicolaescu — Eu nu mi-am propus să dezvolt pe larg, cu ațit mai mult n-am încercat să epuizez, ideea realizării unei corelații dinamice permanente între dezvoltarea economiei noastre naționale și implicarea în diviziunea mondială a muncii. N-am considerat nici un moment problemele lumii înaintea problematicii proprii noastre dezvoltări; dar nici nu putem ignora în elaborarea strategiei proprii noastre dezvoltări și înfăptuirea ei practică, de zi cu zi, un mare adevăr al zilelor noastre și anume că trebuie să facem din comerțul exterior un factor de creștere a economiei naționale, de impulsivitate a propriei noastre dezvoltări multilaterale, complexe în viziunea unitară a consolidării economiei naționale. Dar nu putem realiza această transformare fundamentală a relațiilor economice externe prin cultivarea fie a unui rol de complementaritate statică comerțului și cooperării cu restul lumii, adică de a prelua ceea ce oferă ca atare piața externă și a vinde ceea ce produce industria noastră, în contextul unei specializări rigide. Ideea cheie a conceptului nostru privind noua ordine economică, relațiile comerciale și de cooperare cu restul țărilor lumii trebuie în așa fel utilizate încît să reușim să mergem în întîmpinarea tendințelor cererilor noi de pe piața mondială, să le putem recepționa și estima cu rapiditate și să acționăm operativ, inclusiv în impulsivitatea ritmului de acomodare a structurilor funcționale ale economiei noastre.

Sigur că în planul strategiei noastre generale obiectivele rămîn foarte clare, își păstrează categoric rolul lor fundamental în direcționarea dezvoltării economice pe termen lung: dar aceasta nu înseamnă nici aplicare rigidă, nici desconsiderarea tendințelor mondiale, aflate într-o dinamică extrem de rapidă; dimpotrivă este vorba de sporirea, în cursul acestui deplin proces, a capacității de a răspunde cu promptitudine prin perfecționarea rapidă a propriei industrii. Nu este un secret că în unele privințe economia noastră națională a rămas în urma unor asemenea tendințe datorită unei acomodări grele și încete. Eu aș vrea să dau și un exemplu: în activitatea practică de cooperare a existat ideea că nu putem merge în întîmpinarea solicitărilor privind cooperarea cu țări care și-au naționalizat producția petrolieră sau minieră pentru că într-adevăr nu dispunem de capacitatea tehnologică și managerială a unor țări avansate, cu tradiție îndelungată. Pe bună dreptate am fost criticați pentru o asemenea poziție, adoptată înainte de a studia temeinic, în multitudinile implicațiilor respective, ceea ce se

cere, de a răspunde prompt; așa s-a întîmplat în mod concret în America Latină în privința cooperării în extracția petrolului și uneori și în minerit. Noi am rămas în urmă în unele domenii chiar de cooperare față de ceea ce se cere în multe țări datorită faptului că, de pildă, nu am reușit să adaptăm cu mai multă operativitate producția industriei noastre de utilaj minier în așa fel ca participarea noastră în societățile mixte miniere să se concretizeze direct în mai mare măsură și în vinzarea de echipament românesc. Nu este vorba de a schimba structura industriei noastre, de a răspunde simplist sensului bătăii vîntului economiei mondiale, dar trebuie să ținem tot mai mult seama de ritmul înnoitor mondial, care este foarte rapid. O tot mai mare parte din produsul nostru național se realizează prin comerțul exterior, iar dacă nu asigurăm posibilitatea unei valorificări cu eficiență tot mai ridicată, fără îndoială că nu putem realiza în condiții bune nici strategia generală a dezvoltării economiei noastre naționale.

O problemă de mare importanță în procesul transformării comerțului exterior în factor de creștere îl reprezintă sistemul de indicatori cu care se lucrează. Aici ați pus problema pescuitului oceanic. Multă vreme s-a considerat că este o industrie nerentabilă, fără perspectivă, ce constituie o povară pentru economia națională. Dar de ce? Pentru că noi foloseam în țară prețuri, costuri de producție care nu erau absolut deloc corelate cu prețurile și costurile celorlalte categorii de produse animale, carnea în special, din industria alimentară: industria pescuitului era astfel apreciată economic prin indicatori nereali. Numai în momentul cînd s-a stabilit o metodologie de comparare a costurilor proteinelor furnizate de pescuitul oceanic cu produsele obținute pe altă cale am putut determina — la urma urmei — cît de eficientă este această industrie și de ce este totuși bine ca industria pescuitului să se bucure de atenția cuvenită, pe temeiul unei aprecieri corecte a importanței sale. Adică, sînt probleme foarte serioase, amintite și aici: cu ce metodologie economică lucrăm, cu ce instrument de estimare și în ce măsură îl adaptăm în permanență la nevoile aprecierii exacte, complexe a eficienței acțiunii respective.

Firește că toate aceste probleme eu le-am presupus legate de strategia națională care este strategia noastră fundamentală și că și aici, la urma urmei, noi nu folosim conceptele numai ca să le declarăm, inclusiv conceptul de nouă ordine; în contextul acesteia cadrul și factorul național rămîn fundamentale; ele rămîn ca atare și în soluția opțiunii noastre, în condițiile în care ne-am stabilit obiective clare, fundamentate pe care le înfăptuim prin eforturile noastre; factorul național este fundamental, inclusiv în orientarea și realizarea structurilor noi, dar nu trebuie să pierdem din vedere nici un moment că impactul sistemului internațional de relații al economiei mondiale este tot mai mare; nu este un secret, de exemplu, că efectele crizei economice mondiale le-am simțit foarte greu nu numai noi, dar și celelalte țări, îndeosebi țările în curs de dezvoltare. Fără îndoială că nu trebuie să absolutizăm relansarea economică mondială numai prin relansarea „lumii a treia”, nici vorbă că nu este așa, și criza din țările capitaliste este în fond emanația situației relațiilor de producție în cadrul național în primul rînd, dar noi nu putem să neglijăm faptul că sistemul internațional și ordinea actuală exercită un impact puternic asupra condițiilor naționale. Ce înseamnă de exemplu în momentul de față datorită țărilor „lumii a treia”, ce înseamnă politica dobînzilor ca o politică de forță, ce înseamnă de fapt procesul de decapitalizare care are loc prin schimburile neechivalente și prin toate celelalte mecanisme ale economiei mondiale și care ne duce de fapt la necesitatea gîndirii într-un mod foarte concret și foarte atent a acestor chestiuni? Eu nu spun nici vorbă că „lumea a treia” este acum salvarea lumii, dar din ce în ce mai mult rămînerea în urmă a „lumii a treia” o să se răzbune așa cum s-a răzbunat în multe domenii asupra întregii lumi. Ultimele decenii ne arată că pentru o serie de țări care n-au reușit naturale cum este Danemarca, o țară eminamente agricolă, prin condițiile naturale, Japonia, Elveția

și altele singura cale a fost aceea de a-și crea un aparat de producție de înaltă tehnicitate, productivitate, în stare să prelucreze resurse importante. Aceste situații evidențiază odată mai mult cerința unei foarte concrete și foarte rapide capacități de adaptare, a transpunerii în viață a strategiei proprii.

Dezvoltarea mondială pe termen lung și lichidarea subdezvoltării

Dinu Dragomirescu — O serie de termeni cum ar fi „lumea a treia” sau „țări sărace” nu se ridică după părerea mea la nivel de concept, unii fiind pur și simplu formule gazetărești, care au ajuns să fie folosite poate cam abuziv. Ele exprimă totuși o anumită realitate și anume că dincolo de marea diversitate de situații, de deosebirile existente între țările în curs de dezvoltare, acestea au anumite interese fundamentale comune. Ele constituie baza reală pe care se poate clădi solidaritatea țărilor în curs de dezvoltare, fără a o opune colaborării cu statele dezvoltate. Așa da numai câteva exemple: sistemul mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare care se conturează, cooperarea în domeniul formării cadrelor, cooperarea tehnică de care s-a vorbit mai înainte ș.a. În prezent se cere acționat pentru dezvoltarea conștiinței nu numai a necesității, dar și a posibilității reale a acestei solidarități.

Și mie mi se pare că nu se poate afirma că pe termen scurt relansarea depinde de „lumea a treia”. În același timp câștigă tot mai multe teren ideea — și succesul celei mai recente cărți a lui J. J. Servan-Schreiber a confirmat acest lucru — că dezvoltarea mondială pe termen lung nu este posibilă fără lichidarea subdezvoltării, idee care cu citva timp în urmă era încă neglijată. Nu este doar o problemă teoretică, ci una cu acute implicații practice: fiind vorba de o problemă globală, toate statele trebuie să contribuie la soluționarea ei și știm foarte bine că nu toate sînt dispuse să facă acest lucru, deși nu se poate contesta rolul esențial al colonialismului în rămânerea în urmă a economiilor respective. Așa cum s-a subliniat deja în cursul dezbaterii, acțiunea factorilor externi se îmbină cu cea a unor factori interni, care nu trebuie însă nici supradimensionată și nici generalizată. Este o tristă realitate a zilelor noastre faptul că țările în curs de dezvoltare au fost și ele antrenate în cursa înarmărilor, efectuând în prezent 16 la sută din cheltuielile militare mondiale și cîntind cu 70 la sută în importul mondial de arme majore. De exemplu, India alocă peste 3 100 de dolari pe militar pentru înarmare, dar numai 5 dolari pe locuitor pentru învățămînt și 2 dolari pentru ocrotirea sănătății. Evident că este vorba de priorități deformate.

De aceea se și bucură de un profund ecou poziția țării noastre care, militînd pentru dezarmarea generală și totală, susține că dezarmarea trebuie să înceapă cu marile puteri militare. În felul acesta se vor degreva și importante fonduri utilizabile în folosul dezvoltării.

Sigur, trăim o perioadă de criză, dar în același timp continuăm să trăim o perioadă de intensă revoluție științifico-tehnică, care se manifestă între altele prin scurtarea duratei de viață comercială a multor produse, în scurtarea ciclului lor de viață și apropierea acelui moment din viața fiecărui produs în care el devine depășit. Cu alte cuvinte, rolul factorului timp crește nemăsurat.

Cîteva cuvinte în legătură cu competiția adaptării la noile condiții, care are loc în lume în momentul de față. Mie mi se pare că acest mecanism al adaptării nu este numai o problemă de fonduri (cîte resurse se alocă, inclusiv pentru cercetare) ci și o problemă de adaptare pe plan psihologic, de schimbare de mentalitate, de stare de spirit. Unul dintre marile merite ale cărții tovarășului profesor Costin Murgescu despre Japonia îl constituie după părerea mea analizarea de către autor a resurselor succesului, a factorilor legați nu numai de cercetare, dar și de conducere și organizare, de motivare, care au acționat în condițiile în care în țara noastră 34 la sută din venitul național trebuie să pornească la export, în condiții de eficiență sporită, o asemenea conștiință de masă capătă o deosebită importanță.

Și un ultim cuvînt în legătură cu fetișismul unor indicatori, de care vorbea și tovarășa Maria Popescu. Eu m-aș referi la productivitatea muncii. Există păreri chiar în Statele Unite ale Americii — citate de altfel nu demult în „Revista economică” — potrivit cărora scăderea productivității muncii, despre care se vorbește în ultimii ani, nu ar fi decît o iluzie statistică cu atît mai mare cu cît ne depărtăm de nivelul produsului individual și ne ridicăm la nivelul unei ramuri, ca să nu mai vorbim de nivelul economiei naționale. Un exemplu îl oferă industria construcțiilor, în care într-o perioadă predomină construcția de autostrăzi, pentru ca în altă epocă să predomin

cea de locuințe, care nici ea nu este omogenă, semnăindu-se cî tendință crescîndă către locuința familială, care presupune un consum de muncă mai ridicat. De aceea se relevă că, chiar admițînd că productivitatea muncii s-ar fi redus, ea nu a scăzut în măsura în care afirmă unele statistici. De aceea privind productivitatea muncii ca unul din factorii determinanți ai competitivității produselor, trebuie să ținem seama de iluziile care se pot naște din fetișizarea unor indicatori.

A învăța... privind lumea

Marian Chirilă — Tovarășa Maria Popescu ne-a invitat la această discuție „pentru a învăța cite ceva privind lumea”. După părerea mea, chestiunea fundamentală care se desprinde din discuția noastră este cea cu privire la perspectivă. Mai precis este vorba de a scruta de unde va irumpe această perspectivă pentru ca, știind lucrul acesta, să vedem ce avem de făcut.

Relativ la părerile contradictorii expuse aici cu privire la locul de unde va veni imboldul sau care va fi factorul care va da imbold ieșirii din criză, am impresia că s-a vorbit practic despre două scenarii posibile.

Punînd accent pe rolul țărilor în curs de dezvoltare în economia lumii și pe calitatea lor de factor important în ansamblul sistemului, fără de care nu se poate relansa economia mondială, tovarășul profesor Mircea Nicolaescu a admis posibilitatea relansării creșterii economice generale pe o nouă spirală în condițiile promovării obiectivelor unei noi ordini economice. Într-o asemenea optică, țările în curs de dezvoltare vor fi integrate în sistem pe alte baze, împreună cu potențialul material și uman propriu pe care îl vor putea valorifica pentru lansarea creșterilor autonome și progresul general în lume.

Tovarășul Dăianu vede posibilă mai degrabă o relansare pe baza imboldului din partea țărilor dezvoltate, care au avantajul tehnologiei și altor factori de producție notorii. Eliminîndu-se varianta pozitivă amintită a evoluției economiei mondiale, se acceptă implicit posibilitatea, deloc exclusă, a trecerii capitalismului la un nou stadiu de dezvoltare, ca rezultat al exacerbării contradicțiilor actuale ale sistemului. Așa cum a arătat practica din ultimul secol, este posibil ca modul de producție capitalist să evolueze spre un nou stadiu care să-i permită relansarea creșterii pe alte traiectorii, uzînd bine înțeles de rezultatele cuceririlor tehnico-științifice și integrînd, prin sistemul societăților transnaționale sau prin alte pîrghii, inclusiv prin integrarea economică în zonele subdezvoltate, o parte dintre țările în curs de dezvoltare la remorca acestui nou mecanism de reproducție.

Din punctul meu de vedere, România se va găsi în mod obiectiv, între aceste două categorii de forță — țări capitaliste dezvoltate și țări pasibile de a fi absorbite de curent — datorită sistemului său social-politic, precum și în virtutea stadiului real de dezvoltare economico-socială a țării. Uzînd de cele două premise esențiale menționate, România dispune de capacitatea continuării dezvoltării sale autonome, în conformitate cu interesele naționale, în oricare din eventualitățile evocate.

Necesitatea concertării eforturilor economice ale tuturor statelor

Aurel Ghibușiu — În legătură cu rolul țărilor în curs de dezvoltare în ieșirea din criza economică mondială despre care vorbim, nu aș îmbrățișa scenariile prezentate aici de tovarășul Marian Chirilă, deși formularea lor oferă o nouă deschidere în dezbaterile noastre. După părerea mea, avem de-a face cu aspecte situate în două planuri distincte. Dacă prin criza economică mondială înțelegem cu precădere o manifestare a crizei fizionomiei relațiilor economice internaționale, a actualei ordini mondiale, înseamnă că pe prim plan vom pune relațiile economice dintre state și, ca urmare, vom sublinia în mod corespunzător de fiecare dată că actuala criză mondială este provocată de caracterul inechitabil al sistemului acestor relații, de natura fizionomiei lor, de modul în care aceste relații se desfășoară, de mecanismele și instituțiile proprii sistemului actual de relații economice dintre state. De aceea, și ieșirea din criză este mai euriînd legată de soluționarea problemelor fizionomiei relațiilor economice internaționale decît de soluționarea problemelor interne ale fiecărei țări. În mare măsură, problemele interne ale țărilor lumii, pe deasupra deosebirilor dintre ele în ceea ce privește orînduirea socială și gradul lor de dezvoltare, sînt, la rîndul lor, provocate și dependente de fizionomia relațiilor economice internaționale, iar soluționarea acestora nu este posibilă fără restructurarea pe noi baze principale a rela-

țiilor economice, comerciale, financiare, valutare, tehnologice etc. dintre state. În acest caz, se poate constata că și în legătură cu modul în care abordăm locul pe care îl ocupă grupul țărilor în curs de dezvoltare în ieșirea din criză, adică dacă prioritatea, întâietatea revine țărilor în curs de dezvoltare sau țărilor dezvoltate, aici se întilnesc cele două planuri distanțate între ele în timp.

Dacă ne referim la dimensiunea conjuncturală, imediată sau de perspectivă apropiată, a soluționării unor aspecte pe termen scurt — nu a crizei economice mondiale cu caracter structural —, adică dacă privim posibilitatea depășirii stagnării economice pe plan mondial, după părerea mea, este de așteptat ca relansarea economiei mondiale să se producă probabil cîndva în cursul anului 1983 și în anul 1984, iar după unele păreri chiar într-un ritm mai accelerat decît ne-am așteptat pînă acum, impulsul fiind dat de țările dezvoltate și nu de cele în curs de dezvoltare. Pe plan conjunctural este probabil potrivit să se spună că țările dezvoltate au prioritatea și vor avea întâietatea în relansarea activității economice. Într-o perspectivă de timp mai îndelungată, însă, cred că este potrivit să se considere că însănătoșirea situației în întreaga economie mondială cere în mod necesar așezarea raporturilor economice pe alte baze în ceea ce privește relațiile dintre țări, astfel încît relațiile economice să fie condiționate de găsirea unui rol nou grupului de țări în curs de dezvoltare. Într-o asemenea perspectivă de timp mai îndelungată nu se poate vorbi despre o depășire a crizei ordinii internaționale fără eradicarea subdezvoltării și eliminarea decalajelor dintre statele dezvoltate și cele rămase în urmă. Or, aceasta necesită o sprijinire concertată a ridicării gradului de dezvoltare a țărilor în curs de dezvoltare.

În acest context, din nou amintesc faptul că este necesar să fimem scama de rolul pe care îl au țările, grupurile de țări ale lumii ca actori pe scena relațiilor economice internaționale.

În literatura occidentală în ultima vreme se desfășoară o adevărată ofensivă în a arăta că de vină pentru situația economică depresivă și mai ales pentru situația economică critică din țările lor sînt țările în curs de dezvoltare înseși. În întreaga noastră dezbateră de pînă acum mi s-a părut necesar să contracărăm o asemenea tendință de a blama tocmai victimele, pentru că în ultima instanță țările în curs de dezvoltare sînt victimele actualului sistem economic internațional inechitabil, care le defavorizează pe fiecare dată. De aceea, după părerea mea, trebuie să subliniem mai mult rolul factorilor externi, exogeni, care influențează situația economică a țărilor în curs de dezvoltare. Sfîdarea adresată de țările capitaliste țărilor în curs de dezvoltare sub lozinci cum sînt: „puneți-vă în ordine economia voastră”, „ridicați productivitatea muncii în țările voastre” etc. are un vădit caracter de diversiune, de reorientare a atenției de la cauzele reale ale crizei economice internaționale. În acest fel se încearcă doar să se arate că pentru dificultățile economice ale țărilor în curs de dezvoltare țările dezvoltate

nu ar avea nici o responsabilitate, nu ar avea nici o factură de onorat. Mai mult, în condițiile manifestării unor dificultăți economice și în țările capitaliste — inflație, șomaj, recesiune etc. — acestea nu numai că încearcă să transfere aceste dificultăți — prin relațiile economice care favorizează unilateral țările dezvoltate — pe umerii țărilor în curs de dezvoltare, dar au tendința de a reduce unele avantaje pe care le-au acordat țărilor în curs de dezvoltare pentru a compensa în relațiile reciproce decalajul de potențial economic, comercial, financiar, tehnologic etc. Astfel, țările capitaliste au impus, practic, în sistemul comercial ca și în cel financiar internațional instituția „gradualizării”, a „reclasificării” țărilor în curs de dezvoltare pe măsura ridicării nivelului venitului pe locuitor în aceste țări. În lumina acestui principiu, țărilor în curs de dezvoltare care se dezvoltă într-un ritm mai accelerat li se retrage regimul tarifelor preferențial de acces pe piețele țărilor dezvoltate la produsele la care aceste țări au ajuns să dețină un avantaj comparativ pe piața internațională, ca și dreptul de a avea acces la împrumuturi de la instituții financiare internaționale în condiții mai favorabile de dobîndă și termene de rambursare. Pe baza unor „argumente” similare, țările dezvoltate și-au redus practic asistența pentru dezvoltare cuvenită țărilor în curs de dezvoltare nu atît ca un drept bazat pe aspectul moral, ci pentru a compensa inegalitatea, inechitatea din relațiile economice internaționale.

Cred că o asemenea problemă trebuie abordată pentru că sînt aduse în discuție orientările politice ale unor grupuri de state, care afectează imediat relațiile economice internaționale, inclusiv ale țărilor noastre, scopul acestor orientări fiind acela de a dezbina țările în curs de dezvoltare, de a le așeza pe categorii, de a le „gradualiza”, încercînd să erodeze unitatea de acțiune a acestora în soluționarea marilor probleme economice ale lumii contemporane.

Este necesar să ne referim la această problemă și datorită orientărilor care urmăresc să arate că țările dezvoltate practic nu au obligația de a ajuta țările în curs de dezvoltare decît cel mult din considerente morale; or, moralitatea ar fi, după opinia avocaților unei asemenea orientări, o chestiune care privește numai indivizii și nu statele. Desigur, o asemenea aserțiune este neavenită intrucît în perioada postbelică înseși instituțiile și mecanismele care pun în mișcare relațiile economice internaționale sînt chemate să slujească unor cauze morale.

Depășirea actualei crize economice mondiale, chiar dacă ne referim numai la aspectul recesionist al creșterii economice în practic toate grupele de state, nu este posibilă în mod izolat, de către fiecare țară în parte și nici prin sublinierea responsabilității țărilor în curs de dezvoltare de a-și îmbunătăți propriile lor economii exclusiv prin eforturi proprii, ci implică o concertare a eforturilor economice ale tuturor statelor în cadrul cărora pe prim plan se impune îmbunătățirea relațiilor economice internaționale.

Opțiuni și orientări în dezvoltarea economică

Țări capitaliste dezvoltate — automatizarea producției în industria de confecții și tricotate

După opinia specialiștilor, reinzestrarea tehnică în curs a industriei de confecții și tricotate din țările capitaliste dezvoltate nu mai reprezintă doar consecința progresului tehnico-științific, ci și o urmare directă a intensificării concurenței pe piața mondială din partea țărilor care dispun de resurse considerabile de forță de muncă ieftină. Or, pe de o parte, este vorba de subramuri industriale cu un considerabil consum specific de muncă (ponderarea cheltuielilor pentru forța de muncă în totalul cheltuielilor de producție reprezintă, de la caz la caz, între 20 și peste 30%); pe de altă parte, industria îmbrăcămîntului din țările capitaliste dezvoltate înregistrează un deficit apreciabil de cadre calificate.

Ca urmare, în ultima perioadă numeroși producători de articole de îmbrăcăminte recurg la automatizarea

proceselor de producție, îndeosebi a operațiilor cu caracter neproductiv, dar mari consumatoare de muncă, vîzînd în aceasta un mijloc de a depăși dificultățile menționate mai sus. În același timp, automatizarea asigură o flexibilitate sporită a producției și permite perfecționarea conducerii acesteia.

Prima mașină automată de realizare — după tiparul de bază — a tiparelor pentru confecții de diferite mărimi a fost construită la mijlocul deceniului al șaptelea în S.U.A., fiind apoi perfecționată atît în această țară, cît și în Japonia, Franța etc.

Ulterior au fost puse la punct, îndeosebi în S.U.A., instalații automate pentru croitul materialelor textile (cu ajutorul fie al cuțitului metalic, fie al laserului, fie al jetului de apă), care asigură o precizie înaltă a operației și permit totodată obținerea unor însem-

nate economii de materiale. Mai complicată este problema automatizării operațiilor de cusut, avîndu-se în vedere marea lor diversitate, încît specialiștii apreciază că ea nu va duce la eliminarea mașinilor de cusut mecanice; aici, una dintre orientările de bază o constituie dotarea mașinilor mecanice cu diapositive automate, care ușurează munca operatorului.

Se constată, de asemenea, că în țările în care în industria îmbrăcămîntului este răspîndit sistemul subcontractării (de exemplu, a operației de cusut, inclusiv prin munca la domiciliu) penetrația mașinilor automate este mai lentă, decît în S.U.A. unde, în general, întreprinderile realizează întregul proces de producție cu capacitățile proprii.

Pe de altă parte, gradul de automatizare a proceselor este influențat direct și de dimensiunile întreprinderii, de caracterul producției sale (în serie mică, mijlocie sau mare). În achiziționarea unor mașini automate costisitoare sînt interesate în primul rînd firmele care produc articole de îmbrăcăminte în serii mari, pentru că astfel pot amortiza destul de repede sumele investite (după opinia patronilor din S.U.A., în acest caz o mașină automată de croit poate fi amortizată în patru ani).

DOCUMENTAR

Circulația internațională a componentelor de automobile

PRODUCȚIA de componente auto este o ramură industrială cu vaste ramificații, cuprinzând atât întreprinderi transnaționale cit și un număr imens de întreprinderi mijlocii, mici și pitice. Interdependența dintre țările dezvoltate mari producătoare și neproducătoare de automobile este foarte pronunțată. Față de volumul total al exporturilor mondiale de autoturisme care se ridică la 54 miliarde de dolari, valoarea schimbului mondial de componente a fost în 1979 de 31 miliarde dolari, aproape de 60%.

Tabelele de mai jos ne conduc la câteva observații interesante. În primul rând se desprinde volumul important al importului și exportului de componente ale țărilor dezvoltate în comparație cu importul și exportul de autoturisme.

Tabelul nr. 1

Importul și exportul de piese și accesorii neelectrice nespecificate la alte rubrici (componente mecanice)

	A	B
Australia	157,9	35,2
Austria	277,9	312,7
Belgia—Luxemburg	513,3	292,2
Bulgaria	342	---
Canada	549,7	233,6
Danemarca	176,5	283,9
Finlanda	136,8	74,8
Franța	956,4	1288,7
R.D.G.	73,2	178,8
R.F.G.	1157,2	3458,4
Grecia	81,1	---
Hong—Kong	61,4	14,2
Ungaria	94,5	28,2
Irlanda	50,1	24,6
Italia	612,2	1149,8
Japonia	129,7	1594,3
Coreea de Sud	186,4	21,7
Olanda	588,0	294,6
Noua Zeelandă	37,0	5,7
Norvegia	137,5	24,5
Polonia	150,5	212,8
Portugalia	58,4	33,4
Singapore	165,6	143,5
Suedia	394,5	377,5
Elveția	296,4	402,2
U.R.S.S.	578,1	---
Anglia	764,3	1117,9
S.U.A.	1088,8	1404,4
TOTAL MONDIAL	13090,6	13090,6

A — import (mil. dol.); B — export (mil. dol.)

S.U.A. și Anglia exportă un volum mult mai mare de componente decât autoturisme montate. Se observă că țări neproducătoare de automobile (Norvegia, Danemarca, Elveția) exportă cantități însemnate de piese și subsansamble. La import, în general componentele reprezentă, de asemenea un volum foarte important în comparație cu valoarea autoturismelor.

Și țările în curs de dezvoltare cumpără cantități relativ importante (în comparație cu alte categorii de mărfuri) de autoturisme și componente. Astfel, Africa a cumpărat în 1979 autoturisme în valoare de 1 629 milioane de dolari, și componente în valoare de 1 703,8 milioane de dolari, America Latină de 1 270,6 și respectiv 2 514,5 milioane dolari, Orientul Mijlociu 2 025,5 și 947,5 milioane do-

lari, Asia și Extremul Orient 1 602,9 și 1 552,5 milioane dolari. Volumul relativ ridicat al importului de componente în unele țări în curs de dezvoltare se datorează în mare parte înmulțirii, în ultimii ani, a fabricilor de montaj în aceste țări, aprovizionate cu componente din țările dezvoltate.

În principal însă datele arată un schimb foarte intens de componente auto între țările dezvoltate. În aceste țări funcționează o serie de companii transnaționale specializate în diferite tipuri de componente auto pe care le exportă pe scară globală. Pe de altă parte, companii transnaționale producătoare de automobile și-au amplasat fabrici de componente în mai multe țări vest-europene. În felul acesta circulația internă a acestor firme devine comerț internațional.

Japonia are o poziție distinctă. La export, după cum am văzut, ea livrează componente într-un volum oarecum comparabil cu cel al celorlalte țări mari producătoare. În schimb Japonia importă o cantitate infimă de piese și subsansamble auto. În unele țări producția de componente, deși nu are un volum important din punct de vedere statistic, contribuie în măsură considerabilă la echilibrarea balanței de plăți. Astfel, în Iugoslavia și India, industria automobilelor se orientează spre extinderea producției de componente în comparație cu cea de vehicule montate.

O parte importantă a comerțului cu componente se desfășoară pe scară intercontinentală. La rindul său acest fapt demonstrează că avantajele obținute prin specializarea producției pe componente sînt suficiente pentru a suporta costul transportului pe distanțe de mii de kilometri.

Tendențele tehnice generale și ascuțirea crizei de desfacere a vehiculelor și a concurenței vor determina unele modificări în diviziunea muncii pe care se bazează producția mondială de automobile. Creșterea moderată dar continuă a cantității de componente electronice încorporate în automobil este unul din fenomenele discutate.

Merită o discuție mai amănunțită și grupa de componente care în Buletinul de statistică a comerțului mondial de produse ale industriei constructoare de mașini figurează sub titlul de „Piese și accesorii neelectrice nespecificate la alte rubrici”. Evident că titlul complicat se datorează dificultăților de clasificare a componentelor și că de fapt este vorba de componente mecanice care nu au fost (dintr-un motiv sau altul) trecute în grupa de produse în care se montează. Aici figurează cu probabilitate maximă componentele de uz general (elementele de asamblare: șuruburi, șaibe, piulițe, nituri etc.; rulmenți și cuzineți, roți dințate și angrenaje; reductoare, cutii de viteze etc.), precum și o mulțime de

alte categorii de piese și subsansamble pe care buletinul nu le specifică. Ponderea lor în exportul mondial de componente pentru industria constructoare de mașini este de 11,25%, ocupînd din acest punct de vedere locul al treilea, după componentele de automobil și echipamentul pentru circuitele electrice.

Principalele țări care au importat și au exportat în 1979 produsele din această grupă sînt prezentate în tabelul nr. 2. Din tabel se desprinde faptul

Tabelul nr. 2

Volumul importurilor de autoturisme și de componente auto în țările dezvoltate (milioane dolari)

	A	B
S.U.A.	14605,6	4936,8
Canada	4010,8	4467,5
Europa occidentală	27526	12614,7
R.F. Germania	4837,5	2621,9
Anglia	5175,2	1198,8
Franța	2242	1539,7
Italia	2677,4	837,5
Belgia—Luxemburg	3818,9	2.384,4
Olanda	2624,3	875,3
Suedia	792,2	792,7
Danemarca	479,6	256,3
Elveția	1632,4	214,3

A — import automobile ;
B — import componente

Sursa tabelelor: Bulletin of statistics on world trade in engineering products, O.N.U., 1981

că țările capitaliste dezvoltate mari sînt în cifre absolute principalii cumpărători și vinzători de componente mecanice, cu excepția Japoniei al cărei import este redus. O participare importantă la comerțul mondial de componente mecanice o au și țările dezvoltate mici, proporțională cu dimensiunile industriei lor. Importul Olandei este însă aproape de aceeași mărime cu al Italiei.

În general, țările dezvoltate sînt exportatoare nete. Exportul vest-german este de peste 3 ori mai mare decât importul și R.F. Germania se situează la distanță pe primul loc printre exportatorii de componente mecanice, urmată de Japonia și S.U.A. Exportul vest-german de componente mecanice depășește considerabil pe cel de mașini-unelte (R.F.G. deținînd aici primul loc în lume), pe cel de utilaj pentru industria alimentară, pe cel de utilaj pentru industria textilă.

Amplourea comerțului mondial de componente prezintă un multiplu interes teoretic și practic. Din punct de vedere teoretic ea explică parțial comerțul intraramură și, în general, fluxurile comerțului internațional, care constituie o problemă fundamentală, dat fiind că este adinc înrădăcinată ideea potrivit căreia comerțul internațional se produce prin schimburi între grupe mari de mărfuri (de exemplu materii prime contra produse industriale). În realitate diviziunea muncii între țări este mult mai fină și mai subtilă.

Din punct de vedere practic intensitatea comerțului cu componente demonstrează pregnant adîncimea specializării la care a ajuns producția în industria constructoare de mașini. Specializarea apare a nu se mai face pe categorii de produse finite, ci pe componente. Întreprinderile din diferite țări se specializează în variante de componente din aceeași categorie pe care le vind atît pe piața internă cit și pe piețele internaționale.

dr. Ihor LEMNIJ

Sesiunea C. E. E. / O. N. U.

în fața unor obiective urgente

ORGANISMUL general european cu cea mai veche tradiție în ce privește cooperarea dintre țările membre, Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa și-a început dezbaterile în cea de a 38-a sesiune într-o atmosferă prejudiciată de grave dificultăți și contradicții, cu implicații profunde pentru soarta popoarelor de pe vechiul continent. Fără îndoială că activitatea sa trebuie văzută prin prisma politicilor și pozițiilor adoptate de totalitatea țărilor membre cărora le revine, de altfel, răspunderea pentru actualul context social, economic și politic. Sînt de asemenea, de netăgăduit preocupările, eforturile și realizările Comisiei în a stabili legături de cooperare și un limbaj comun al dezbaterilor în probleme de stringentă actualitate ale continentului nostru.

Dacă privim retrospectiv perioada care a trecut de la ultima sesiune, deci un interval de numai un an, rezultatele obținute de Comisie susțin această afirmație.

Merită subliniată abordarea globală pe care Comisia o are în vedere atunci cînd tratează problemele economice ale regiunii. Examinarea principalelor schimbări, survenite în anii '70 și implicațiile asupra dezvoltării pe termen mediu și lung au determinat inițierea unor studii în domenii prioritare cum sînt: creșterea economică, utilizarea forței de muncă, productivitatea muncii, fondurile fixe și inflația în țările cu economie de piață, modificări în tipurile de creștere, adaptarea la noile condiții economice; interrelația dintre activitatea pe plan macroeconomic și energie; modificări în evoluția comerțului internațional — Comisia realizînd o schiță preliminară de proiecții pînă în anul 2000 asupra acestor evoluții previzibile.

În domeniul științei și tehnologiei,

accentul a fost pus pe identificarea politicilor cele mai pertinente pentru creșterea eficienței utilizării rezultatelor cercetării pentru dezvoltare. De o atenție particulară se bucură preocupările pentru stimularea cooperării internaționale în domenii ca electronică, automatizare (inclusiv robotică), biotehnologie și materii prime, inclusiv reciclarea materiilor prime, utilizarea noilor surse de energie și combustibililor inferiori.

În industrie, proiectele Comisiei vizează, printre altele, aspecte economice și tehnologice ale economisirii energiei, impactul dezvoltării industriale asupra mediului înconjurător. În atenția activității Comitetului pentru dezvoltarea comerțului au stat problemele privind obstacolele din calea comerțului regional și asigurarea unui flux informațional pertinent, în măsură să ducă la promovarea și diversificarea exporturilor.

În această sumară prezentare selectivă a activităților Comisiei, o mențiune specială se cuvine a fi făcută în ce privește contribuția sa la programele O.N.U. destinate sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare.

Fără a reduce importanța acestor acțiuni, trebuie spus că ele sînt încă departe de a corespunde cerințelor și mai ales condițiilor anului 1983. Activitatea economică a atins cel mai scăzut nivel din perioada postbelică; criza a anulat previziunile de revenire economică în multe state industrializate și a accentuat situația critică a țărilor în curs de dezvoltare, astfel că pe ansamblul Europei occidentale indicele de creștere economică în 1982 a fost, practic, zero. Dificultățile țărilor în curs de dezvoltare s-au amplificat mai întîi din cauza înrăutățirii constante a raportului de schimb, apoi ca urmare a

prețului ridicat al petrolului, factori pe care s-a abătut apoi noul val al protecționismului. Ca urmare, diminuarea veniturilor din exporturi, concomitent cu creșterea cheltuielilor pentru importuri a contribuit la epuizarea rezervelor interne și la acumularea de datorii externe inimaginabile. Accesul la sursele externe de finanțare a fost blocat mai ales de nivelul exagerat al dobînzilor practicat de unele țări capitaliste dezvoltate.

Paralel, și ca o urmare directă a necotirii priorităților țărilor în curs de dezvoltare, asistăm la înrăutățirea condițiilor economice în țările dezvoltate: reducerea abruptă în utilizarea capacităților de producție, accentuarea fără precedent în perioada postbelică a șomajului (care s-a extins în regiuni și industrii pînă acum considerate drept „imune“), dificultăți în adaptarea și restructurarea industrială. Mai mult decît oricînd nu mai poate fi neglijat efectul perturbator al cursei înarmărilor asupra economiei, în special pe un continent ca Europa, care constituie principalul arsenal militar al globului.

Eșecul negocierilor globale, nerenunțarea la înarmare, tergiversările în adaptarea unor poziții comune în probleme ale securității continentului, ale instaurării unei noi ordini economice internaționale și-au pus amprente dintre cele mai grave asupra Europei. De aceea, pentru membrii Comisiei, cu atît mai mult cu cît printre ei se numără și S.U.A. și Canada, se impune de urgență trecerea la măsuri hotărîte și decisive în direcțiile menționate, la cooperarea largă și reciproc avantajoasă, ca singura condiție pentru asigurarea unui climat favorabil dezvoltării sociale și economice.

Em. STANCU

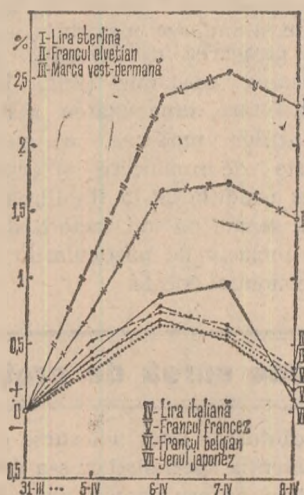
EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 5-8 APRILIE a.c. a marcat o tendință de deteriorare a poziției dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale, pe fondul apariției de noi indici ale unei încetiniri în creșterea masei monetare și a menținerii unei cereri slabe de credit în economia americană, procese interpretate de majoritatea observatorilor ca fiind de natură să conducă, într-un viitor apropiat, la o relaxare a politicii de credit de către autoritățile centrale monetare din această țară. Anticiparea unor reduceri ale nivelurilor de dobîndă în S.U.A. și-a aflat reflectarea și într-o tendință de diminuare a dobînzilor la fondurile în eurodolari, cu consecințe asupra cursului dolarului pe piața valutară internațională.

Cursul lirei sterline față de dolar, ca și față de principalele valute vest-europene, a marcat o apreciere substanțială ca urmare a reducerii, anunțată săptămîna precedentă, la prețurile titelului din Marca Nordului, reduceri inferioare celor anticipate pe piață. La finele intervalului analizat, lira sterlină era cotată la 1,51 dolari comparativ cu 1,4750 dolari în ziua de referință de 31 martie a.c.

Poziția francului elvețian a cunoscut o tendință de consolidare față de dolar, între altele și ca efect al conturării unui proces de trecere la faza de înviorare a activității economice în această țară. La 8 aprilie a.c., francul elvețian cota la 2,0525 franci/1 dolar, față de 2,0825 franci/1 dolar la finele lunii martie a.c.

Cursul mărcii vest-germane față de dolar a înregistrat, la nivelul întregului interval, o apreciere comparativ mai modestă, de la 2,4275 mărci/dolar în ziua de

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5-8 IV 1982; bază: 31 III a.c.

referință la 2,42 mărci/1 dolar la sfîrșitul săptămîinii analizate. Asupra cursului acestei valute o influență favorabilă a avut publicarea datelor privind reducerea șomajului în luna martie, față de luna februarie a.c., majorarea excedentului balanței de plăți la 5,03 miliarde mărci în luna februarie, de la 1,84 miliarde mărci în ianuarie a.c., precum și o serie de aprecieri oficiale privind menținerea ritmului inflației în 1983 la sub 3,5% pe an, comparativ cu 5,3% pe an în 1982.

Yenul japonez s-a aflat sub influența unor presiuni contradictorii exercitate pe piață pe de o parte de anticiparea unor performanțe sporite ale economiei nipone după reducerea prețurilor internaționale la țitei, iar pe de altă parte de adoptarea programului de măsuri vizînd stimularea activității economice.

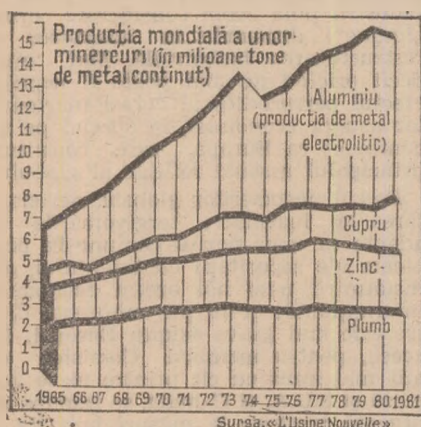
Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele de 6 luni din zilele de 31 martie și 8 aprilie a.c.): eurodolari 9,875% și 9,625%, euro-mărci vest-germane 5,3125% și 5,1875%, eurofranci elvețieni 4,0625% și 4,1825%, eurolire sterline 10,8125% și 10,25%.

Pe fondul slăbirii cursului dolarului S.U.A., prețul auroului s-a reînscris pe o curbă ascendentă, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra de la finele intervalului analizat la 421,25 dolari/uncie (ultimul fixing din săptămîna precedentă 414,75 dolari/uncie).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Orientări în producția de minereuri

RECESIUNEA îndelungată pe care o cunoaște industria siderurgică din țările capitaliste dezvoltate n-a afectat decât în mică măsură — la nivel mondial — extracția de minereu de fier și exportul acestuia, ceea ce se explică printr-o serie de factori, cum ar fi reducerea utilizării de fier vechi, intrarea în funcțiune a unor mine noi (care valorifică zăcăminte cu un conținut superior de metal și în condițiile unui cost mai scăzut de extracție) ș.a. Cert este că anul trecut — deși în scădere începând din 1980 — producția mondială de minereu de fier depășea nivelul său din 1972, iar cea de minereuri neferoase a înregistrat, în general, creșteri diferențiate, mai sensibile în cazul aluminiului (vezi graficul). Această evoluție se explică prin acțiunea unei serii de factori, între care și reconstituirea — la diverse metale — a stocurilor (inclusiv a celor strategice) deți-

nute de cei mai de seamă consumatori și importatori, favorizată și de tendința de reducere a nivelului excesiv al dobânzilor, iar în privința aluminiului — de asemenea și prin sporirea rolului său de înlocuitor al unor metale mai grele sau mai scumpe.

R. D. Germană: dezvoltarea carbochimiei

ȚARĂ bogată în zăcăminte de cărbune (îndeosebi lignit), R.D. Germană dezvoltă tot mai larg carbochimia, subramură a industriei chimice bazată pe valorificarea complexă a cărbunelui. Anul trecut 30 milioane tone de lignit brut (respectiv 12 la sută din extracția sa în 1980), au fost utilizate ca materie primă pentru economia națională, volumul produselor carbochimice care devin materie primă pentru prelucrarea ulterioară constituind cel puțin o treime din ansamblul materiilor prime organice folosite de industria chimică.

Prin procedeele de brichetare, cocsificare și carbonizare la temperaturi joase din lignit se obțin produse lichide, cocs și gaze sintetice, care — la rândul lor — servesc la producerea de amoniac, metanol și a altor produse in-

termediare. În final din lignit se obține o gamă largă de produse cu o valoare ridicată, ca mase plastice, pesticide, materiale anticorozive, articole farmaceutice, substanțe adezive ș.a.

Ca urmare, până în anul 1990 sporul prevăzut al extracției de lignit va fi utilizat în proporție de 80 la sută în vederea înnobirii sale pe filiera carbochimiei. Ceea ce va contribui la majorarea substanțială a ponderii lignitului (în prezent de peste 40 la sută din volumul extracției sale) care va fi transformat — pe baza tehnologiilor mecanice, termice și chimice — în produse cu o valoare ridicată.

Rolul zonelor libere economice

PUBLICAȚIA belgiană *Reflets et perspectives de la vie économique* releva nu demult extinderea numerică și creșterea rolului așa-numitelor zone libere economice, respectiv al zonelor de pe teritoriul național al diverselor țări, care beneficiază de un regim fiscal de favoare. În acest cadru se includ zonele franco, în cadrul cărora se acordă îndeosebi facilități sau scutiri de taxe vamale pentru importul și prelucrarea pe loc de bunuri de echipament, de componente și diferite materiale; la începutul anului 1980 în lume erau recensate circa 350 de zone și porturi franco, iar volumul tranzacțiilor comerciale aferente, în continuă creștere, ar urma să fie în anul 1985 de ordinul a 300 miliarde dolari S.U.A. (pentru comparație menționăm că în 1981 valoarea importurilor mondiale depășea ușor cifra de 2 000 miliarde dolari). La cele de mai sus se adaugă zonele libere bancare (devenite treptat piețe de eurodevize, cu un volum global al tranzacțiilor de peste 1,5 mii miliarde dolari în 1980) sau de asigurări. În sfârșit, în ultimii ani capătă amploare constituirea zonelor industriale libere, înființate în principal în regiunile rămase în urmă sau afectate de criză de pe teritoriul unor țări capitaliste dezvoltate, urmărindu-se stimularea amplasării în ele a unor noi întreprinderi, crearea de noi locuri de muncă etc.

După aprecierea specialiștilor, în pofida unor efecte negative, zonele libere economice joacă — în ansamblu — un rol preponderent pozitiv în ceea ce privește stimularea comerțului internațional, atragerea de investiții pentru dezvoltarea economiei țărilor în curs de dezvoltare, dinamizarea răspîndirii tehnologiilor moderne, a metodelor avansate de conducere și organizare etc., cu condiția ca la stabilirea lor să se țină seama de toți factorii determinanți, inclusiv de particularitățile social-economice locale.

O nouă sursă de proteine

ÎN căutarea unor noi surse de proteine atenția specialiștilor s-a oprit, între altele, asupra banalei rîme. Printre virtuțile acestui mic animal se numără conținutul ridicat de proteine (repre-

zentînd 72 la sută din corpul său), marea prolificitate, capacitatea de a utiliza drept hrană orice fel de resturi și subproduse (exceptînd cauciucul, masele plastice, sticla și metalele), nepoluarea mediului înconjurător (ci, dimpotrivă, capacitatea de a regenera solul fertil), posibilitatea de a fi utilizat după prelucrare (sub formă de pulbere) ca adaos în hrana animalelor domestice etc.

Conform datelor publicate de UNESCO, creșterea rîmelor a căpătat amploare în Japonia, Taiwan, Canada, S.U.A., dar mai ales în Filipine, care au devenit un exportator de seamă al acestui produs. Extinderea se datorează atât necesarului redus de investiții și tehnologiilor simple, accesibile oricui, de creștere a rîmelor, cît și veniturilor relativ ridicate ce se pot obține din această ocupație (prețul mediu al unui kg de rîme este de 6 dolari, iar profitul anual la capitalul investit poate ajunge la 60 la sută). Creșterea rîmelor fiind o ocupație avantajoasă, la îndemîna îndeosebi a familiilor țărănești nevoiașe, specialiștii în materie atribuie șanse largi difuzării sale în viitor, pe noi arii geografice, cînd ea ar putea juca un rol de seamă în asigurarea necesarului de proteine.

„Virsta a treia“ în actualitate

ÎN ultimele decenii în numeroase țări precum și pe plan internațional se acordă o atenție sporită problemelor sociale, economice, politice și științifice pe care le ridică îmbătrînirea populației globului. Este vorba de faptul că, dacă în 1950 — după datele O.N.U. — existau în lume aproximativ 200 milioane de persoane avînd 60 de ani și peste, în anul 1975 numărul lor a ajuns la 350 de milioane. Conform prevederilor numărul lor se va situa în jurul a 590 milioane persoane în anul 2000 și a 1,1 miliarde în 2025, respectiv va înregistra un ritm mai rapid de creștere decît întreaga populație. Totodată, evoluția va fi mai pregnantă în țările dezvoltate, unde — după estimății recente — în primul pătrar al secolului următor ponderea persoanelor avînd 60 de ani și peste va depăși (în cadrul întregii populații) pe cea a tinerilor de pînă la 15 ani. Dar și în țările în curs de dezvoltare ponderea primei grupe va ajunge în anul 2025 în jur de 12 la sută, respectiv se va dubla în raport cu anul 1975.

Asemenea perspective ridică probleme acute mai ales în fața țărilor în curs de dezvoltare, unde, de regulă, majoritatea populației este încă ocupată în agricultură și unde fondurile alocate pentru asigurări sociale sînt de proporții mai modeste. Tocmai de aceea programul de acțiune elaborat anul trecut sub auspiciile O.N.U. cuprinde o serie de recomandări și inițiative, vizînd pe de o parte asigurarea bătrîneții, iar pe de altă parte elaborarea de proiecte și activități care să permită prelungirea participării active a persoanelor vîrstnice la efortul general de dezvoltare social-economică.

GLOSAR

Fondurile proprii
ale societăților capitaliste [II]

REZERVELE

PE LINGĂ capitalul social, societățile capitaliste constituie pe baza veniturilor realizate din activitatea desfășurată un fond de rezervă, păstrat ca un mijloc de prevedere, dar fără a avea o destinație specială, definită, așa cum este cazul provizioanelor.

Rezervele pot să aibă un caracter obligatoriu, constituirea lor prin deducerea unui anumit procent din profit și pînă la concurența unei proporții determinate de capitalul social fiind prevăzută expres, pentru anumite categorii de societăți sau activități, prin dispozițiile legale în vigoare. Un asemenea caracter obligatoriu au și rezervele a căror constituire a fost prevăzută prin statutul de înființare a societății sau prin diferite documente convenționale încheiate între participanții la capital. Distribuția rezervelor cu caracter obligatoriu urmează în general regimul capitalului social, fiind permisă numai la încetarea funcționării societății.

O mențiune specială trebuie făcută referitor la așa-numitele rezerve obligatorii pe care băncile trebuie să le păstreze în conturile lor de la banca centrală. În principiu, scopul sterilizării unei părți din totalul disponibilizărilor unei bănci este de a menține un anumit volum de resurse libere, fără a fi imobilizate în diferite plasamente, pentru a acoperi neprevăzute retrageri masive de fonduri din partea clienților. De fapt, pe această cale băncile centrale au putința să mențină într-o anumită măsură sub control activitatea sistemului bancar, sporind eficacitatea politicii monetare pe care o aplică.

Rezervele pot fi însă și facultative, reprezentind urmarea unei hotărâri luate de adunarea generală a acționarilor societății de a proceda la teaurizarea parțială a profiturilor ca o simplă prevedere sau, uneori, pentru a spori volumul global al fondurilor proprii, de care poate să depindă direct puțința extinderii activității în general sau a anumitor operațiuni ca prezintă un interes special.

Referitor la acest fond se folosește termenul de rezerve deschise, atunci cînd apare în bilanț, și de rezerve oculte, de cîte ori se constată că s-au făcut teaurizări de fonduri fără a fi cuprinse în situații sau dări de seamă contabile.

În ultimul timp, din cauza intensificării procesului inflaționist și a instabilității monetare, s-a extins practica de a se constitui forme speciale de rezerve, cu destinație precisă, care apar ca o dublare, ca o suplimentare a provizioanelor, al căror scop era tocmai de a acoperi necesități determinate de fonduri. O asemenea formă specială de rezerve o constituie cele pentru reconstituirea de stocuri. Intrucît din cauza depreciilor monetare încasările din lichidarea unor stocuri mai vechi se dovedesc de obicei insuficiente pentru constituirea de noi stocuri, au apărut reglementări în multe țări care permit deducerea din venituri și constituirea de disponibilități beneficiind de regimul fiscal al rezervelor care sînt păstrate cu destinația specială de a acoperi diferențele rezultate din menținerea sau reconstituirea stocurilor necesare desfășurării activității societății. Un caracter asemănător au și rezervele speciale de reevaluare, destinate să acopere diferențele negative care apar din cauza depreciilor monetare atunci cînd se procedează la reinnoirea activelor societății.

O formă specială o reprezintă rezervele corespunzătoare subvențiilor publice, care sînt constituite pe baza unei obligații legale, trebuind să se acumuleze pînă ajung la o sumă egală cu ajutoarele și subvențiile acordate de stat, de regulă pentru procurarea de echipament și dezvoltarea capacităților de producție.

Radu NEGREA

Materii prime

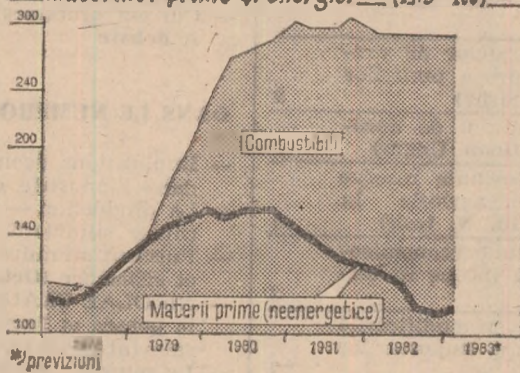
Tiberiu Cociră, Caransebeș — Scăderea prețurilor înregistrată pînă de curînd la produsele de bază exportate în majoritate de țările în curs de dezvoltare reprezintă unul din efectele crizei din ultimii ani din economia mondială. Luînd ca bază anul 1975, nivelul prețurilor la materiile prime neenergetice este în prezent la fel de scăzut ca înaintea mini-involuării

conjuncturale din 1978—1979. Raportînd prețurile materiilor prime neenergetice la cele ale produselor industriei prelucrătoare se constată că nivelul lor relativ a coborît la cel mai scăzut cota din ultimii 30 de ani, ilustrînd puternica deteriorare a raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare. În cazul unor materii prime reducerea cererii a fost atât de amplă încît nivelul prețurilor nu mai asigură nici acoperirea cheltuielilor de producție, scrie revista

vest-germană *Wirtschaftswoche* (nr. 9/1983), după care reproducem și grafiul alăturat. Potrivit unui studiu al secretariatului U.N.C.T.A.D., elaborat în vederea celei de a șasea Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (Belgrad, 6—30 iunie 1983), pierderile su-

principala sursă de încasări valutare a agravat considerabil dificultățile pe care le întîmpină aceste țări în acoperirea serviciului datoriei lor externe. De aceea, experții U.N.C.T.A.D. apreciază că o creștere de numai 3% a comerțului

Indicele prețurilor exprimate în dolari ale materiilor prime și energiei (1975=100)

ferite pe ansamblul perioadei 1980—1982 de țările în curs de dezvoltare, datorită scăderii prețului mondial al materiilor prime sînt estimate la circa 21 miliarde de dolari.

Reducerea veniturilor țărilor pentru care produsele de bază constituie

mondial ar determina sporirea cu peste 30 miliarde de dolari a încasărilor țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de materii prime neenergetice, facilitînd intrunierea sumelor necesare rambursării considerabilelor lor datorii externe.

Copii

Dorina Panaite, București — Statistici mondiale certe în privința muncii copiilor în vîrstă de sub 15 ani nu există. Estimații ale Biroului internațional al muncii vorbesc însă de cel puțin 55 milioane de copii care lucrează, în vreme ce un studiu mai recent al Consiliului economic și social al O.N.U. (*Exploitation du travail des enfants*, New York, 1981) situează numărul real al copiilor care lucrează pe plan mondial la circa 145 milioane. Ambele surse sînt de acord asupra faptului că majoritatea acestor copii sînt din lumea a treia și că principala cauză a fenomenului amintit o reprezintă subdezvoltarea țărilor în cauză și sărăcia familiilor copiilor respectivi. Unele guverne au încercat să evalueze cu precizie amploarea utilizării muncii copiilor în țările lor. Gu-

vernul Columbiei, de exemplu, estima la peste 3 milioane în 1979 numărul copiilor nevoiți să lucreze, uneori în condiții extrem de grele, iar un recensămint indian din 1971 evidențiază faptul că 10,7 milioane de copii (constituind 5,9% din populația activă) lucrau. În mai multe țări africane erau nevoiți să lucreze peste 40% din copiii în vîrstă de pînă la 15 ani; cifra denotă cuprinderea la muncă a copiilor de la cea mai fragedă vîrstă. Experții O.N.U. consideră că simpla adoptare a unor legi care să interzică munca copiilor nu este suficientă, soluția de fond pe termen lung reprezentînd-o numai lichidarea subdezvoltării.

Telecomunicații

I. Vlad, Tirgoviste — Primul satelit de telecomunicații în scopuri comerciale a fost lansat în 1962. În cele peste două

decenii care s-au scurs de atunci, telecomunicațiile prin satelit s-au impus ca fiind nu numai mai ieftine ci și mai sigure decît cele „clasice”. În 1965 numărul circuitelor telefonice — inițial doar transatlantice — prin satelit era mai mic de 100; în 1980 sateliții dispuneau de circa 20 000 de circuite, conectînd toate regiunile globului, cu perspectiva dublării numărului lor pînă în 1984 și a sporirii lui la 150 000 pînă în 1993. În vreme ce sateliții de telecomunicații capătă dimensiuni tot mai mari, stațiile de recepție de pe pămînt devin mai mici, (pînă la proporțiile unui ceas de mîină), mai ieftine și mai mobile, relevă un studiu elaborat sub egida Institutului *Worldwatch* din Washington. Sateliții Intelstat VI, de exemplu, este o veritabilă centrală telefonică în spațiu, capabilă să mijlocească simultan 37 000 de convorbiri telefonice. Paralel s-a redus considerabil costul convorbirilor telefonice. Închirierea unui circuit telefonic costa 32 000 dolari pe an în 1969, acum ea mai costă numai 4 680 dolari pe an.

Efectele dezvoltării telecomunicațiilor prin satelit sînt multiple. Unul esențial este crearea pentru prima dată în istorie a unei rețele realmente globale de telecomunicații, astfel încît țări vecine ca Nigeria și Ghana sau Argentina și Chile, de pildă, pot comunica direct, prin spațiul cosmic, în loc de a recurge la serviciile unei centrale telefonice din Londra, respectiv din New York, ca pînă acum două decenii. Se apreciază că recurgînd la sateliții țările în curs de dezvoltare pot ocoli stadiul costisitor al instalării de rețele telefonice interurbane.

Un alt efect al ieftinirii telecomunicațiilor permisă de sateliții este sporirea gradului de centralizare a procesului de luare a deciziilor, fie că este vorba de diplomații, de relațiile societăților transnaționale cu filialele lor sau de operațiuni militare la mare distanță.

În sfîrșit, permițînd transmiterea la mare distanță a unor programe de televiziune educative sau distractive, sateliții se consideră că ar putea atenua una din cauzele stimulatorie ale migrației spre orașe, din țările în curs de dezvoltare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 15 aprilie 1983

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Implicații economice ale creșterii randamentelor de extracție (Ioan Popa) 1
- Investiții. Scurtarea duratelor de execuție, factor de accelerare a punerilor în funcțiune (Camelia Sirbu) 2
- Perfecționarea mecanismului de aprovizionare și desfacere (Ioan Ungur) 3
- Valorificarea unor importante rezerve de sporire a producției agricole în zona de deal-munte (Gh. N. Iosif) 4
- Aplicarea mecanismului economico-financiar în agricultură începe în fermă (Ion Manea) 6
- Dezvoltarea economică și modificările în volumul și structura importurilor (Octavian Botez) 7
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Producția marfă vândută și încasată — indicator stimulator al activității economice (T. Onofrei) 9
- Stimularea puternică a muncii de înaltă calitate, productivitate și eficiență (Octavian Partenie) 11

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

- Apele reziduale — o bogată sursă de materiale recuperabile (Corneliu Craiu, Mihai Cruceru) 13
- Creșterea flexibilității mecanismului de promovare a progresului tehnic (Olga Mihăescu) 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Cadru organizatoric al stimulării și valorificării creației tehnice originale (Florin Teodor Tănăsescu, Lucian Marinete) 15

TEORII • IDEI

- NICOLAE CEAUȘESCU — spirit revoluționar, inovator în gândire și acțiune. Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată (II) (Vasile Nichita) 17
- Relația industrie-agricultură și creșterea economică (I) (C. Grigorescu) 19
- Școli • curente • economiști. Confrontări doctrinare privind viziunea structurală de abordare a dezvoltării (III) (Sultana Sută-Selejan) 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Indicatorii activității economice (Gheorghe Manea) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Procese și fenomene actuale din economia mondială (XV) (dezbateri) 25
- Documentar. Circulația internațională a componentelor de automobile (Ihor Lemnij) 28
- Tendințe — conjuncturi. Sesiunea C.E.E./O.N.U. în fața unor obiective urgente (Em. Stancu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- The economic impact of productivity growth in mining (Ioan Popa) 1
- Marketable output : a stimulating indicator of the economic activity (T. Onofrei) 9
- Strong incentive to high quality, productivity and efficiency labour (Octavian Partenie) 11
- NICOLAE CEAUȘESCU — revolutionary and innovating spirit in action and thought. The concept of many-sidedly developed socialist society (II) (Vasile Nichita) 17
- Connections between industry and agriculture and their significance for economic growth (I) (C. Grigorescu) 19
- Schools of thought • trends • economists. Doctrinary confrontations concerning the structural vision in approaching development (III) (Sultana Sută-Selejan) 20
- Current processes and phenomena in the world economy (XV) A debate 25

DANS LE NUMÉRO

- Implications économiques de la croissance de la productivité dans l'industrie extractive. (Ioan Popa) 1
- La production — marchandise vendue et encaissée — un indicateur stimulant de l'activité économique (T. Onofrei) 9
- Puissant stimulus pour le travail à haute qualité, productivité et efficience (Octavian Partenie) 11
- NICOLAE CEAUȘESCU — esprit révolutionnaire, novateur dans la pensée et l'action. Le concept de société socialiste multilatéralement développée (II) (Vasile Nichita) 17
- Le rapport industrie-agriculture et la croissance économique (I) (C. Grigorescu) 19
- Écoles • courants • économistes. Confrontations doctrinaires sur la vision structurelle en abordant le développement (III) (Sultana Sută-Selejan) 20
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale. Débat 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Экономические следствия повышения продуктивности в горнодобывающей промышленности (Ioan Popa) 1
- Реализованная и инкассированная товарная продукция — показатель стимулирующий экономическую деятельность (T. Onofrei) 9
- Сильное поощрение высококачественного, производительного и действенного труда (Octavian Partenie) 11
- Николае Чаушеску — революционный, новаторский дух в мышлении и действии. Концепт многосторонне развитого социалистического общества (II) (Vasile Nichita) 17
- Соотношение промышленность — сельское хозяйство и экономический рост (I) (C. Grigorescu) 19
- Школы • течения • экономисты. Противоборство доктрин по поводу структурной концепции подхода к развитию (III) (Султана Сута-Сележан) 20
- Актуальные процессы и феномены в мировой экономике (XV) (В порядке обсуждения) 25

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Suplimentul numărului 17 din 29 aprilie, va fi consacrat consultațiilor în sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic. Vor fi abordate teme privind lărgirea bazei proprii de materii prime și materiale, reducerea consumurilor specifice, valorificarea superioară a resurselor, creșterea productivității muncii.

Redacția și administrația : 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ne-am informat pentru dv.

CELE MAI DIVERSE CUMPĂRĂTURI LE PUTEȚI FACE CHIAR ÎN CARTIERUL DV!

Astăzi vă oferim adresele altor magazine specializate în desfacerea articolelor pentru copii și mame, a magazinelor generale, de galanterie, confecții și încălțăminte.

- Magazinul general GALERIA MODEL, șoseaua Pantelimon nr. 47
- Magazinul general din str. Doamna Ghica, bl. 2 (cartierul Petricani)
- Magazinul din bulevardul Lacul Tei (confecții și tricotaje pentru femei și bărbați, țesături, articole pentru nou născuți)
- Magazinul din Calea Moșilor, bl. 30 B (confecții și încălțăminte pentru femei și bărbați)
- Magazinul din Calea Moșilor nr. 32 (tricotaje pentru nou născuți, țesături)
- Magazinul din Calea Moșilor, bl. 60 B (confecții, încălțăminte, tricotaje pentru nou născuți).

Un sortiment variat de mărfuri de bună calitate vă stă la dispoziție în fiecare din aceste unități.

ASIGURĂRILE ADAS — MĂSURI UTILE DE PREVEDERE

La Administrația Asigurărilor de Stat puteți contracta asigurarea de accidente — la alegere — într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea prezentînd caracteristici diferite.

● Asigurarea de accidente pentru sume fixe, totale, de 19.000 de lei se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani. Prima de plată pe o durată de 3 luni este de 15 lei.

● Asigurarea de accidente pentru sume convenite se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. Prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru fiecare 1.000 de lei din sumele asigurate prevăzute la poliță, putîndu-se achita și în rate.

● Asigurarea familială de accidente cuprinde soții, precum și copiii, indiferent de numărul lor, în vîrstă de la 5 ani la 16 ani, la sume totale de 15.000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de plată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

Toate aceste asigurări de accidente cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5.000 de lei de fiecare poliță.

● Asigurarea de accidente "Turist" se contractează pentru sume totale de pînă la 40.000 de lei și cuprinde cazurile de accidente ale asiguratului, iar pentru o sumă de 20.000 de lei, pagubele la bunurile casnice și gospodărești ale acestuia. Prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

